

Vzdělávací program Mensa gymnázia, o. p. s.

Identifikační údaje

název ŠVP:	Vzdělávací program Mensa gymnázia o.p.s.
vzdělávací program:	osmiletý
studijní forma vzdělávání:	denní
název školy:	Mensa gymnázium, o.p.s.
adresa školy:	Španielova 1111/19, Praha 6
ředitel/ka	Mgr. Magda Kindlová
kontakty:	603 801 786 info@mensagymnazium.cz info@budanka.cz
IČO:	25058843
IZO:	049232886
koordinátor ŠVP:	Marek Říha, (Mgr. Václav Brdek)
zřizovatel:	MENSA ČR
adresa zřizovatele:	Španielova 1111/19, Praha 6, PSČ: 163 00
kontakt - zřizovatel:	sekretarka@mensa.cz
platnost dokumentu od:	1. 9. 2007 (akt. 31. 8. 2011)
aktualizace:	k 2. 9. 2013
Tento vzdělávací program je určen pro nižší stupeň osmiletého Mensa gymnázia, o.p.s.	

podpis ředitele:

.....

razítko školy:

Obsah

Charakteristika školy.....	6
Velikost školy.....	6
Vybavení školy	6
Charakteristika pedagogického sboru	6
Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce	6
Spolupráce s rodiči a jinými subjekty (školskou radou, školskými poradenskými zařízeními, místními a regionálními institucemi aj.)	7
Škola a veřejnost	7
Charakteristika ŠVP.....	8
Zaměření školy	8
Ideová východiska	8
Charakteristické postupy na úrovni školy	9
Odborná úroveň výuky; spolupráce s vysokými školami	9
Klima školy	9
Metody práce	9
Mezioborové vztahy	9
Profil absolventa	9
Kompetence k učení	9
Kompetence k řešení problémů	10
Kompetence komunikativní	10
Kompetence sociální a personální	11
Kompetence občanské	11
Kompetence pracovní:	11
Organizace přijímacího řízení	12
Organizace maturitní zkoušky	12
Výchovné a vzdělávací strategie	12
Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	14
Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných	14
Metody práce pro zabezpečení výuky (mimořádně) nadaných žáků uplatňované na úrovni školy (v rámci organizace výuky)	15
Průřezová témata.....	17
Charakteristika jednotlivých průřezových témat	17

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA	17
VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA	18
VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH	18
MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA	19
ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA	19
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA	19
Způsob realizace průřezových témat	20
Realizace projektových bloků:	20
Časový horizont organizace projektových bloků:	21
Učební plán.....	22
Hodnocení (evaluace) žáků.....	23
Autoevaluace školy.....	24
Učební osnovy.....	25
JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE.....	26
Jazyková výchova - prima.....	31
Jazyková výchova - sekunda.....	33
Jazyková výchova - tercie.....	34
Jazyková výchova - kvarta.....	35
Komunikační a slohová výchova - prima.....	36
Komunikační a slohová výchova - sekunda.....	38
Komunikační a slohová výchova - tercie.....	40
Komunikační a slohová výchova - kvarta.....	42
LITERÁRNÍ VÝCHOVA - prima.....	44
LITERÁRNÍ VÝCHOVA - sekunda.....	48
LITERÁRNÍ VÝCHOVA - tercie.....	53
LITERÁRNÍ VÝCHOVA - kvarta.....	57
ANGLICKÝ JAZYK prima - kvarta.....	61
Další cizí jazyk.....	62
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE.....	65
Matematika - prima.....	67

Matematika - sekunda.....	69
Matematika - tercie.....	71
Matematika - kvarta.....	73
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE.....	76
IVT.....	77
IVT - rozšiřující učivo.....	78
ČLOVĚK A SPOLEČNOST.....	79
Dějepis	79
DĚJEPIS - prima.....	83
DĚJEPIS - sekunda.....	85
DĚJEPIS - tercie.....	87
DĚJEPIS - kvarta.....	89
Základy společenských věd	91
ZSV - prima.....	93
ZSV - sekunda.....	95
ZSV - tercie.....	96
ZSV - kvarta.....	97
ČLOVĚK A PŘÍRODA.....	98
Fyzika	99
FYZIKA - sekunda.....	101
FYZIKA - tercie.....	102
FYZIKA - kvarta.....	103
Chemie.....	105
CHEMIE - sekunda.....	107
CHEMIE - tercie.....	109
CHEMIE - kvarta.....	111
Přírodopis.....	113
PŘÍRODOPIS - prima.....	116
PŘÍRODOPIS - sekunda.....	119
PŘÍRODOPIS - tercie.....	122

PŘÍRODOPIS - kvarta.....	124
Zeměpis.....	127
ZEMĚPIS - prima.....	129
ZEMĚPIS - sekunda.....	134
ZEMĚPIS - tercie.....	135
ZEMĚPIS - kvarta.....	138
UMĚNÍ A KULTURA.....	139
Hudební výchova	139
HUDEBNÍ VÝCHOVA.....	141
Výtvarná výchova.....	143
VÝTVARNÁ VÝCHOVA - sekunda.....	146
VÝTVARNÁ VÝCHOVA - kvarta.....	148
ČLOVĚK A ZDRAVÍ.....	150
Tělesná výchova	150
TĚLESNÁ VÝCHOVA - prima.....	153
TĚLESNÁ VÝCHOVA - sekunda.....	155
TĚLESNÁ VÝCHOVA - tercie.....	158
TĚLESNÁ VÝCHOVA - kvarta.....	160
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE.....	162
VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ - prima a sekunda.....	164
Člověk a svět práce - finanční gramotnost.....	165
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE (finanční gramotnost) - sekunda.....	167

Charakteristika školy

Velikost školy

Škola má v současnosti 8 tříd s osmiletým studijním programem. Všechny třídy osmiletého gymnázia jsou umístěny v hlavní budově školy na adrese Španielova 1111/19, Praha 6 - Řepy. Škola sídlí v pronájmu v jednom z křídel budovy ZŠ Jana Wericha. Mimo kmenové učebny škola disponuje odbornou učebnou výpočetní techniky, chemie a biologie, výtvarnou dílnou a školní jídelnou - výdejnou (spolu s bufetem). V prostorách školy se dále nachází 2 sborovny, 4 kabinety, klubovna, archiv, místnost pro údržbu a sklad. Tělocvična a venkovní hřiště jsou ve vlastnictví ZŠ Jana Wericha a naše gymnázium si tyto prostory pronajímá.

Vybavení školy

Mensa gymnázium, o.p.s (dříve: Osmileté gymnázium Bud'ánka) získalo nové prostory pro školu do pronájmu v létě 2010, přičemž za vynaložení nemalých nákladů nové prostory zrekonstruovalo (nové podlahové krytiny, opravy vnitřních omítek a elektroinstalací, nátěry, toalety, umyvadla aj.). Majitel budovy (Městská část) pak v celém areálu školy (ZŠ i gymnázium) provádí další strategické úpravy (v roce 2011 např. kompletní zateplení fasád). V budově jsou nyní umístěny všechny kmenové i odborné učebny. Pro účely výuky lze přímo v budově využít řadu informačních médií a didaktických pomůcek např. interaktivní tabule, datové projektory s notebookem, vizualizéry, zpětný projektor, video, audiotechniku, notebooky, bezdrátové připojení na internet, mikroskopy aj.

Charakteristika pedagogického sboru

Na škole pravidelně působí více než tři desítky vyučujících, přičemž jádro tvoří vyučující pracující na naší škole v rámci plného úvazku. Významnou část výuky (především specializační) vedle nich zajišťují externisté pracující v rozsahu částečného pracovního úvazku. Velkou pozornost věnujeme výuce cizích jazyků, jejichž alespoň dobré osvojení považujeme za nezbytný předpoklad k dalšímu rozšiřování kompetencí žáků. Za stěžejní mezi nimi považujeme jazyk anglický, v němž žáci dosahují většinou nadstandardních výsledků. Na škole pravidelně působí rodilí mluvčí v hodinách anglického jazyka a anglické konverzace a rodilí mluvčí většinou participují též na výuce ostatních cizích jazyků. Vyučující jsou aprobovaní odborníci ve svých oborech a většina z nich disponuje i aprobační pedagogickou (pouze některým vyučujícím - především specializačních předmětů díky specifickým při jejich zabezpečování - zatím pedagogická aprobace chybí, nicméně i v této oblasti se stav znatelně zlepšuje, jelikož škola důsledně podporuje další vzdělávání učitelů - jak ve sféře pedagogické, tak i odborné). Především problematikou žáků se specifickými studijními potřebami, ale i dalšími („běžnými“) problémy souvisejícími s výchovným procesem se zabývá v rámci školy působící výchovný poradce. Pomoc při studiu poskytují některým žákům se specifickými vzdělávacími potřebami jejich osobní asistenti. Nedílnou a velmi důležitou součástí výchovné činnosti naší školy je prevence sociálně patologických jevů - na škole působí pedagog zabývající se prevencí v oblasti těchto jevů. Naše škola (vedle dalších nežádoucích a nebezpečných patologických jevů) se speciálně zabývá tvorbou programu a metod boje proti netholismu - závislosti na počítačových a internetových hrách. Škola spolupracuje při zjišťování psychologické struktury intelektu uchazečů o studium se zkušeným psychologem, další spolupracující psycholog pomáhá řešit v rámci pravidelných sezení i případné problémy žáků (životní i studijní), které případně vzniknou v období středoškolského studia.

Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

Škola dlouhodobě spolupracuje s partnerskými školami v zahraničí, zejména se ŠpMNDaG Bratislava. Škola se zapojuje do projektů vyhlášených Evropskou unií, v minulých letech

spolupracovala např. realizaci projektu „Inklusivní škola“. V rámci spolupráce se školami v zahraničí organizujeme výměnné pobyty studentů (např. Španělsko, Velká Británie). Škola je dlouhodobě řešitelem projektu „Učíme se interaktivně“, na nějž čerpá prostředky ze strukturálních fondů EU-OPPA, jehož cílem je zavedení jednotného ICT prostředí a tvorba e-learningových výukových materiálů. Projekt probíhá v období od 1. 3. 2010 do 31. 7. 2012. I po ukončení financování z ESF budou výstupy z projektu využívány v rámci vyučování na MG, nadále se bude jejich nabídka rozšiřovat a inovovat. Pokud jde o plány do budoucna, usilujeme v současnosti o přidělení dalších grantů na základě výzev vyhlášených Magistrátem hl. m. Prahy a dalšími institucemi, přičemž prostředky z nich čerpané by škole napomohly na k ještě širším možnostem rozvíjet individuální přístup k žákům (individuální studijní plány pro žáky, kteří jsou v pronikání do svého „profilového“ předmětu na výrazně vyšší úrovni a chtějí při svém dalším studiu spolupracovat s vědeckou institucí či vysokou školou).

Spolupráce s rodiči a jinými subjekty (školskou radou, školskými poradenskými zařízeními, místními a regionálními institucemi aj.)

Při škole funguje Školská rada. Školská rada má 6 členů. Rodiče a zákonní zástupci žáků spolupracují s vedením školy prostřednictvím pravidelných třídních schůzek, rady rodičů a žakovské rady, kde získávají informace a mohou ovlivnit dění ve škole. Škola poskytuje důležité informace rodičům a žákům též prostřednictvím internetového portálu ŠKOLA ONLINE (prospěch, absence, významné školní akce aj.). Škola úzce spolupracuje s AV ČR, dále s ČVUT v Praze, VŠCHT a MFF UK Praha a samozřejmě též se svým zřizovatelem - Mensou ČR.

Škola a veřejnost

Veřejnost je každoročně informována o uplynulém školním roce prostřednictvím výroční zprávy, zveřejněné na internetových stránkách školy, na nichž je možné též získat přehled o aktuálním vývoji a dění ve škole. Škola dále produkuje řadu propagačních materiálů. K prezentaci gymnázia slouží též pravidelně se konající „Dny otevřených dveří“. Škola podává informace o sobě též prostřednictvím časopisu Mensy ČR a spolupracuje i s dalšími periodiky. Při škole působí i pracovník pověřený propagací školy a školních aktivit na veřejnosti.

Charakteristika ŠVP

Zaměření školy

Mensa gymnázium, o.p.s. je osmileté gymnázium zaměřené na poskytování vzdělávání žáků s mimořádným intelektovým nadáním.

Mensa gymnázium, o.p.s. je neziskovou organizací. Vzniklo v roce 1993 (jako Osmileté gymnázium Bud'ánka) z podnětu rodičů, kteří byli většinou členové Mensy ČR. Jejich snahou bylo zajistit vzdělání dětem, které se díky svým schopnostem vymykají běžnému standardu a které potřebují intenzivnější péči. Posláním školy je tedy poskytovat úplné všeobecné středoškolské vzdělání gymnaziálního typu intelektově nadprůměrným dětem s přihlédnutím k jejich potenciálu, schopnostem, specifickým potřebám a handicapům.

Škola je charakteristická akcentováním některých **ideových východisek** a s nimi souvisejících **specifických postupů**.

Ideová východiska

Vzdělávací plán se odvíjí od těchto ideových východisek:

- Individualizace a inkluze
- Participace
- Anticipace

Individualizace

Každý žák je jiný, má jiné schopnosti a má právo na to postupovat svým tempem. Východiskem při plánování obsahu, tempa a metod práce jsou tedy především schopnosti a potřeby žáků; snahou školy je maximálně **rozvinout individuální potenciál** každého žáka. Třídy mají **malý počet žáků** (jen výjimečně více než 20), aby se pedagogové mohli žákům věnovat s nadstandardní péčí a individuálním přístupem. Žákům je umožněna **vysoká profílance pomocí volitelných předmětů** (zejména v septimě a oktávě), které jsou chápány jako příprava na maturitu, další studium a profesní zaměření. Výuka vybraných předmětů často probíhá ve věkově smíšených skupinách podle vyspělosti žáků tak, aby žák pracoval ve skupině, jejíž tempo a úroveň nejlépe odpovídá jeho schopnostem.

Anticipace

Vzdělání v pojetí školy **není chápáno kvantitativně, ale kvalitativně**. Zájem o informace a schopnost vyhledat je se cení více než jejich pamětní osvojení (byť se ani naši žáci této činnosti nevyhnou). Vzdělávání nevnímáme jako získávání množství informací. Jde nám především o posílení postojů k celoživotnímu učení a osobnostnímu rozvoji, plnému využití osobního potenciálu, a o osvojení strategií efektivního učení. Vedeme žáky k **tvořivému myšlení** a k **řešení problémů**. Jednou z hlavních zásad gymnázia je **respektování individuálních potřeb každého žáka**. S tímto pojetím vzdělání souvisí i akcentování osobnostních rysů, které žákům pomohou k prožití plnohodnotného života a k životní realizaci v souladu s etickými hodnotami.

Participace

Žáci jsou důsledně **vedeni k vědomí, že jsou** (především na vyšším stupni gymnázia) **do značné míry spolutvůrci svého studia** a v konečném důsledku i celého života, že mají spoluodpovědnost za podobu světa a hrají roli v jeho spolutváření. Každý žák je plně zodpovědný za své studijní výsledky, jde po své „vlastní cestě“ a učitel mu při tom pomáhá.

Žáci mají možnost sami nebo prostřednictvím svých zástupců ve školní radě ovlivnit rozhodnutí týkající se školy.

Charakteristické postupy na úrovni školy

Odborná úroveň výuky; spolupráce s vysokými školami

Předměty jsou vyučovány vysoce kvalifikovanými pedagogy, kteří si trvale zvyšují svou odbornost. Někteří z nich vyučují či vyučovali na vysokých školách, případně působí (působili) na vědeckých pracovištích, a tím zprostředkovávají žákům (především vyšších ročníků) kontakty s prostředím univerzit a vědeckých pracovišť. Ve všech ročnících je výuka doplňována o širokou škálu odborně popularizačních aktivit (exkurze, besedy, přednášky, návštěvy uměleckých produkcí atd.). Poslední dva ročníky gymnázia jsou koncipovány tak, aby profilovaní žáci mohli na naší škole vybírat ze široké škály volitelných předmětů, případně aby mohli část svého studijního plánu absolvovat na vybraných přednáškách a seminářích na vysokých školách.

Klima školy

Naším důležitým cílem je vytvoření klimatu „rozšířené rodiny“, přátelské komunity lidí, pracujících na společné věci a vytvářejících si vzájemně bezpečné zázemí. Vytváříme a posilujeme komunikativní, partnerské vztahy, založené na dohodnutých pravidlech a vzájemném respektu. Díky tomu se žáci nebojí prezentovat se, experimentovat a případně i chybovat. Naším dlouhodobým záměrem je budovat školu jako místo, kde se lidé mohou na sebe spolehnout a důvěřovat si. K posílení tohoto záměru u některých žáků se specifickými potřebami ve vzdělání (typy výrazně se profilující, vynikající v některých oblastech a s problémy v jiných) je možné (a vhodné) využít strategie **mentoringu**.

Metody práce

Nadané děti bývají nadprůměrně zvědavé, kritické, chtějí vědět „proč“, zajímá je podstata věci. Potřebují objevovat a vynalézat, přemýšlet a tvořit, řešit problémy, diskutovat. Ve většině předmětů se proto postupuje induktivní metodou s důrazem na interdisciplinární charakter problémů, které věda řeší, a na globální a fluidní charakter světa. Preferujeme **heuristické metody, didaktické hry, projekty, modelování situací, dialog, týmové práce, dlouhodobé seminární práce** a další metody, které žáky maximálně stimulují. Vyučující si vytvářejí speciální postupy, vhodné k použití ve skupině takto mimořádně nadaných dětí. Výchova je zaměřena na rozvoj schopností, logického myšlení, tvořivosti, samostatnosti, schopnosti pracovat v týmu, komunikovat s druhými. Některé charakteristické metody práce jsou uvedeny v dalších kapitolách.

Mezioborové vztahy

Vzdělání není součtem vyučovacích předmětů, ale musí být komplexním systémem - všichni si musí být vědomi mezioborových vztahů; má-li škola připravit žáka na reálný život, musí se ve škole učit řešit reálné situace, které jsou vždy komplexní.

Profil absolventa

Absolvent naší školy bude disponovat **klíčovými kompetencemi** vycházejícími z rámcového vzdělávacího plánu a **kompetencemi, které považujeme za charakteristické pro naši školu**.

Kompetence k učení

Absolvent školy:

- **Má okruh zájmů, které korespondují s jeho individuálními schopnostmi a v němž disponuje osobní motivací k dalšímu učení a zdokonalování se. Dokáže v sobě objevovat své nejlepší schopnosti a dosahovat díky nim nejlepších výsledků. V oborech, o které má žák zájem, dosahuje špičkových dovedností a znalostí a je**

dobře připraven na následné univerzitní studium. Je schopen aplikovat své znalosti a směřovat je k dalšímu studiu, ve kterém má předpoklady k úspěchu. Hledá a snaží se řešit problémy a prezentuje výsledky své práce.

- Samostatně si vybírá okruhy problémů, kterými se bude zabývat, vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení.
- Vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě.
- Operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy.
- Samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti.
- Poznává smysl a cíl učení, má k učení pozitivní vztah, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení. Naplňuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich.

Kompetence k řešení problémů

Absolvent školy:

- Vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni. Rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách.
- Vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému.
- Samostatně řeší problémy. Promyslí a naplňuje způsob řešení problému a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností. Při řešení problémů užívá logické, matematické a empirické postupy.
- Ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů.
- Kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.

Kompetence komunikativní

Absolvent školy:

- Formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu.
- Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje.
- Rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.
- Využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem.
- Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.
- Má plně rozvinuty receptivní, produktivní a interaktivní řečové dovednosti v anglickém jazyce a účinně jich využívá ke komunikaci se světem.
- **Získané znalosti anglického jazyka mu plně postačují k následnému univerzitnímu studiu v anglicky mluvících zemích.** Svou schopnost plnohodnotně

komunikace v anglickém jazyce potvrzuje v povinné maturitní zkoušce, své studium může také souběžně završit státní zkouškou z angličtiny (např. First či Second Certificate of English, Cambridge nebo dalšími zkouškami).

- V druhém cizím jazyce je schopen komunikovat v každodenních situacích, vytváří základní gramatické struktury a věty, ovládá slovní zásobu dostačující k tomu, aby se věcně a jasně vyjadřoval a smysluplně komunikoval.

Kompetence sociální a personální

Absolvent školy:

- **Účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.**
- Podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů. V případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.
- Přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.
- Vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

Kompetence občanské

Absolvent školy:

- **Respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí.**
- Chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo ni.
- Rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka.
- Respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit.
- **Chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti.**

Kompetence pracovní:

Absolvent školy:

- Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky.
- Přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot.
- Využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření.
- Orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení.

Organizace přijímacího řízení

Přijímací řízení je organizováno ve více kolech. Probíhá v zásadě dle stejného principu a kritérií na nižší i vyšší stupeň gymnázia. Jeho principem je výběr uchazečů na základně jejich předpokladů ke studiu, tedy jejich schopností a osobnostních rysů. Přijímací řízení z principu nebere v potaz vědomosti uchazečů a též pouze v menší míře jejich dosavadní výsledky (hodnocení) na předchozí škole.

Základní podmínkou je úspěšné absolvování vstupního akreditovaného **testu inteligence společnosti Mensa**, ve kterém musí uchazeč dosáhnout hladinu IQ 130+.

Následně se mapuje psychologická struktura intelektu uchazeče a jeho schopnosti pomocí standardizovaných psychologických testů a postupů v průběhu pohovoru s psychologem. Závěrečnou částí přijímací zkoušky (do primy i kvinty) je motivační pohovor s přijímací komisí.

Jako pomocná kritéria pro přijetí fungují: dosavadní prospěch uchazečů a jejich účast v soutěžích a podobných aktivitách.

Organizace maturitní zkoušky

Vzdělávání na našem gymnáziu je v souladu se vzdělávacím programem a charakterem školy ukončeno maturitní zkouškou, jejíž průběh se řídí příslušným ustanovením školského zákona v souladu s příslušnou vyhláškou. Dokladem o dosažení středního vzdělání je vysvědčení o maturitní zkoušce.

Účelem maturitní zkoušky je ověřit, jak žáci naplnili cíle vzdělávání stanovené rámcovým a školním vzdělávacím programem v příslušných oborech, zejména ověřit úroveň klíčových kompetencí žáka, které jsou důležité pro jeho další vzdělávání nebo výkon povolání.

Maturitní zkouška se skládá z **části společné (garantované MŠMT) a části profilové (garantované školou)**. Společná část maturitní zkoušky se sestává z - komplexní zkoušky (3 části: ústní zkouška, písemná práce a didaktický test) z českého jazyka a literatury - druhé zkoušky, kde si žáci mohou volit mezi didaktickým testem z matematiky a komplexní zkouškou z cizího jazyka (AJ, FJ, NJ, RJ, ŠJ).

Maturitní zkoušky společné části si mohou studenti volit v jedné (základní) úrovni obtížnosti.

Profilová část maturitní zkoušky se skládá ze dvou volitelných předmětů dle nabídky, kterou škola každý rok aktualizuje dle předběžného zájmu studentů a skladby učebního plánu.

Profilová zkouška z cizích jazyků má dvě části - písemný maturitní test a ústní zkoušku. Hodnocení písemného maturitního testu z cizích jazyků se promítá do celkového hodnocení profilové zkoušky z cizích jazyků podílem 30%.

Profilová zkouška z ostatních volitelných předmětů je vykonávána formou ústní zkoušky (případně ústní obhajoby maturitní práce). Konkrétní kritéria zkoušek z jednotlivých předmětů jsou aktualizována dle jejich nabídky a jsou součástí dalších dokumentů školy.

Žáci úspěšně složí maturitní zkoušky, pokud splní kritéria hodnocení u všech povinných zkoušek (i jednotlivých dílčích částí komplexních zkoušek ve společné části maturity). Proces uvádění nového modelu maturitní zkoušky stále probíhá, její základní charakteristika v ŠVP bude aktualizována a doplňována.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie jsou **společné postupy na úrovni školy, uplatňované ve výuce i mimo ni, jimiž škola a vyučující cíleně utvářejí a rozvíjejí klíčové kompetence žáků.**

Východiskem pro výchovné a vzdělávací strategie uplatňované na úrovni školy jsou jednak klíčové kompetence formulované v RVP (ZV i GV), jednak fakt, že na našem gymnáziu studují v mnoha případech žáci mimořádně nadaní či žáci se speciálními studijními potřebami a jednou z hlavních zásad naší školy je respektování individuálních potřeb a předpokladů každého žáka.

ROZVOJ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ	
Kompetence k učení	<p>Vyučující volí postupy, které motivují žáka k celoživotnímu samostatnému učení se. Probudit trvalý zájem žáka o předmět je klíčovým úkolem vyučujícího.</p> <p>Vyučující volí vhodné učební postupy podporující spolupráci se žáky a zohledňující jejich individuální potřeby.</p> <p>Vyučující pokládají diskusi a samostatné řešení problémů za jedny z nejvýznamnějších edukačních postupů.</p> <p>Vyučující diskutují se žáky o problémech a navozují situace, které žáky podněcují ke vzájemné diskusi.</p> <p>Vyučující předkládají žákům problémy k samostatnému řešení, přičemž úkolem žáků je především samostatné vyhledávání informačních zdrojů i informací samotných, jejich zpracovávání a vyhodnocování, stejně jako uvědomování si souvislostí jak v rámci oboru i tak souvislostí mezioborových.</p> <p>Vyučující žáky hodnotí a při vhodných příležitostech jim poskytují prostor k vlastnímu hodnocení, nutí je k zamyšlení se nad vlastními nedostatky a nad způsobem jejich nápravy.</p> <p>K rozvoji kompetence napomáhá i školní strategie zadávání seminárních prací, u žáků vyšších ročníků prací ročníkových, dále zadávání školních projektů a podporování žáků v účasti na mimoškolních soutěžích.</p>
Kompetence k řešení problémů	<p>Vyučující zadávají žákům problémové úlohy a vedou je k samostatnému stanovování si úkolů tohoto typu, přičemž preferují zadání vyžadující zapojování mezioborových vztahů.</p> <p>Vyučující vedou žáky k formulování a ověřování vlastních závěrů.</p> <p>Vyučující vedou žáky k aplikaci získaných návyků a dovedností v každodenním životě.</p> <p>Vyučující podněcují žáky k účasti na přípravě i vedení mimovýukových aktivit.</p> <p>Vyučující (stejně jako v případě předchozí kompetence) podporuje také rozvoj kompetence k řešení problémů strategií zadávání seminárních a ročníkových prací, zapojování žáků do oborových olympiád a dalších soutěží.</p>
Kompetence komunikativní	<p>Vyučující pokládají porozumění textu a obrazu a jejich interpretaci za jednu z nejvýznamnějších (nejen) komunikativních kompetencí.</p> <p>Vyučující podporují u žáků rozvoj kultivovaného ústního i písemného projevu, jejich vzájemnou komunikaci a spolupráci (skupinové práce, projekty, interaktivní hry), ve vzájemné spolupráci stanovují zásady přiměřené komunikace s dospělými.</p> <p>Vyučující vedou žáky ke schopnosti formulovat a obhajovat svůj názor, vhodně argumentovat, vhodně používat vymezené pojmy.</p> <p>Vyučující vyžadují od žáků naslouchání druhým, respektování jiných názorů, ale také jejich kritické posouzení a zhodnocení.</p> <p>Vyučující všech oborů u žáků podporují využívání moderních i klasických informačních a komunikačních prostředků a technologií pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem.</p> <p>Učitelé pro žáky připravují výměnné zahraniční zájezdy, mezinárodní projekty i zahraniční stáže.</p>
Kompetence sociální a personální	<p>Vyučující zapojují žáky do skupinových a týmových úkolů a projektů, a tím podporují jejich schopnost spolupracovat a začleňovat se do kolektivu. V rámci týmové práce respektují individualitu žáka a poskytují mu dostatek příležitostí ji v průběhu plnění samostatných úkolů projevit a rozvíjet, v týmu má každý svou roli a dělá práci odpovídající jeho úrovni schopností, dovedností a potřeb.</p> <p>Škola podporuje vytváření kolegiálních a přátelských vztahů nejen na úrovni jednotlivých ročníků, ale i mezi žáky různých věkových skupin a rozdílného zájmového zaměření, v neposlední řadě pak mezi žáky a vyučujícími. Dosahuje toho pořádáním celé řady mimovýukových akcí (sportovních, kulturních, společenských, vědeckých, vzdělávacích), na jejichž organizaci se žáci aktivně spolupodílejí.</p> <p>Vyučující ve spolupráci s žáky vytvářejí přesná pravidla týkající se života školy, vzájemné spolupráce, mezilidského soužití (ve škole i mimo ni). K takto stanoveným pravidlům jsou žáci vedeni - vyučující jim vysvětlují smysl těchto pravidel (v ideálním případě žáci sami tento smysl odhalují), následně vyžadují a kontrolují jejich dodržování. Tyto dovednosti jsou žáci schopni využít ve svém osobním, profesním i společenském životě.</p>

<p>Kompetence občanské</p>	<p>Všichni pracovníci školy vedou žáky k vědomí, že jsou spolutvůrci svého studia (žáci mají možnost sami nebo prostřednictvím svých zástupců ve školní radě ovlivňovat rozhodnutí týkající se chodu školy) a v konečném důsledku i celého života. Vyučující vštěpují žákům pocit spoluodpovědnosti za současnou i budoucí podobu světa. Vyučující vedou žáky k uctění a dodržování zákonů (např. naplňováním kompetencí sociálních a personálních). Vyučující podporují u žáků odhodlání zapojit se do veřejného (občanského) života. Také je vedou k tolerantnímu postoji vůči jiným kulturám i „menšinovým“ skupinám uvnitř evropské kultury. Příklady takového chování mohou žáci získat při řízených diskusích, iniciovaných vyučujícím. Vyučující žáky vedou k uctění k přírodě a životnímu prostředí, k pochopení klíčového významu „trvale udržitelného rozvoje“ pro další generace, stejně tak jako k ocenění pozitivního přínosu minulých generací. Vyučující žákům pomáhají s poznáváním struktury a chodu veřejných institucí na různých úrovních (komunální, regionální, státní, evropské, celosvětové) - např. navozováním různých modelových situací.</p>
<p>Kompetence pracovní</p>	<p>Vyučující uplatňují v široké míře metody skupinové a týmové práce. Vyučující pomáhají žákům rozvrhnout si jednotlivé fáze práce tak, aby úkol zvládli v požadovaném čase. Vyučující dbají na dodržování bezpečnostních a hygienických návyků a předpisů při veškerých činnostech organizovaných školou a vyžadují od žáků jejich plnění. Pestrou nabídkou vzdělávacích aktivit a zájmových činností podporuje škola možnost rozvíjení zájmu o další (profesní) orientaci. Vyučující učí žáky při pracovních činnostech chránit nejen své zdraví a zdraví druhých, ale též životní prostředí a kulturní a společenské hodnoty. Seznamují je se zásadami sociálně-etického řízení.</p>

Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Na škole studuje nezanedbatelné procento žáků s vývojovými poruchami učení. Jedná se zejména o integraci žáků s tímto charakterem postižení: specifická porucha na bázi LMD, porucha chování, LMD s autistickými rysy (Aspergerův syndrom), výrazná psychická labilita, specifická vývojová porucha LMD, těžší stupně dysgrafie, dysortografie, lehká dyslexie, narušená schopnost komunikace s vrstevníky, prodělaná encefalitida, výpadky pozornosti, úzkost. Tito žáci vyžadují zvláštní péči. Všichni vyučující jim ji také poskytují (**individuální přístup, konzultace, vypracování zvláštních individuálních vzdělávacích plánů a doplňkových programů**). Škola se ve spolupráci se školním psychologem a příslušným pedagogickým centrem snaží řešit problémy žáků operativně dle jejich individuálních potřeb. Všechna tato péče vyžaduje ovšem také vyšší mzdové i materiální náklady. Na škole působí asistent pedagoga, jehož činnost je zaměřena zejména na pomoc žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, jako je např. Aspergerův syndrom, přičemž na naší škole pravidelně studuje několik žáků s touto SPU. Zkušenosti s prací a zařazením funkce asistenta pedagoga hodnotíme výborně, asistenční služba napomáhá nejen vyučujícímu ke klidnějšímu průběhu a realizaci připravené vyučovací hodiny, ale zejména příslušným žákům při jejich zapojení do výuky, soustředění při práci v hodině a motivaci pro jejich další vzdělávání. Jednou z priorit naší školy (zejména díky vysokému procentu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a z toho vyplývající značná rozdílnost jednotlivých osobností a individualit) je **posilování atmosféry vzájemné spolupráce a tolerance**, aniž by ovšem přitom byla individualita a individuální potřeby žáků potlačovány.

Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Škola si je vědoma **značného rozpětí v nadání jednotlivých žáků**. Mnoho žáků je zaměřeno jednostranně a mimořádné nadání v jedné oblasti může být u řady z nich vyvažováno nezájmem či nižšími schopnostmi v oblasti jiné. Proto již přijímací řízení zahrnuje test mapující strukturu schopností, který vypovídá o rozložení nadání jednotlivých žáků. Vyučující dále vycházejí z řady doplňujících metod - pozorování žáků, rozbor jejich písemných prací, studijní výsledky, pohovor se žáky, příp. jejich rodiči, porovnávání

výsledků testů s dosahovanými studijními výsledky, popř. využití informací z pedagogicko-psychologické poradny aj. Metody, jichž škola využívá k zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných, jsou uvedeny a charakterizovány v následující kapitole.

Na vyšším stupni gymnázia mají žáci daleko větší prostor pro individualizaci, pro zásadní rozvoj svých kompetencí a výrazné navýšení znalostí ve svých profilových oborech. Zde by se mělo uplatnit mimořádné nadání u značné části žáků naší školy, kteří by měli v těchto oborech dosahovat nadstandardních výsledků a úrovně. Předpokládáme, že takoví žáci budou ve „svých“ oborech spolupracovat s institucemi stojícími svou erudicí nad úrovní střední školy (vysoké školy, AV, odborná pracoviště aj.). Toto zaměření je na druhé straně „vykoupeno“ tím, že některé obory (předměty) mohou tito žáci zvládat na určité základní (avšak pevně stanovené a vyžadované) úrovni. Máme na co navazovat, je však třeba si uvědomit, že v tomto přechodném období bude trvat určitou dobu, než takový systém bude plně fungovat, talentům je třeba poskytnout čas k tomu, aby se mohly rozvinout. Je třeba také sledovat a určit, co je v případě jednotlivých nadaných žáků třeba (kromě jejich profilových oborů) nejvíce rozvíjet z hlediska osobnostního i obecně vzdělávacího.

Metody práce pro zabezpečení výuky (mimořádně nadaných žáků uplatňované na úrovni školy (v rámci organizace výuky)

Mensa gymnázium maximálně uplatňuje možnosti inkluzivního vzdělávání, tedy vzdělávání, které se snaží být individualizované, využívá vnitřní a vnější diferenciaci. Kombinuje řadu možností, jejichž vhodnost a účelnost se liší podle jednotlivých předmětů, věku žáků a často i podle konkrétního stavu v dané třídě.

Mezi aplikované metody patří zejména:

- **Dělení předmětů na pokročilejší a méně pokročilé skupiny**
Tuto metodu využíváme tam, kde je v ročníku více než jedna třída a kde odpovídá potřebám a charakteru předmětu. Jde zejména o cizí jazyky a matematiku.
- **Věkově smíšené skupiny**
Tuto formu vnější diferenciaci využíváme vzhledem k zaměření a úrovni žáků tam, kde podobné dělení odpovídá potřebám žáků a charakteru předmětu. To se týká především výuky cizích jazyků a povinně volitelných předmětů.
- **Individuální přeřazení do vyššího ročníku**
Víme, že stejné stáří nemusí být zárukou stejných schopností, že mentální věk se u výjimečných dětí může od fyzického významně lišit. K tomuto řešení přistupujeme zejména u žáků s relativně vyrovnanou strukturou nadání, jimž přestup do vyššího ročníku pomůže k integraci do kolektivu mentálně bližších spolužáků a odpovídá i úrovni a schopnostem ve většině vyučovacích předmětů. Postupujeme v souladu s §14 vyhlášky 73/2005 Sb.
- **Nabídka volitelných a nepovinných předmětů, kroužků a aktivit**
Protože ani metody diferenciaci nepostačují v rámci povinných předmětů k uspokojení specifických vzdělávacích potřeb řady žáků, doplňuje naše škola učební plán nabídkou povinně volitelných předmětů, nepovinných předmětů a kroužků.
- **Vytvoření individuálního vzdělávacího plánu**
Individuální vzdělávací plán je vytvářen v předmětech, kde jeho realizace odpovídá potřebám jednotlivých žáků. Pravidelně se kontroluje jeho plnění. Jeho obsah může být na základě průběžného vyhodnocování upravován.
- **Mentoring**
- **Preferování problémových a induktivních úloh**
- **Diferencování náročnosti zadávaných úloh**
Nadaní žáci nedostávají větší objem stejně náročných úloh, ale specifické úlohy, jejichž náročnost odpovídá jejich individuální úrovni a vzdělávacím potřebám.

Preferujeme v takových případech úlohy zajímavé, neobvyklé, takové, které žáka se zájmem o předmět lákají a motivují k nadstandardnímu výkonu.

- **Projekty**

Zařazujeme projekty, které jsou často realizované jako týmové aktivity, v nichž se promítají mezioborové vztahy. Odpovídá-li to jejich charakteru, mohou být zadávány napříč ročníky. Vedeme žáky k tomu, aby práce na takových projektech rozvíjela jejich pracovní i sociální kompetence a aby se učili nalézt si v pracovním týmu pozici, ve které budou moci podávat výkon odpovídající jejich individuálním schopnostem a zájmům.

- **Motivace žáků k účasti v soutěžích a na olympiádách**

- **Využívání možností e-learningu**

V minulých letech využívali jednotliví vyučující možnosti e-learningu většinou jako pasivní uživatelé, účast na projektu „Učíme se interaktivně“ nám umožnila stát se aktivními tvůrci a vytvořit jednotné informační prostředí přístupné žákům i učitelům. Na škole došlo k zavedení jednotného ICT systému pro tyto všeobecně vzdělávací předměty: Český jazyk, Literatura, Matematika, Fyzika, Chemie, Biologie, Dějepis, Zeměpis, Výtvarná výchova, Hudební výchova a Anglický jazyk. Z toho důvodu došlo i k častějšímu využívání interaktivních tabulí, ale hlavně e-learningu a digitalizovaných studijních podkladů ve výuce. Byl vybudován datový sklad interaktivních materiálů z výše uvedených předmětů, které se budou dále využívat ve výuce a v případě potřeby se budou materiály dále upravovat. Materiály budou sloužit jak studentům mimořádně nadaným, tak studentům s SPU a těm, kteří nemohou být v době výuky přítomni ve škole (např. z důvodu nemoci). E-learningové materiály (e-kurzy a e-testy) přinesou rozšíření využívání moderních výukových metod a informačních technologií ve výuce především na **vyšším stupni Mensa gymnázia**, pro který je primárně určen (využití však najdou i na stupni nižším). Učitelům umožní tento systém obohatit výuku multimediálními (animace, audio/videonahrávky, grafy, tabulky, prezentace) a zpětnovazebními prvky (testy, e-kurzy, ankety, cvičení, e-úkoly, atd.). Záměrem je optimalizace využívání elektronických výukových materiálů. Zajímavé pojetí, využívání efektů, animací, videonahrávek, zpětnovazebních prvků, úkolů a cvičení přitom podněcuje žáky k aktivnímu zapojení do výuky, vtahuje je do vyučované problematiky a zvyšuje díky zapojení více smyslů zapamatování probíraného učiva. Interaktivita a zpětnovazebné prvky jsou totiž hlavní doménou elektronických výukových materiálů. Cílem je prostřednictvím e-learningu zlepšit přístup ke vzdělávání na Mensa gymnáziu. Žáci budou mít jak během výuky, tak při přípravě na ni možnost pracovat s celou řadou rozmanitých informací, a to v interaktivní podobě. Zvýší se tak zároveň jejich možnosti uplatnění na trhu práce vzhledem k rozvoji znalostí např. v oblasti informačních technologií. Cílem je přinést do výuky mimořádně nadaných studentů nové postupy a větší možnosti uplatnění svého nadání a znalostí jak během výuky, tak při přípravě na ni. Rovněž se budou moci zapojit ve spolupráci s učiteli do samotné přípravy výukových materiálů, např. tím, že natočí videosekvence do nových e-kurzů. Přínosem pro cílovou skupinu žáků bude zkvalitnění a zatraktivnění výuky prostřednictvím využívání moderních elektronických výukových metod. Žáci budou dostávat mnohem více komplexních informací a údajů, elektronické výukové materiály navíc umožní mezipředmětové provázání jednotlivých probíraných témat. Zároveň bude používání ICT podpořena jejich schopnost samostatného získávání informací. Využitím ICT technologií se výuka pro žáky stane přitažlivější, zajímavější a především názornější. Tento způsob vzdělávání navíc umožní pedagogům snáze zapojit žáky do probíhající výuky. V konečném důsledku dojde ke zkvalitnění vzdělávání **na vyšším stupni** (a též na nižším stupni) Mensa gymnázia a také lepší přípravě budoucích absolventů na jejich následující studium na vysoké škole.

- **Operativní vytváření diferencovaných skupin** V rámci třídy a jednotlivých předmětů mohou být vytvářeny skupiny, které umožňují např. opakování látky s částí třídy, zatímco jiná část třídy zpracovává prohlubující nadstandardní učivo.
- **Seminární, ročníkové a maturitní práce** Vedeme žáky k tomu, aby v oblastech, o které mají zájem, zpracovávali rozsáhlejší dlouhodobější domácí seminární a ročníkové práce (případně též maturitní práce).

Seminární práce si žáci volí z různých oborů v průběhu celého studia, volba oboru, předmětu a tématu je volná, žáci jsou však povinni v průběhu studia na nižším stupni gymnázia vypracovat, odevzdat a obhájit alespoň tři seminární práce (*na vyšším stupni gymnázia pak alespoň dvě další*). Cílem seminárních prací je postupné osvojení si zákonitostí a pravidel vědecké práce po formální stránce, prohloubení kompetencí z hlediska stylistického a prohloubení znalostí a kompetencí v daném oboru (v daných oborech). Seminární práce jsou autory obhajovány během přehlídek prací v období před koncem školního roku, posudek k nim vypracovává vedoucí práce. Hodnocení seminárních prací (vedle komplexního bodového hodnocení) může být zahrnuto i do klasifikace příslušného předmětu. *Téma ročníkové práce si žáci volí během září a října šestého ročníku (sextu), jejich obhajoba probíhá v měsících únoru a březnu v průběhu sedmého ročníku (septimu). Práce je zařazena do rámce předmětu, který žák v septimě navštěvuje a ročníková práce do něj oborově spadá. Žák je povinen si takový vyučovací předmět pro septimu zvolit. K práci je připojen posudek vedoucího práce a posudek oponenta. Ročníková práce stojí (oproti seminárním pracím) na daleko vyšší úrovni - jak z hlediska obsahového, tak z hlediska formálního, převládat by měla kreativní (tvůrčí, badatelská) práce žáka. Pokud žák práci nesplní či neobhájí, je žák neklasifikován z předmětu, do něhož práce spadá. Součástí dodatečné komisionální zkoušky pak je i nová obhajoba ročníkové práce na dostačující úrovni (z podnětu vedoucího může být zadáno i rozšíření původního tématu).* Naším cílem je, aby seminární i ročníkové práce byly zpracované v takové kvalitě, aby mohly zařazeny (přihlášeny) do mimoškolních soutěží. Podrobná kritéria hodnocení seminárních a ročníkových prací jsou součástí dalších dokumentů školy.

V rámci profilové části maturitní zkoušky je možné, aby součástí zkoušek z některých předmětů byly i obhajoba maturitní práce (základní podmínky a pravidla jejího vypracování jsou detailněji stanoveny v rámci „Vyhlášky o bližších podmínkách ukončování vzdělání ve středních školách maturitní zkouškou.“). Charakter profilové maturitní zkoušky vychází z návrhu příslušné předmětové komise a je potvrzován ředitelem školy.

Průřezová témata

Průřezová témata reprezentují v RVP aktuální okruhy problémů současného i budoucího světa a stávají se povinnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot. Stávají se příležitostí pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci.

Charakteristika jednotlivých průřezových témat

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti. „Učivem“ je sám žák, konkrétní žákovská skupina a běžné situace každodenního života. Smyslem je pomáhat hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.

Vzdělávací oblast **Člověk a jeho svět** lze naplňovat prostřednictvím témat směřujících k sebepoznání, zdravému sebepojetí, seberegulaci a k udržení psychického zdraví - psychohygieně, komunikaci, mezilidským vztahům.

Úzká je vazba ke vzdělávací oblasti **Člověk a společnost**, a to k Výchově k občanství a k jejím částem "Člověk ve společnosti", "Člověk jako jedinec"; konkrétně k tématům "lidská

setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití" (Člověk ve společnosti) a "podobnost a odlišnost lidí, vnitřní svět člověka, osobní rozvoj" (Člověk jako jedinec).

Propojení se vzdělávací oblastí **Člověk a zdraví** je vhodné v tématech reflektujících fyzickou stránku člověka, sociální vztahy, komunikaci a rozhodování v běžných i vypjatých situacích. Osobnostní a sociální výchova tak může napomoci k získání dovedností vztahujících se k zdravému duševnímu a sociálnímu životu.

Tematické okruhy:

1. Osobnostní rozvoj: **Rozvoj schopností poznávání; Sebepoznání a sebepojetí; Seberegulace a sebeorganizace; Psychohygienu; Kreativita**
2. Sociální rozvoj: **Poznávání lidí, Mezilidské vztahy; Komunikace; Kooperace a kompetice**
3. Mravní (morální) rozvoj: **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti; Hodnoty, postoje, praktická etika**

Všechna uvedená témata se uskutečňují prakticky, prostřednictvím vhodných projektů, her, cvičení, modelových situací a příslušných diskusí.

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Má mezioborový a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje syntézu hodnot, a to spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti, v konkrétní rovině pak především rozvoj kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.

Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovni občanské gramotnosti, konstruktivně řešit problémy se zachováním své lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení, uplatňování svých názorů v diskusích a k možnosti demokraticky se podílet na rozhodnutích celku, společenství, komunity.

Má vazbu především na vzdělávací oblast **Člověk a společnost**, v níž jsou tematizovány principy demokracie a demokratického rozhodování a řízení, lidská a občanská práva.

Ve vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** se uplatňuje v tématech zaměřených na vztah k domovu a vlasti.

Má vazbu i na ostatní vzdělávací oblasti, zejména pak na ty, v nichž se tematizuje vztah k sobě samému i ostatním lidem, k okolnímu prostředí, k normám i hodnotám.

Tematické okruhy:

Občanská společnost a škola; Občan, občanská společnost a stát; Formy participace občanů v politickém životě; Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Zabývá se výchovou budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i v osobním životě. Rozvíjí vědomí evropské identity při respektování identity národní. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života, prolíná všemi vzdělávacími oblastmi, integruje a prohlubuje poznatky a umožňuje uplatnit dovednosti, které si žáci osvojili v jednotlivých vzdělávacích oborech.

Průřezové téma se vztahuje zejména ke vzdělávací oblasti **Člověk a společnost**. Využívá, aktualizuje a propojuje poznatky z oboru historie a politické geografie. Prohlubuje porozumění klíčovému historickému a politickému událostem, které ovlivnily vývoj Evropy i světa a měly podstatný význam pro evropskou integraci a začlenění České republiky do integračního procesu.

Obsah vzdělávací oblasti **Člověk a zdraví** orientuje žáky v globálních problémech souvisejících se zdravím. V předmětu **Tělesná výchova** využívá průřezové téma zájmu žáků o sport k hlubšímu pochopení souvislostí evropských kořenů olympijských idejí a významu sportu pro vzájemné porozumění a přátelství mezi lidmi různých národů a národností.

Tematické okruhy:

Evropa a svět nás zajímá; Objevujeme Evropu a svět; Jsme Evropané

Tato témata podněcují zájem žáků o Evropu a svět a zprostředkovávají jim poznání Evropy a světa jako uspořádaného prostředí, měnícího se v čase, v němž se lidé setkávají, společně řeší problémy a utvářejí svůj život. Prostřednictvím tematických okruhů si žáci zpřesňují obraz Evropy, uvědomují si souvislosti řešení běžných situací občana s globálními problémy a možnosti utváření své vlastní životní perspektivy v evropském a globálním prostoru.

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Umožňuje seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami, lépe si uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty, poznávat vlastní kulturní zakotvení a porozumět odlišným kulturám. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. U menšinového etnika rozvíjí jeho kulturní specifika a současně poznávání kultury celé společnosti, majoritní většinu seznamuje se základními specifiky ostatních národností žijících ve společném státě, u obou skupin pak pomáhá nacházet styčné body pro vzájemné respektování, společné aktivity a spolupráci. Multikulturní výchova se hluboce dotýká i mezilidských vztahů.

Prolíná všemi vzdělávacími oblastmi (především s oblastmi **Člověk a společnost**, **Člověk a zdraví**) v případech, kdy se témata dotýkají vzájemných vztahů mezi příslušníky různých národů a etnických skupin.

Tematické okruhy:

Kulturní diference; Lidské vztahy; Etnický původ; Multikulturalita; Princip sociálního smíru a solidarity

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Vede k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Pomáhá uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědecko-technických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislostí mezi lokálními, regionálními a globálními problémy). Podněcuje k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí.

Ve vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** poskytuje průřezové téma ucelený elementární pohled na okolní přírodu i prostředí. Učí pozorovat, citlivě vnímat a hodnotit důsledky jednání lidí, přispívá k osvojování si základních dovedností a návyků aktivního odpovědného přístupu k prostředí v každodenním životě.

Ve vzdělávací oblasti **Člověk a společnost** průřezové téma odkrývá souvislosti mezi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálními jevy s důrazem na význam preventivní obezřetnosti v jednání a další principy udržitelnosti rozvoje.

Ve vzdělávací oblasti **Člověk a zdraví** se téma dotýká problematiky vlivů prostředí na vlastní zdraví i na zdraví ostatních lidí. V souvislosti s problémy současného světa vede k poznání důležitosti péče o přírodu při organizaci masových sportovních akcí.

Tematické okruhy:

Ekosystémy; Základní podmínky života; Lidské aktivity a problémy životního prostředí; Vztah člověka k prostředí

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Rozvíjí dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec. Má za cíl vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti, pěstovat v žákovi schopnost analýzy nabízených sdělení, posouzení jejich věrohodnosti a vyhodnocení jejich komunikačního záměru, popř. schopnost je asociovat s jinými sděleními. Dále pak pomáhá žáku v orientaci v mediovaných obsazích a schopnost volby odpovídajícího média jako prostředku pro naplnění nejrůznějších potřeb - od získávání informací přes vzdělávání až po naplnění volného času.

Toto průřezové téma se vztahuje především ke vzdělávacím oblastem **Člověk a společnost** a **Jazyk a jazyková komunikace**.

Tematické okruhy:

Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení; Interpretace vztahu mediálních sdělení reality; Stavba mediálních vnímání autora mediálních sdělení; Fungování a vliv médií ve společnosti; Tvorba mediálního sdělení; Práce v realizačním týmu

Způsob realizace průřezových témat

- **Integrace do běžných vyučovacích předmětů** Obsah průřezových témat je integrován do běžných vyučovacích předmětů. V každém předmětu u problematiky, u níž jsou patrné souvislosti s některým z průřezových témat, vyučující průběžně a cíleně na tyto souvislosti upozorňují a zapojují do výuky aktivity, které žáky povedou k uvědomění si a využití znalostí a kompetencí souvisejících s průřezovými tématy k dalšímu studiu i (a to především) k jejich začlenění do „osobnostní výbavy“ každého žáka a aplikaci do běžného života.
- **Kurzy** Na začátku školního roku (2. - 4. týden v září) proběhne týdenní adaptační mimoškolní kurz žáků prvního ročníku (tzv. „prima seznamka“), který vedle určitého tematického zaměření slouží především k vytvoření sociálních vazeb uvnitř nového třídního kolektivu - do rámce kurzu je začleněn promyšlený soubor her a dalších aktivit zaměřených na rozvoj sociálních a komunikačních dovedností mezi žáky, na vytvoření pevných a zdravých vztahů ve skupině a k prevenci případných sociálně patologických jevů podle tematických okruhů průřezového tématu osobnostní a sociální rozvoj. Součástí kurzu je i sociometrické testování žáků (směřující k rozpoznání možných trendů vývoje třídního kolektivu i individualit jednotlivých žáků). K rozvoji kompetencí žáků v oblasti průřezových témat slouží i další kurzy školy (sportovní, vzdělávací, školy v přírodě aj.).
- **Projektové bloky („Projektové dny“)** V průběhu školního roku se uskuteční 2 projektové bloky. Hlavní blok vyučovacích hodin (do 13:45) je v těchto dnech cele zaměřen na realizaci zadaných projektů. Zadáání projektu má interdisciplinární charakter s výrazným podílem průřezových témat, přičemž vždy jedno z průřezových témat je stěžejní. Základní tematické okruhy projektů překládá komise určených pedagogů, konkretizovaná témata projektů si stanovují žáci (ve spolupráci s učiteli). Výstupy z projektů jsou předmětem veřejné prezentace.

Realizace projektových bloků:

Žáci všech čtyř ročníků nižšího stupně gymnázia zpracovávají projekty z oblasti jednotlivých průřezových témat v rámci pravidelných projektových dnů

prima - kvarta:

1. část - zadání projektových témat (žáci je následně zpracovávají individuálně či v malých skupinách), zadání vždy na začátku daného pololetí. Samostatná práce na přípravě projektu.

2. část - prezentace (realizace) projektu. Část projektových výstupů bude prezentována v rámci vlastní třídy, část projektů bude určena k realizaci ve třídách nižších ročníků gymnázia (prima - tercie), přičemž žáci těchto tříd budou do připraveného programu aktivně zapojeni.

Žáci, kteří se projektového bloku nezúčastní, budou plnit na daná témata alternativní úkoly.

Časový horizont organizace projektových bloků:

Projektové dny v prvním pololetí probíhají v prvním či druhém celém týdnu po uzavření prvního čtvrtletí, ve druhém pololetí v prvním či druhém celém týdnu po uzavření třetího čtvrtletí. Při stanovování konkrétních termínů může dojít (podle aktuální situace) k určitému časovému posunu.

Konkrétní náplň jednotlivých témat není neměnná, v jednotlivých školních ročnících bude různými způsoby modifikována (při splnění příslušných kritérií). Program jednotlivých bloků bude součástí přílohy ŠVP.

ROČNÍK	PRIMA	SEKUNDA	TERCIE	KVARTA
1. pololetí	Osobnostní a sociální výchova („prima seznamka“) Osobnostní a sociální výchova (projektový týden)	Multikulturní výchova	Mediální výchova	Výchova demokratického občana
2. pololetí	Environmentální výchova	Mediální výchova	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Environmentální výchova

K rozvoji kompetencí spojených s jednotlivými průřezovými tématy (a též klíčových kompetencí) slouží také některé již tradiční akce organizované naší školou za výrazné participace žáků (např. “Bud’ánkovský slunovrat”, Vánoční besídka, maturitní ples aj.)

Učební plán

		PRIMA	SEKUND A	TERCIE	KVARTA
JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE	ČJ A LIT	4	4	4	4
	AJ	4	4	4	3
	DALŠÍ CIZÍ JAZYK	0	0	3	3
	(Nadst AJ)			(3)	(3)
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	MA	4	4	4	4
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGI E	IVT	2 (1 - int. z ČSP)	1 (1 - int. z ČSP)	0	0
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	DĚ	2	1	2	2
	ZSV	2 (1 integr. z umění a kultura)	1	1 (integr. z umění a kultura)	2
ČLOVĚK A PŘÍRODA	FY	0	2	2	2
	CHE	0	2	2	2
	PŘÍ	2	2	2	2
	ZE	2	2	2	2
UMĚNÍ A KULTURA	HV	2	0	2	0
	VV	0	2	0	2
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	TV	4	2	2	2
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	ČSP	(1 do IVT)	(1 do IVT) 1 (ČSP)	0	0
POVINNĚ VOLITELNÝ PŘEDMĚT		0	2	2	2
Σ		28	30	32	32

Od druhého ročníku (sekunda) si žáci volí z každoroční nabídky jeden povinně volitelný předmět (ve dvouhodinové týdenní dotaci).

Hodnocení (evaluace) žáků

Naše škola využívá systém bodového hodnocení, k němuž je často připojeno i hodnocení slovní. Pololetní a závěrečné hodnocení (vysvědčení) je tvořeno **kombinací slovního a bodového hodnocení (v rozmezí 0 - 100 bodů)**.

Ve slovním hodnocení jsou obsažena následující obecná kritéria: aktivita v hodinách, dovednosti (zde se odráží posun žáka v osvojování si jednotlivých kompetencí), znalosti, iniciativa (tzn. spontánní činnost žáka mimo vyučovací hodiny rozvíjející kompetence v daném předmětu).

V charakteristice každého předmětu mohou navíc být obsažena specifická kritéria pro daný obor (např. seminární a domácí práce, podíl zadaných/vypracovaných domácích prací, písemný projev, ústní projev, porozumění textu, práce v týmu, znalost faktografie, dovednost aplikace aj.).

Pravidla bodového hodnocení jsou součástí i dalších dokumentů školy.

Podklady pro hodnocení vznikají vždy kombinací různých forem zjišťování - ústní projev žáků, aktivita v hodinách, kreativní tvůrčí úkoly, školní i domácí písemné práce, testy, iniciativa žáků při nepovinných a nadstandardních úkolech atd. Tato kombinace je navíc individuálně vztažena k jednotlivým žákům, jejich individuálním schopnostem a potřebám. Jsme si např. vědomi a akceptujeme, že někteří žáci jsou schopni se lépe vyjádřit ústně, jiní písemně, někteří si nedokážou dobře zapamatovat rozsáhlou faktografii, ale bez problémů plní náročné tvůrčí úlohy. U takových žáků klademe důraz na prohlubování schopností (i za pomoci hodnocení) v činnostech, které jim vyhovují. Na druhou stranu se snažíme žáky motivovat k tomu, aby zlepšovali své schopnosti i v činnostech a dovednostech, které doposud neznali, neovládali, nevyužívali či podceňovali. Navíc je třeba zdůraznit, že přes v mnoha ohledech specifický přístup a postupy, si i na našem gymnáziu musí žáci osvojit všeobecný základ vědomostí a dovedností ze všech oblastí a oborů povinně vyučovaných v rámci jednotlivých předmětů.

Autoevaluace školy

Vlastní hodnocení školy vychází z příslušné vyhlášky MŠMT.

Kritéria evaluace jsou stanovována na počátku evaluačního období ředitelem školy po projednání v pedagogické radě školy. Poté jsou uvedena na internetových stránkách školy.

Oblasti autoevaluace

Studijní výsledky

Atmosféra školy

Vybavení školy

Zázemí pro práci učitele

Hodnocení kvality výuky

Hodnocení toku informací a spolupráce mezi školou a rodinou

Cíle a kritéria autoevaluace

Prioritním cíle je samozřejmě získání informací pro kontinuální zlepšování a úpravu mechanismů chodu školy, aby škola co nejlépe plnila své poslání v souladu se svým charakterem a zaměřením, poskytovala co nejkvalitnější vzdělávání svým studentům a současně kvalitní zázemí pro práci pedagogům. Sekundárním cílem je získání podkladů pro prezentaci školy směrem navenek, tak aby prezentovaný obraz co nejpřesněji odpovídal reálné podobě školy.

Nástroje autoevaluace

Škola používá několik vzájemně se doplňujících nástrojů. Velké množství informací zjišťuje pomocí **dotazníkových šetření**. Doplňuje je těmito údaji:

- hodnocení získaná z porovnání poměru počtu uchazečů vůči počtu přijímaných studentů
- porovnání úspěšnosti absolventů OGB při přijímacím řízení na VŠ ve srovnání s úspěšností absolventů jiných gymnázií
- výsledky žáků v testech SCIO
- úspěšnost a umístění žáků OGB v olympiádách a celostátních, příp. mezinárodních soutěžích
- vývoj fluktuace žáků i pedagogů
- rozbor hospitací vedení školy v hodinách pedagogů

Časové rozvržení evaluačních činností

Průběžnou autoevaluační činnost škola zpracovává jednou za dva roky do komplexní analýzy a její závěry jsou součástí výroční zprávy.

Oblasti, cíle a metody autoevaluace jsou podrobně rozpracovány v interním manuálu školy.

Učební osnovy

Dle specifických potřeb jednotlivých tříd jako celku s přihlédnutím na individuální specifické potřeby jednotlivých studentů lze uzpůsobit „tempo“ edukačního procesu. Části plánovaných tematických okruhů lze přesouvat v odůvodněných případech do rámce výuky předmětu v následujícím ročníku, je však nutné, aby výuka byla v těchto případech uzpůsobena tak, aby byl učební plán předmětu v rámci celého nižšího stupně gymnázia splněn.

NÁZEV VZDĚLÁVACÍCH OBLASTÍ A VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ:

VZDĚLÁVACÍ OBLAST	VYUČOVACÍ PŘEDMĚTY
JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE	Český jazyk a literatura, Anglický jazyk
MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	Matematika
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE	Informační a výpočetní technika
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	Dějepis, ZSV
ČLOVĚK A PŘÍRODA	Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis
UMĚNÍ A KULTURA	Hudební výchova, Výtvarná výchova
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	Tělesná výchova
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	Člověk a svět práce

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vyučovací předměty: **Český jazyk a literatura, Cizí jazyk - anglický**

Český jazyk a literatura

Obsahové vymezení předmětu a jeho cíle

Předmět Český jazyk a literatura je součástí vzdělávací oblasti “Jazyk a jazyková komunikace”, podrobně charakterizované v RVP ZV. Tento předmět v mnoha ohledech souvisí s předměty - Dějepis, Estetická výchova (tzn. Hudební a Výtvarná výchova) a Občanská výchova, tedy z hlediska RVP ZV se vzdělávacími oblastmi Člověk a společnost, Umění a kultura a dílčím způsobem též s oblastí Člověk a jeho svět. Velmi důležitá je též jeho vazba k Doplnujícím vzdělávacím oborům - Cizí jazyk a Dramatická výchova a k volitelným předmětům. Realizuje tematické okruhy většiny průřezových témat. Předmět je doplněn řadou volitelných předmětů (např. literární seminář, rétorika, interpretace textů a další dle zájmu žáků).

Cílem předmětu je pěstování jazykových a stylistických dovedností a návyků, zdokonalování písemného a ústního vyjadřování žáků, aby byli žáci schopni se pohotově, jasně, věcně a jazykově správně vyjadřovat a smysluplně komunikovat. Žáci poznávají bohatství a krásy jazyka a rozvíjejí schopnosti popsat a vyjádřit složité jevy a skutečnosti. Osvojují si základy literární kultury a historie jako předpokladu čtenářství a dalšího vzdělávání, vytvářejí si schopnosti hodnocení literárních děl a chápání významu literatury pro život člověka. Předmět se stává i prostředkem esteticko-výchovného působení.

Formy realizace předmětu

Základní formou realizace předmětu je vyučovací hodina (45 min.). Vyučovací hodiny jsou spojovány po dvou do devadesátiminutových bloků, přičemž vyučující uvnitř bloku poskytuje žákům čas na přestávku.

Časové vymezení předmětu

Předmět disponuje úhrnnou týdenní hodinovou dotací 16 hodin (45 min.) pro čtyři ročníky G1, která je jednotlivým ročníkům stanovena podle následující tabulky:

Ročník	Týdenní hodinová dotace
Prima	4
Sekunda	4
Tercie	4
kvarta	4

Obecně můžeme počítat v každém ročníku G1 s přibližně 128 vyučovacími hodinami (či 64 dvouhodinovými bloky) - to vše s přihlédnutím k různým školním prázdninám, mimořádným situacím aj.

Organizace předmětu

Předmět je rozdělen do tří oblastí: Literární výchova, Jazyková výchova a Komunikační a slohová výchova. V rámci oblasti Literární výchova je žákovi v primě poskytnut celkový kulturní a historický přehled nazvaný Humanitní základ.

Předmět je vyučován od primy do kvarty jako uzavřený celek. Pro organizaci vyučovacích hodin se využívají běžné školní třídy, v některých případech učebny vybavené multimediální technikou.

Vyučující využívají i doplňkové formy organizace výuky, jimiž jsou především: návštěvy divadelních představení a dalších kulturních akcí (reflexe viděného a následná diskuse), exkurze (úkoly zadávané žákům, připravená prezentace žáků - jednotlivců či skupin aj.), přednášky odborníků či pamětníků (resp. besedy) a výuka v učebně informatiky (případně v knihovně). Vyučující zapojuje žáky do soutěží (recitačních aj.) a olympiád.

Nedílnou součástí předmětu je též samostatná práce žáků mimo školu a skupinová práce na projektech (či seminárních a ročníkových pracích) či možné zapojení do vědeckých odborných projektů a výzkumů (což se týká spíše žáků vyššího stupně gymnázia).

Metody výuky

Pro naplňování konkrétních vzdělávacích záměrů a cílů mohou jednotliví vyučující využít řady konkrétních metod práce, pro větší efektivnost práce je někdy dobré metody v rámci jedné vyučovací hodiny kombinovat.

Předmětová komise nepokládá za nutné některé metody upřednostňovat či považovat za závazné pro všechny vyučující, pouze nabízí a doporučuje určitou škálu dobře fungujících a již osvědčených metod práce, jichž se vyučující může držet, avšak je na jeho rozhodnutí, jakých využije, popř. které další doplní.

Každý vyučující předmětu by však měl dbát některých zásad:

Při organizaci výuky by neměl převažovat výklad, škála používaných metod by měla být pestrá (výuka nebude po metodologické stránce monotónní.).

Důležitým kritériem pro aplikaci jednotlivých metod práce je přiměřenost metod věku žáků.

Je nutné se snažit žáky aktivně zapojit do průběhu hodin (“žák hledá informace”, “žák učí žáky”, “žák spolupracuje ve skupině”, “žák prezentuje výsledky své činnosti”, “žák zaujímá stanovisko”, “žák hodnotí svou práci i práci spolužáků” aj.).

Vyučující musí brát ohled na specifické studijní dispozice (někdy i problémy) některých žáků.

Vyučující by se měl snažit umožnit žákům (často už i na nižším stupni gymnázia vyhraněným) využívat více „studijních rychlostí” - náročnější cíle klást humanitně zaměřeným žákům, méně náročné žákům s jiným zaměřením, to vše však při jasně daném dovednostním a vědomostním „základu”, vyžadovaném po všech žácích.

Jednotlivé metody a jejich kombinace mají vždy vést k naplňování kompetencí a výstupů. Učitel volí takové metody, aby naplňoval klíčové kompetence, výstupy a dodržoval základní vyučovací zásady, kterými jsou: přiměřenost (aby metody, cíl, obsah, formy aj. odpovídaly vývojovým možnostem žáka), uvědomělost (aby žák rozuměl tomu, co se učí), postupnost (postupovat při učení od jednoduchého ke složitějšímu, od konkrétního k abstraktnímu, od obecného ke zvláštnímu, od blízkého ke vzdálenému), soustavnost (systematičnost), cílevědomost (učení musí mít svůj cíl), aktivita (samostatnost žáka, možnost vyjádřit svůj názor a postoj atd.), trvalost (osvojení si učiva takovým způsobem, aby bylo trvalého rázu), názornost, spojení teorie a praxe, individuální přístup k žákovi, zpětná vazba (možnost v každou chvíli ověřit si svou úspěšnost či neúspěšnost), vědeckost (aby učební obsahy, předkládané žákům, byly ověřené a pravdivé), komplexní působení na žáka (princip jednoty výchovy a vzdělávání).

Učitel kombinuje metody s vyučovacími formami a pomůckami.

Doporučené metody:

V rámci různých hledisek dělení se některé metody v následujícím výčtu opakují.

metody slovní:

monologické metody (individuální): vysvětlování, výklad, přednáška, ústní interpretace literárního textu, recitace, četba textu, prezentace žakovy tvorby či jiné přípravy, referáty, mluvní cvičení, metoda problémového výkladu (cíl: osvojení algoritmu řešení problému) dialogické metody: rozhovor, diskuse, dramatizace, skupinová práce žáků, beseda

metody písemných prací (slohová kompozice, vlastní tvorba uměleckého textu, písemná interpretace uměleckého díla)

metoda práce s knihou, učebnicí, s odbornou publikací, novinami

metody názorně demonstrační:

předvádění: dramatizace, recitace, „hraní rolí“

projekce statická (př. obrazy, tabulky aj.) a dynamická (např. dokumenty, filmové verze literárních textů, filmy)

poslech (literárních textů, dramatizací, rozhovorů, recitace)

exkurze

návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů práce s textem

metody praktické:

výtvarná činnost (převod literárního textu do obrazu a naopak inspirace obrazovým materiálem pro tvořivé psaní)

převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhé

recitace (rétorika)

„hraní rolí“

tvůrčí psaní

skupinová práce žáků

projekty

Metody z hlediska aktivity a samostatnosti žáků (aspekt psychologický):

metody sdělovací

metody samostatné práce žáků

metody badatelské, výzkumné

projekty

individuální a skupinová práce žáků

Struktura metod z hlediska myšlenkových operací (aspekt logický):

postup srovnávací, induktivní, deduktivní, analyticko-syntetický

Variety metod z hlediska fází výchovně vzdělávacího procesu (aspekt organizační):

metody motivační, expoziční, fixační (procvičování), diagnostické, aplikační

Další metody:

heuristická metoda (práce s primárními prameny, vyhledávání informací, jejich zpracování, interpretace), brainstorming, hraní her (např. pexeso) a soutěže, myšlenková mapa, metoda expertních skupin (“pětilístek”)

Klíčové kompetence

Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělání žák:

- 1) Má vypěstovány jazykové a stylistické dovednosti a návyky.
- 2) Je schopen se písemně a ústně vyjadřovat tak, že pohotově, jasně, věcně a jazykově správně formuluje své myšlenky v logickém sledu, jeho projevy jsou ucelené a kultivované. Vhodně přitom využívá celé škály jazykových a stylistických prostředků.
- 3) Naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje.
- 4) Je si vědom bohatství a krásy jazyka a jeho schopnosti popsat a vyjádřit složité jevy a skutečnosti. Účelně ho využívá k diskusi.
- 5) Rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení do společenského dění.
- 6) Využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem.
- 7) Využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Další kompetence:

Na konci základního vzdělání žák:

- Uceleně reprodukuje přečtený text, formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo, vede diskusi - kompetence k učení, kompetence sociální a personální, kompetence komunikativní.
- Sám vyhledává četbu a uvědomuje si její důležitost pro svůj etický, estetický a vědomostní rozvoj - kompetence k učení, kompetence sociální a personální, kompetence komunikativní, kompetence občanská.
- Kriticky rozebírá a hodnotí texty, tím si upevňuje své postoje a názory. Zároveň se učí posuzovat a tolerovat názory druhých - kompetence k řešení problémů, kompetence občanská, kompetence sociální a personální.
- Uvědomuje si, respektuje a chrání naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění - kompetence občanská, kompetence k učení.
- Chápe historický vývoj, postavení člověka ve společnosti, vytváří si představu o světě a o sobě samém - kompetence občanská, kompetence sociální a personální.
- Je schopen pracovat s jazykovými příručkami a vyhledávat potřebné informace. Orientuje se v knihovním systému - kompetence k učení.

Koncepce volitelných předmětů:

Předmět Český jazyk a literatura je doplněn řadou volitelných předmětů s dvouhodinovou dotací týdně. Jejich zaměření se každý rok mění tak, aby se žáci mohli rozvíjet vždy v nové oblasti a řešit nové problémy. Cílem předmětu je detailnější vhled do dané problematiky. Každý rok je vypsán předmět Literární seminář, jehož náplní je především četba a interpretace textů. Učitel systematicky vede žáky k uvědomování si smyslu a významu četby, učí je objevovat všechny složky literárního díla a skryté významy, a vede je tak k hlubšímu porozumění textu a intenzivnějšímu prožitku z četby. Zároveň jim též rozkrývá historické a kulturní souvislosti, čímž je vede k chápání vývoje světa.

Pro poslední dva ročníky G2 (tedy pro septimu a oktávu) je v nabídce předmět Maturitní literatura, který systematicky opakuje probranou látku minulých let, popř. ji rozšiřuje, a připravuje tak studenty na závěrečnou maturitní zkoušku.

Evaluace předmětu

Slovní a bodové hodnocení se řídí obecnými pravidly pro hodnocení uvedenými v obecné části ŠVP. Důraz při hodnocení předmětu Český jazyk a literatura je kladen především na vyjadřovací schopnosti, písemné i ústní (volba správných gramatických, lexikálních a syntaktických prostředků, kultivovaný projev), schopnost argumentace a na práci s textem, v oblasti Literární výchova pak především na interpretaci textu a pochopení kulturně-historického vývoje. Slovní hodnocení, obsahující některá závazná kritéria (taktéž uvedená v úvodní části ŠVP), učitel užívá také jako nástroj k dalšímu působení na žáka směrem k rozvoji jeho kompetencí. Každý vyučující si z důvodu dosažení co největší komplexnosti hodnocení může stanovit další doplňující kritéria.

Jazyková výchova - prima

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Obecné poučení o jazyce	Rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu Seznamuje se s jazykovou normou samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a jazykovými příručkami	Skupiny jazyků v Evropě Slovanské jazyky Jazyk a jeho útvary Jazykověda a její složky Jazykové příručky a instituce	Vysvětlování, výklad, přednáška, četba textu, rozhovor, diskuse, práce s knihou, projekce statická (práce s mapou), skupinová práce, samostatná práce, soutěže, projekty
Zvuková stránka jazyka	Spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova Správně intonuje a používá slovní přízvuk	Hláskosloví Spisovná výslovnost Slovní přízvuk Zvuková stránka věty	Vysvětlování, výklad, přednáška, práce s knihou, ústní interpretace literárního textu, četba textu, mluvní cvičení, poslech, individuální práce, skupinová práce, soutěže, hry
Stavba slova a pravopis	V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovotvorný a morfologický Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a jazykovými příručkami	Slovotvorný základ, přípona, předpona Slova příbuzná Stavba slova Střídání hlásek při odvozování Skupina hlásek při odvozování Zdvojené souhlásky Skupiny bě-bje, pě, vě-vje, mně-mě Předpony s-/se-, z-/ze, vz-/vze- Předložky s/se, z/ze Psaní i/y po obojetných souhláskách	Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, práce s učebnicí
Tvarosloví	Správně třídí slovní druhy Tvoří spisovné tvary slov V písemném projevu částečně zvládá pravopis lexikální, slovotvorný a morfologický Rozlišuje základní významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí	Druhy slov Podstatná jména Druhy podstatných jmen Procvičování tvarů a pravopisu podstatných jmen podle vzorů Skloňování vlastních jmen osobních a místních Přídavná jména Druhy přídavných jmen Skloňování Stupňování Zájmena Druhy zájmen Skloňování zájmen já, ten, náš, on, ona, ono, můj, tvůj, svůj Číslovky Druhy číslovek Užívání a skloňování číslovek Slovesa Slovesný způsob, čas, osoba, číslo Pravopis koncovek přítomných a minulých časů sloves	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, práce s učebnicí

Skladba	<p>Aplikuje základní zásady výstavby věty Rozlišuje základní významové vztahy gramatických jednotek ve větě a souvětí Rozebere jednoduché věty po stránce syntaktické</p>	<p>Základní větné členy Shoda přísudku s podmětem Shoda přísudku s několikanásobným podmětem Rozvíjející větné členy Předmět Příslowecné určení Přívlastek Věta jednoduchá a souvětí Přímá řeč</p>	<p>Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, práce s učebnicí, dramatizace, hraní rolí</p>
---------	---	--	--

Jazyková výchova - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Tvarosloví	Správně třídí slovní druhy Tvoří spisovné tvary slov V písemném projevu částečně zvládá pravopis lexikální, slovtvorný a morfologický Rozlišuje základní významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a jazykovými příručkami	Ohebné a neohebné slovní druhy Odchylné tvary některých podstatných jmen označujících části těla Skloňování a užívání vztažných zájmen Slovesný rod činný a trpný	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty
Pravopis	V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný a morfologický	Psaní velkých písmen ve jménech vlastních Procvičování pravopisu	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty
Význam slov	Správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci Slovníkem	Slovo, věcný význam slov, sousloví a rčení Slova jednoznačná a mnohoznačná Synonyma Antonyma Odborné názvy	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech
Slovní zásoba a tvorba slov	Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se spisovné češtiny a s dalšími jazykovými příručkami Rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov Správně třídí druhy slov, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich užívá ve vhodné komunikační situaci	Slovní zásoba a způsoby jejího obohacování	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech
Skladba	Rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a souvětí V písemném projevu částečně zvládá pravopis syntaktický v méně složitých souvětích Rozlišuje některé druhy vět v souvětí, vhodně je využívá v komunikaci	Větná stavba Věty dvojčlenné a jednočlenné Větné ekvivalenty Větné členy Druhy vedlejších vět Souvětí podřadné	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech

Jazyková výchova - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Obecné výklady o českém jazyce	Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami Rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití Rozlišuje jednotlivé jazykovědné disciplíny	Útvary českého jazyka a jazyková kultura Čeština jako jeden ze slovanských jazyků	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech, práce s mapou
Nauka o slovní zásobě	Rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpozná přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh	Slovní zásoba a tvoření slov Slova přejatá, jejich výslovnost a pravopis	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech
Tvarosloví	Správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě a vhodně je využívá v komunikaci V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný a morfologický Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a příručkami	Skloňování obecných jmen přejatých Skloňování cizích jmen vlastních Slovesný vid, slovesa dokonavá a nedokonavá Tvoření slovesných tvarů z kmene přítomného a minulého Přehled slovesných vzorů a jejich praktické využití Využití různých slovesných tvarů	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech
Skladba	V písemném projevu zvládá pravopis syntaktický ve větě jednoduché a v méně složitých souvětích Rozlišuje druhy vět v souvětí a vhodně je využívá při různých komunikačních situacích Využívá svých znalostí o větě při tvorbě jazykových projevů	Zápor Významový poměr mezi jednotlivými složkami v několikanásobném větěném členu Větné členy v přístavkovém vztahu Souvětí podřadné Souvětí souřadné Souřadně spojené věty vedlejší Významový poměr mezi větami hlavními	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech

Jazyková výchova - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Obecné výklady o českém jazyce	Rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití V textu rozlišuje základní znaky různých období vývoje češtiny	Jazyky slovanské Vývoj českého jazyka Útvary českého jazyka	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech, práce s mapou
Zvuková stránka jazyka	Samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a příručkami V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný a morfologický ve větě jednoduché a v méně složitých souvětích	Hláskosloví Spisovná výslovnost Zvuková stránka věty Psaní a výslovnost slov přejatých	Vysvětlování, výklad, přednáška, práce s knihou, ústní interpretace literárního textu, četba textu, mluvní cvičení, poslech, individuální práce, skupinová práce, soutěže, hry
Tvoření slov	Rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpozná přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh	Stavba slova a tvoření slov Pravopis související se stavbou slova a tvořením slov	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech
Význam slova	Správně třídí druhy slov, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci	Slova jednoznačná a mnohoznačná Synonyma, antonyma, homonyma Odborné názvy	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech
Tvarosloví	Správně třídí druhy slov, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci V písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slovtvorný a morfologický	Ohebné a neohebné slovní druhy Přechodníky	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech
Skladba	V písemném projevu zvládá pravopis syntaktický ve větě jednoduché a v méně složitých souvětích Rozlišuje druhy vět a větné ekvivalenty a vhodně je využívá při různých komunikačních situacích Rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a souvětí	Samostatný větný člen, osamostatněný větný člen, elipsa Souvětí podřadné a souřadné Hlavní zásady českého slovosledu	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, poslech

Komunikační a slohová výchova - prima

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Vypravování	Dorozumívá se kultivovaně, výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně využívá spisovné jazykové prostředky Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky a věcně správnému písemnému projevu V mluveném projevu užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči Učí se správnému písemnému projevu a tvořivé práci s textem	Vypravování v běžné komunikaci	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, poslech, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, ústní interpretace literárního textu, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Popis	Dorozumívá se kultivovaně, výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně využívá spisovné jazykové prostředky Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky a věcně správnému písemnému projevu V mluveném projevu užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči Učí se správnému písemnému projevu a tvořivé práci s textem Reprodukuje náležitě věcný text Dodržuje pravidla mezivětného navazování	Popis statický (popis předmětu, popis osoby) Popis dynamický (popis děje, popis pracovního postupu)	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Administrativní a publicistické útvary	Dorozumívá se kultivovaně a výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke komunikačnímu záměru mluvčího Odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení Vyhledá klíčová slova v textu, pokouší se formulovat hlavní myšlenky textu Učí se spolupráci a komunikaci při vytváření textů	Zpráva Oznámení Objednávka	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, knihou, novinami, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty

Dopis	Dorozumívá se kultivovaně a výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke komunikačnímu záměru mluvčího Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu.	Dopis soukromý Dopis úřední Telegram	Vysvětlování, výklad, práce s textem, s knihou, rozhovor, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů, tvůrčí psaní, projekty
Práce s odborným textem	Zachycuje nejdůležitější a nejzajímavější myšlenky daného textu Výstižně a přehledně zpracovává text Využívá základy studijního čtení; vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří osnovu, výpisky nebo výtah z přečteného textu	Osnova Výpisky Výtah	Vysvětlování, výklad, problémový výklad, práce s textem, s knihou, rozhovor, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů
Útvary stylu prostě sdělovacího (komunikace telefonická a elektronická)	Dorozumívá se kultivovaně a výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke komunikačnímu záměru mluvčího Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel	Zásady telefonické komunikace (fax, telefon) Využití internetu ke komunikaci a vzdělávání Elektronická komunikace (ICQ, SKYPE, e-mail)	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, hraní rolí, dramatizace
Projevy mluvené	Dorozumívá se kultivovaně a výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky Využívá zásad komunikace a pravidel dialogu Vhodně užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči Uplatňuje své názory a osobní postoj	Zásady dorozumívání Mluvní cvičení připravené i nepřipravené (realizované v průběhu celého roku) Nonverbální prostředky řeči	Vysvětlování, výklad, práce s textem, rozhovor, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů, hraní rolí, mluvní cvičení, recitace, beseda

Komunikační a slohová výchova - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Vypravování	Dorozumívá se kultivovaně, výstižně Odlíší spisovný a nespisovný projev a vhodně využívá spisovné jazykové prostředky Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky a věcně správnému písemnému projevu V mluveném projevu užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči Učí se správnému písemnému projevu a tvořivé práci s textem	Vypravování v běžné komunikaci	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, poslech, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, ústní interpretace literárního textu, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Popis	Dorozumívá se kultivovaně, výstižně Odlíší spisovný a nespisovný projev a vhodně využívá spisovné jazykové prostředky Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky a věcně správnému písemnému projevu Učí se správnému písemnému projevu a tvořivé práci s textem Rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení Dodržuje pravidla mezivětného navazování	Popis uměleckých děl Subjektivně zabarvený popis - líčení	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Charakteristika	Učí se sebehodnocení Dodržuje pravidla mezivětného navazování Rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení Dorozumívá se kultivovaně, výstižně Odlíší spisovný a nespisovný projev	Charakteristika osoby	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Životopis	Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu Uvědomuje si zdroje informací nutné k tvorbě životopisu	Životopis (formální a umělecký)	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice

Administrativní a publicistické útvary	<p>Dorozumívá se kultivovaně a výstižně</p> <p>Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke komunikačnímu záměru mluvčího</p> <p>Odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu objektivní fakta od subjektivních názorů a hodnocení</p> <p>Vyhledá klíčová slova v textu, pokouší se formulovat hlavní myšlenky textu</p> <p>Učí se spolupráci a komunikaci při vytváření textů</p>	Žádost Pozvánka	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, knihou, novinami, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty
Práce s odborným textem	<p>Zachycuje nejdůležitější a nejzajímavější myšlenky daného textu</p> <p>Výstižně a přehledně zpracovává text</p> <p>Využívá základy studijního čtení - vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří osnovu, výpisky nebo výtah z přečteného textu</p>	Osnova Výpisky Výtah	Vysvětlování, výklad, problémový výklad, práce s textem, s knihou, rozhovor, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů
Projevy mluvené	<p>Dorozumívá se kultivovaně a výstižně</p> <p>Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky</p> <p>Využívá zásad komunikace a pravidel dialogu</p> <p>Vhodně užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči</p> <p>Uplatňuje své názory a osobní postoj</p>	Zásady dorozumívání Mluvní cvičení připravené i nepřípravené (realizované v průběhu celého roku) Nonverbální prostředky řeči	Vysvětlování, výklad, práce s texty, rozhovor, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů, hraní rolí, mluvní cvičení

Komunikační a slohová výchova - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Popis	Dorozumívá se kultivovaně, výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně využívá spisovné jazykové prostředky Dodržuje pravidla mezivětného navazování Rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení	Subjektivně zabarvený popis (líčení)	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Charakteristika	Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně využívá spisovné jazykové prostředky Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a zájmů Využívá poznatky z krásné literatury a filmu Využívá znalosti literární teorie Vybere z literárního díla vhodný citát, který výstižně charakterizuje vybraného hrdinu	Charakteristika literárních postav	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Úvaha	Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně využívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru V mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně využívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči Hodnotí aktuální společenské jevy Uplatňuje své názory a osobní postoj	Úvahové postupy Uplatnění úvahy v různých stylech	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Projevy mluvené	Dorozumívá se kultivovaně a výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky Využívá zásad komunikace a pravidel	Zásady dorozumívání Mluvní cvičení připravené i nepřipravené (realizované v průběhu celého roku) Nonverbální prostředky řeči	Vysvětlování, výklad, práce s texty, rozhovor, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů, hraní rolí, mluvní cvičení

	dialogu Vhodně užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči Uplatňuje své názory a osobní postoj		
--	---	--	--

Komunikační a slohová výchova - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Vypravování	Dorozumívá se kultivovaně, výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně využívá spisovné jazykové prostředky Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky a věcně správnému písemnému projevu	Vypravování v běžné komunikaci (styl prostě sdělovacím) Vypravování v umělecké oblasti Vypravování a vlastní prožitky a pocity	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, poslech, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, ústní interpretace literárního textu, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Popis a charakteristika	Vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru Vystihuje osobní vztah k popisované skutečnosti Využívá své znalosti z literární teorie (metafora, metonymie, personifikace)	Popis statický Popis dynamický Líčení	Vysvětlování, výklad, přednáška, problémový výklad, rozhovor, diskuse, práce s textem, s knihou, skupinová práce, samostatná práce, hry, soutěže, projekty, tvorba uměleckého textu, prezentace vlastní tvorby, slohová kompozice
Administrativní útvary	Uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu	Životopis Tiskopisy Mediální sdělení (struktura)	Vysvětlování, výklad, práce s textem, knihou, novinami, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů
Proslov a diskuse	Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke komunikačnímu záměru mluvčího V mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních a paralingválních prostředků řeči Zapojí se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu Dobře se orientuje v daném tématu Využívá vhodně ustálených obrátů, vyvaruje se užívání frází a stálého opakování nadbytečných slov a rušivých gest Vhodně využívá prostředků uměleckého stylu	Forma proslovu Řečnický projev	Vysvětlování, výklad, práce s textem, s knihou, rozhovor, beseda, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů, poslech, prezentace vlastní tvorby, referáty, mluvní cvičení

Publicistické útvary	Využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo k vlastnímu tvořivému psaní Rozpoznává manipulativní komunikaci masmédiích a zaujme k ní kritický postoj	Zpravodajské útvary (zpráva, oznámení, inzerát, interview) Úvahové útvary (úvodník, komentář) Přechodné útvary (reportáž, fejeton)	Vysvětlování, výklad, práce s textem, s knihou, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů, tvůrčí psaní, projekty
Projevy mluvené	Dorozumívá se kultivovaně a výstižně Odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky Využívá zásad komunikace a pravidel dialogu Vhodně užívá verbálních i nonverbálních prostředků řeči Uplatňuje své názory a osobní postoj	Zásady dorozumívání Improvizované mluvní cvičení	Vysvětlování, výklad, práce s textem, s knihou, rozhovor, beseda, diskuse, skupinová práce, samostatná práce, soutěže, hry, četba textů, poslech, prezentace vlastní tvorby, referáty, mluvní cvičení

LITERÁRNÍ VÝCHOVA - prima

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Stručný přehled historických epoch a uměleckých slohů a směrů z hlediska všech humanitních předmětů	<ul style="list-style-type: none"> • Chápe vývojové tendence a důvody přechodů jednoho stylu v druhý • Rozpoznává základní rysy každého období • Vnímá příčiny nástupu nového směru • Zná vlivy, které formovaly vývoj evropské kultury • Uvědomuje si dobový kontext • Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis 	<ul style="list-style-type: none"> • Pravěk, starověk (orientální civilizace, Bible, Řecko a Řím) • středověk - románský a gotický sloh • Novověk - renesance, baroko (rokoko), klasicismus a osvícenství, (preromantismus), romantismus, realismus, • Směry na přelomu 19. a 20. století, avantgarda, nástin 20. století 	Vysvětlování, výklad, referáty, metoda problémového výkladu, diskuse, četba textů a práce s ním, metoda práce s knihou, projekce statická a dynamická, exkurze, výtvarná činnost, "hraní rolí", tvůrčí psaní skupinová a samostatná práce žáků, projekty postup srovnávací, induktivní, deduktivní, analyticko-syntetický metody fixační, aplikační heuristická metoda, brainstorming, hraní her a soutěže
Úvod do světa literatury	<ul style="list-style-type: none"> • Rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, uměleckou a věcnou, svůj názor doloží argumenty • Rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších • Poznává základní literární druhy a žánry, porovnává je i jejich funkci • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla • Vlastními slovy interpretuje smysl díla • Vyjadřuje své pocity z přečteného textu • Tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí a základů literární teorie • Vytváří vlastní výtvarný doprovod k literárním textům a naopak na základě obrazu tvoří vlastní umělecký text • Je schopen tvořivě převést text z jednoho druhu, žánru či formy do druhého (př. dramatizace) • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování 	<ul style="list-style-type: none"> • Literatura umělecká a věcná • Základní přehled literárních druhů a žánrů • Poezie versus próza • Struktura a jazyk literárního díla • Úvod do versologie: verš, rým, strofa, základní obrazná pojmenování Pojmy: • Monolog • Dialog 	Vysvětlování, výklad, problémový výklad, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, tvůrčí psaní, prezentace textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, beseda práce s knihou, učebnicí, s odbornou publikací "hraní rolí", projekce statická a dynamická, poslech, exkurze návštěva divadel a dalších kulturních akcí, výtvarná činnost, převod textu z jedné formy do druhé, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her a soutěže

<p>Starověké orientální literatury a středověk v Číně a Japonsku</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Uvádí základní charakteristiku jednotlivých kultur a náboženství ● Uvědomuje si spjatost starověkých kultur s daným náboženstvím, popř. s jinými duchovními strukturami ● Zná stěžejní díla a jejich autory ● Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu ● Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo ● Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla ● Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování ● Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace ● Osvojuje si pojem interpretace ● Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích ● Uvědomuje si dobový kontext ● Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis ● Sám se zajímá o četbu textů z daného období 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sedm divů světa ● Mezopotámie ● Egypt ● Indie ● Arábie ● Čína ● Japonsko <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mýtus, epos, óda, haiku, pohádka <p>Písmo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Druhy písma ● Písma jednotlivých kultur 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
<p>Křesťanství (Bible) a Antika - dva základní zdroje evropské kultury</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Uvádí základní charakteristiku kultur a náboženství ● Uvědomuje si vliv křesťanství a antické kultury na vývoj evropské kultury ● Zná stěžejní díla a jejich autory ● Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bible ● Antika - Řecko a Řím <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● apokryf, evangelium, žalm ● mýtus, tragédie, komedie, dějství ● bajka, satira <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Zásada tří jednot ● amfiteátr 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací,</p>

	<p>charakteristických pro danou kulturu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Uvědomuje si dobový kontext <p>Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 		<p>beseda, “hraní rolí”, projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
<p>Středověká literatura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Chápe vývojové tendence a důvody přechodu starověku do středověku • Rozpoznává základní rysy slohů • Uvádí základní charakteristiku období • Uvědomuje si dobový kontext • Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v typických žánrech, popř. dalších formách daného období či slohu • Uvědomuje si spjatost středověku s křesťanstvím, uvědomuje 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obecné výklady o slohu románském a gotickém • Hrdinská a rytířská epika • Dvorská lyrika • Středověké drama - duchovní x světské <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Epos, mystérium, moralita, mirákl, <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dogma • liturgie • laicizace 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, “hraní rolí”, projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 		<p>individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
<p>Individuální četba a přednes</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sám vybírá a čte literární dílo • Zdůvodňuje svůj výběr a hledá příčiny obliby a zaujetí pro vybraný text • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Čte a přednáší ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku 	<ul style="list-style-type: none"> • Četba a reflexe (ústní i písemná) díla dle vlastního výběru • Přednes literárních textů, především poezie <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Základy rétoriky 	<p>Ústní a písemná interpretace literárního textu, recitace, četba textu, prezentace žákovy přípravy, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, skupinová práce žáků, metody písemných prací - vlastní tvorba uměleckého textu, metoda práce s knihou, učebnicí, s odbornou publikací, novinami, poslech práce s textem, výtvarná činnost, samostatné práce žáků, individuální a skupinová práce studentů brainstorming hraní her, soutěže</p>

LITERÁRNÍ VÝCHOVA - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Středověká literatura	<ul style="list-style-type: none"> • Poznává počátky písemné kultury a vzdělanosti na našem území • Uvědomuje si dobový kontext, složitost střetávání více jazyků a kultur na našem území • Uvádí základní charakteristiku období • Orientuje se v typických žánrech, popř. dalších formách daného období či slohu • Uvědomuje si spjatost středověku s křesťanstvím • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Literatura středověku na našem území: • Staroslověnské období • Počátky česky psané literatury • Literatura doby husitské <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legenda, traktát, kancionál, postila, kronika <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diakritický pravopis • staroslověnština • nářečí <p>Písmo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hlaholice • Cyrilice • Latinka • Azbuka 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
Renesance a humanismus	<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí základní charakteristiku daného slohu • Uvědomuje si vliv antické kultury na tento směr • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika slohu • Renesance a humanismus v jednotlivých evropských zemích • Renesance a humanismus na našem území <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Úvod do versologie - verš, základní druhy rýmů, základní tropy a figury (obrazná pojmenování) • román - pikareskní román 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních</p>

	<p>divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Uvědomuje si dobový kontext <p>Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 	<ul style="list-style-type: none"> • novela - rámcová novela • povídka, cestopis, sonet • comedie dell´arte 	<p>pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
<p>Baroko a rokoko</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí základní charakteristiku daného slohu • Porovnává směr s předchozím a chápe vývojovou proměnu • Uvědomuje si vliv křesťanské kultury na tento směr • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika slohu • Konkrétní projevy barokní literatury v Evropě (gongórismus) • Baroko a rokoko v jednotlivých evropských zemích • České baroko: Exilová literatura Literatura oficiální, pololidová a lidová <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lidová slovesnost - pohádka, pořekadlo, přísloví, rčení, pranostika kramářská píseň cestopis, paměti alegorie <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • exilová literatura • oficiální literatura • literatura pololidová a lidová • didaktika • obrana • cenzura 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>

	<p>téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Uvědomuje si dobový kontext <p>Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 		
<p>Klasicismus a osvícenství</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí základní charakteristiku daného slohů • Porovnává směr s předchozím a uvědomuje si vývojovou proměnu • Uvědomuje si vliv antické kultury na tento směr • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika klasicismu Francie Itálie • Drama v období klasicismu • Charakteristika osvícenství Francie - encyklopedisté Anglie - dobrodružný román <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žánry vysoké a nízké, zásada tří jednot, utopie, dobrodružný román, fiktivní cestopis, bajka <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ironie, sarkasmus, parodie, satira 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>

	<p>informačních zdrojích</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uvědomuje si dobový kontext <p>Vstřebává poznatky o období</p> <p>skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 		
Národní obrození	<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí základní charakteristiku daného období • Uvědomuje si problematiku vlivu a tlaku okolních kultur a jazyků na naši kulturu • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Uvědomuje si dobový kontext • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historický kontext • Problematika národní literatury a jazyka • Rukopisné boje • Divadlo <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • problematika překladu • pověst <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nakladatelství • germanizace • obrana • gramatika • ohlasy • panslavismus • austroslavismus 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
Individuální četba a přednes	<ul style="list-style-type: none"> • Sám vybírá a čte literární dílo • Zdůvodňuje svůj výběr a hledá příčiny obliby a zaujetí pro vybraný text • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby a názory na dané 	<ul style="list-style-type: none"> • Četba a reflexe (ústní i písemná) díla dle vlastního výběru • Přednes literárních textů, především poezie <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Základy rétoriky 	<p>ústní a písemná interpretace literárního textu, recitace, četba textu, prezentace žákovy přípravy, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, skupinová práce žáků, metody</p>

	<p>umělecké dílo</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla ● Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace ● Čte a přednáší ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku 		<p>písemných prací - vlastní tvorba uměleckého textu, metoda práce s knihou, učebnicí, s odbornou publikací, novinami poslech práce s textem výtvarná činnost samostatné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
--	---	--	---

LITERÁRNÍ VÝCHOVA - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
Preromantismus a Romantismus	<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí základní charakteristiku daného slohu • Porovnává směr s předchozím a uvědomuje si vývojovou proměnu • Zařazuje neznámý text podle typických rysů do daného období • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Uvědomuje si dobový kontext • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika slohu • Preromantismus a romantismus v jednotlivých evropských zemích • Romantismus na našem území <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Struktura literárního díla - tematická složka díla: postavy, děj, prostředí • Balada, romance, román ve verších, lyricko-epická povídka • Historizující próza • Detektivka <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groteskno 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
Realismus a naturalismus	<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí základní charakteristiku daného slohu a jeho proměn • Porovnává směr s předchozím a uvědomuje si vývojovou proměnu • Zařazuje neznámý text podle typických rysů do daného období • Poznává jednotlivé proudy a školy • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika realismu • Realismus v jednotlivých evropských zemích • Charakteristika naturalismu Francie • Realistické drama • Projevy realismu na našem území • Májovci x ručovci x lumírovci <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Struktura literárního 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva</p>

	<p>formách, charakteristických pro danou kulturu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Uvědomuje si dobový kontext <p>Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 	<p>díla - kompoziční složka díla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Venkovská próza • Historizující próza • Almanach x sbírka x časopis • Fejeton • Povídka <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kosmopolitismus 	<p>divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
<p>Přelom 19. a 20. století</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí základní charakteristiku jednotlivých směrů a skupin • Porovnává směry mezi sebou uvědomuje si vývojové tendence • Zařazuje neznámý text podle typických rysů do daného směru či skupiny • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Přehled směrů - impresionismus, symbolismus (dekadence), secese, • Francie (prokletí básníci) • Česká moderna - symbolismus, buřiči • Významní představitelé dramatu <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Struktura literárního díla - kompoziční složka díla • Zvuková stránka díla • Symbolická pohádka <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Literární věda a kritika 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramtizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do</p>

	<p>dílo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Uvědomuje si dobový kontext <p>Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 		<p>druhého,</p> <p>projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
<p>Avantgarda a experiment - popření tradice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uvádí základní charakteristiku jednotlivých směrů a skupin • Porovnává směry mezi sebou a chápe vývojové tendence • Uvědomuje si vztah tradiční a moderní literatury • Zařazuje neznámý text podle typických rysů do daného směru či skupiny • Zná stěžejní díla a jejich autory • Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Porovnává různá 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Počátky moderní prózy 20. století - tradiční pojetí románu x experiment • Přehled směrů - kubismus, futurismus, expresionismus, dadaismus, surrealismus, poetismus <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Struktura literárního díla - jazyková složka díla • Kaligram, blues, • Volný verš <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Experiment • Asociace • Polytematičnost 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého,</p> <p>projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>

	<p>ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Osvojuje si pojem interpretace • Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích • Uvědomuje si dobový kontext <p>Vstřebává poznatky o období skrze humanitní, popř. další předměty: dějepis, hudební a výtvarná výchova, filozofie, občanská výchova, zeměpis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sám se zajímá o četbu textů z daného období 		
<p>Individuální četba a přednes</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sám vybírá a čte literární dílo • Zdůvodňuje svůj výběr a hledá příčiny oblby a zaujetí pro vybraný text • Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby a názory na dané umělecké dílo • Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla • Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace • Čte a přednáší ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku 	<ul style="list-style-type: none"> • Četba a reflexe (ústní i písemná) díla z 19. století • Přednes literárních textů, především poezie <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Základy rétoriky 	<p>ústní a písemná interpretace literárního textu, recitace, četba textu, prezentace žákovy přípravy, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, skupinová práce žáků, metody písemných prací - vlastní tvorba uměleckého textu, metoda práce s knihou, učebnicí, s odbornou publikací, novinami poslech, práce s textem, výtvarná činnost, samostatné práce, žáků individuální a skupinová práce žáků, brainstorming, hraní her, soutěže</p>

LITERÁRNÍ VÝCHOVA - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák:	Téma	Doporučené metody a aktivity
1. polovina 20. století	<ul style="list-style-type: none"> ● Uvádí základní charakteristiku jednotlivých směrů a skupin ● Porovnává směry mezi sebou a chápe vývojové tendence ● Uvědomuje si vztah tradiční a moderní literatury ● Zařazuje neznámý text podle typických rysů do daného směru či skupiny ● Zná stěžejní díla a jejich autory ● Orientuje se v druzích a žánrech, popř. básnických formách, charakteristických pro danou kulturu ● Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na dané umělecké dílo ● Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla ● Porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém či filmovém zpracování ● Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace ● Osvojuje si pojem interpretace ● Vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích ● Uvědomuje si dobový kontext ● Sám se zajímá o četbu textů z daného období 	<p>Literární historie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Světová próza první poloviny 20. století: ● Německy psaná literatura v českých zemích ● Téma války v literatuře ● Vybraní čeští básníci 1. pol. 20. stol. ● Vybraní čeští prozaici 1. pol. 20. st. ● Drama 1. pol. 20. stol. <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sociální balada ● groteska <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Proletářská poezie 	<p>Vysvětlování, výklad, problémový výklad, přednáška, četba textu, práce s textem, ústní a písemná interpretace literárního textu, referáty, rozhovor, diskuse, dramtizace, vlastní tvorba uměleckého textu a jeho prezentace práce s knihou, učebnicí a s odbornou publikací, beseda, "hraní rolí", projekce statická a dynamická poslech, exkurze, návštěva divadel, literárních pořadů a dalších kulturních akcí, návštěva vědeckých ústavů, výtvarná činnost, převod textu z jednoho druhu, žánru, formy či stylu do druhého, projekty, samostatné písemné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, heuristická metoda, brainstorming, hraní her, soutěže</p>

<p>Individuální četba a přednes</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Sám vybírá a čte literární dílo ● Zdůvodňuje svůj výběr a hledá příčiny oblíbenosti a zaujetí pro vybraný text ● Formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby a názory na dané umělecké dílo ● Uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla ● Diskutuje o svém postoji a názorech s ostatními a učí se argumentace ● Čte a přednáší ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku 	<ul style="list-style-type: none"> ● Četba a reflexe (ústní i písemná) díla z 20. století ● Přednes literárních textů, především poezie <p>Literární teorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Základy rétoriky 	<p>ústní a písemná interpretace literárního textu, recitace, četba textu, prezentace žákovy přípravy, referáty, rozhovor, diskuse, dramatizace, skupinová práce žáků, metody písemných prací - vlastní tvorba uměleckého textu, metoda práce s knihou, učebnicí, s odbornou publikací, novinami poslech práce s textem výtvarná činnost samostatné práce žáků, individuální a skupinová práce žáků, brainstorming, hraní her, soutěže</p>
--	--	--	---

Anglický jazyk

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení předmětu

Předmět Anglický jazyk je součástí vzdělávací oblasti JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE podrobně charakterizované v RVP pro základní vzdělávání. V mnoha ohledech úzce souvisí s těmito předměty - Český jazyk a jiné cizí jazyky.

Formy realizace předmětu

Základní formou realizace předmětu je vyučovací hodina (45 minut). Vyučovací hodiny jsou spojeny do devadesátiminutových bloků, uvnitř kterých vyučující poskytuje studentům přestávku (toto vychází ze specifických potřeb školy a především studentů).

Časové vymezení předmětu

Předmět Anglický jazyk disponuje úhrnnou týdenní hodinovou dotací 16 hodin pro první čtyři ročníky osmiletého gymnázia (prima - kvarta):

ročník	týdenní hodinová dotace
prima	4
sekunda	4
tercie	4
kvarta	3

Obecně můžeme počítat v každém ročníku s přibližně 128 vyučovacími hodinami (64 dvouhodinových bloků), a to s přihlédnutím k různým školním prázdninám, svátkům a mimořádným situacím.

Organizace předmětu

Výuka předmětu Anglický jazyk je rozdělena na dvě části se stejnou časovou dotací (gramatika a konverzace). V první části se studenti seznamují s gramatikou cizího jazyka, kterou dále ústně i písemně procvičují v rámci jednotlivých tematických okruhů. Druhá část navazuje na první a zaměřuje se na použití gramatiky v konverzaci (u většiny skupin s rodilým mluvčím).

Metody výuky

problémové úlohy

výklad

konverzace

čtení s porozuměním

využití nahrávek s anglickými texty, písněmi a filmy

Klíčové kompetence

- Kompetence k učení - učitel využívá v hodině všechny možné metody (výklad, konverzace, poslech, projekce...) a vede studenty k jejich co nejlepšímu samostatnému využití
- Kompetence k řešení problémů - učitel vede studenty k samostatnému řešení problémů za pomoci vhodných frází
- Kompetence komunikativní - učitel vede studenty ke komunikaci a co největšímu využití znalostí anglického jazyka

- Kompetence sociální a personální - učitel se snaží zapojit do konverzace v cizím jazyce všechny studenty, snaží se navozovat situace, které jsou studenti nuceni řešit spolu navzájem
- Kompetence občanské - učitel v rámci výuky porovnává vzdělávací a politické systémy ČR a anglicky hovořících zemí, snaží se v konverzaci navozovat různé problémové situace a pomáhá studentům s jejich řešením
- Kompetence pracovní - učitel se snaží studentům zdůraznit význam znalosti cizího jazyka pro jejich budoucí povolání

Koncepce volitelných předmětů:

Předmět Anglický jazyk je doplněn volitelným předmětem **Konverzace v anglickém jazyce**, který může být rozdělen do více úrovní od začátečníků po velmi pokročilé do tří až čtyř skupin (podle počtu zájemců). Náplní a cílem hodin je zdokonalování mluvních dovedností v anglickém jazyce v návaznosti na probíraná témata v povinném předmětu Anglický jazyk. Zároveň je rozšiřována slovní zásoba k jednotlivým tématům. Pro tento předmět jsou vyhrazeny 2 vyučovací hodiny týdně.

Evaluace předmětu

Studenti jsou hodnoceni podle aktivity v hodinách, podle výsledků testů a podle schopnosti komunikace v anglickém jazyce (porozumění psanému i mluvenému slovu, samostatné tvoření vět s použitím správné gramatiky).

ANGLICKÝ JAZYK *prima - kvarta*

Tematický celek	Výstupy Žák:	učivo	Doporučené metody a aktivity
Čtení menších i větších textů, jejich překlad	Čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu	Čtení a překlad textů z učebnic	Čtení textu se zpětnou kontrolou
Slovní zásoba a tvoření slov	Rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální podpory, v textech vyhledává známé výrazy, fráze a odpovídi na otázky	Slovička obsažená v učebnicích	Diskuse
Konverzace s porozuměním v rámci jednotlivých tematických okruhů*	Rozumí jednoduché a zřetelně vyslované promluvě a konverzaci	Konverzace s porozuměním v rámci jednotlivých tematických okruhů*	Diskuse
Odvozování významu nových slov z kontextu	Odvodí pravděpodobný význam nových slov z kontextu textu	Nová slovní zásoba související s tematickými okruhy	Diskuse
Práce se slovníkem, vyhledávání slovíček a frází a jejich následné použití ve větách	Používá dvojjazyčný slovník Vyhledá informaci nebo význam slova ve vhodném výkladovém slovníku	Práce se slovníkem, vyhledávání slovíček a frází a jejich následné použití ve větách	Vyhledávání informací
Samostatný ústní i písemný projev související s tematickými okruhy	Sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a s probíranými tematickými okruhy	Samostatný ústní i písemný projev související s tematickými okruhy*	Diskuse
Gramatické struktury a typy vět, lexikální princip pravopisu slov	Písemně i gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty	Gramatika je podrobně popsána v tematických plánech	Výklad, procvičování probrané gramatiky ve větách
Reprodukce textu vlastními slovy	Stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace	Výklad přečteného i slyšeného textu vlastními slovy	Výklad, diskuse
Dotazování - typy otázek	Vyžádá si jednoduchou informaci	Samostatné tvoření otázek podle probrané gramatiky, která je podrobně popsána v tematických plánech	Diskuse
Používání jednoduchých sdělení**	Domluví se jednoduchým způsobem v běžných každodenních situacích	Fráze týkající se probíraných tematických okruhů a související s běžným životem	Diskuse

* Tematické okruhy - domov, rodina, bydlení, škola, volný čas a zájmová činnost, osobní dopis, formulář, dotazník, sport, péče o zdraví, stravování, město, oblékání, nákupy, příroda, počasí, člověk a společnost, cestování, sociokulturní prostředí příslušných kulturních oblastí a ČR

** Jednoduchá sdělení - oslovení, reakce na oslovení, pozdrav, přivítání, rozloučení, představování, omluva, poděkování, prosba, žádost, přání, žádost o pomoc, službu či informaci, souhlas/nesouhlas atd.

Další cizí jazyk

Obsahové vymezení předmětu

Výuka druhého cizího jazyka na nižším stupni gymnázia je součástí vzdělávací oblasti „Jazyk a jazyková komunikace“. Vychází ze znalostí a dovedností, které si studenti osvojili v předmětu český jazyk a literatura a v předmětu cizí jazyk. Výuka souvisí i s dalšími předměty jako jsou dějepis, zeměpis, ZSV, Hv a Vv.

Cíle výuky

Cílem výuky druhého cizího jazyka povinně od tercie je rozšíření komunikačních schopností v dalším cizím jazyce, zvýšení mobility studentů, snižování jazykových bariér, poznávání odlišného způsobu života a kulturních tradic, vytváření vědomí vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance, možnost zapojení se do jazykových projektů.

Výuka druhého cizího jazyka je ve většině případů vedena pro studenty - naprosté začátečníky a tomu je přizpůsoben obsah učiva i forma výuky. Ve výjimečných případech pokročilejších studentů je toto řešeno individuálně zařazením studenta do pokročilejší skupiny starších spolužáků.

Během dvouletého studia dalšího cizího jazyka (tercie-kvarta) směřujeme k dosažení úrovně A1 dle evropského jazykového rámce.

Časové vymezení předmětu:

ročník	týdenní hodinová dotace
tercie	3
kvarta	3

Vyučovací hodina trvá 45 minut, výuka probíhá ve dvouhodinových blocích, 2 hodiny jazyka pravidelně týdně a 2 hodiny konverzace jednou za 14 dní.

Výuka dalšího cizího jazyka vede k utváření a rozvoji klíčových kompetencí tak, jak jsou uvedeny v příslušné kapitole ŠVP pro vyšší gymnázium. Důraz je kladen na:

Kompetence k učení

Učitel používá různé metody práce, které vhodně kombinuje, obměňuje a přizpůsobuje věku studentů. Vede žáky k samostudiu zadáváním krátkých úkolů, které mohou být individuální i skupinové, různě individuálně náročné, vedoucí k osvojení si správných jazykových návyků a k vytváření vlastního systému získávání a osvojování dovedností a znalostí. Vyučující splnění úkolů hodnotí slovně popř. bodově. Nechává prostor pro sebehodnocení a hodnocení ostatních.

Kompetence k řešení problémů

Učitel vede i mladší studenty k určité samostatnosti při řešení problémů, poskytuje dostatek podnětů a času k samostatnému uvažování a odvozování či řešení zadaných úkolů.

Kompetence komunikativní

Učitel vede studenty a učí je komunikovat v cizím jazyce od prvních hodin, komunikace je vedena nejen učitel - žák, ale zejména ve dvojicích či skupinách, s využitím her, obrázků, názorných ukázek, Internetu, apod. Studenti se učí jednoduše formulovat a obhajovat svůj názor, argumentovat, vyjadřovat své pocity, apod.

Další cizí jazyk - tercie

TERCIE		
Výstupy	Témata (učivo)	Mezipředmětové vztahy
Receptivní řečové dovednosti Žák		
<ul style="list-style-type: none"> • Rozumí hlavním bodům či myšlence mluveného velmi jednoduchého projevu či textu • Rozliší v mluveném projevu a vyhledá v textu základní informaci • Rozumí základním pokynům a nadpisům • Rozliší jednotlivé mluvčí • Rozpozná určitá slova a slovní spojení • Umí používat abecední slovník v učebnici	<ul style="list-style-type: none"> • Pozdravy a zdvořilostní fráze • Rozlišit pozdravy dle denní doby a osoby • Oslovení osob, poděkování, prosba, žádost • Rodina, sourozenci, rodiče, prarodiče - jednoduchý popis osob • Škola, předměty ve škole, rozvrh, aktivity, popis třídy	<p>Ze - státy hovořící daným jazykem, známá města či památky, orientace na mapě</p> <p>Dě - jednoduché základní historické souvislosti</p> <p>ZSV - státní zřízení</p> <p>Hv - poslech známých písní, známí zpěváci</p> <p>Vv - popis výt.děl, památek</p>
Produktivní řečové dovednosti Žák		
<ul style="list-style-type: none"> • Správně čte a foneticky vyslovuje známá slova a velmi jednoduché věty a texty • Umí používat základní zdvořilostní fráze, pozdravit, požádat, poprosit • Umí ústně i písemně podat základní informace o sobě, o své rodině, o škole a základních každodenních činnostech • Umí napsat jednoduchá sdělení, vzkaz, mail, sms • Umí vyplnit jednoduchý formulář s osobními údaji		
Interaktivní řečové dovednosti Žák		
<ul style="list-style-type: none"> • Umí reagovat na pozdrav, prosbu, žádost • Umí odpovědět na jednoduché otázky týkající jeho samotného, rodiny, školy a podobné jednoduché otázky pokládá • Dokáže vést jednoduchou konverzaci na běžná denní témata		

Další cizí jazyk - kvarta

KVARTA		
Výstupy	Témata (učivo)	Mezipředmětové vztahy
Receptivní řečové dovednosti		
<ul style="list-style-type: none"> • rozumí jednoduchým pokynům v učebnici i pokynům učitele • rozumí smyslu jasně formulovaných jednoduchých sdělení • rozumí hlavním myšlenkám jednoduchého textu • vyhledá v textu informace, odpoví na otázky • orientuje se ve slovníku 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydliště, byt či dům, nejbližší okolí • Město, budovy, doprava - orientace ve městě • Zábavy, mimoškolní aktivity • Sportovní činnosti • Prázdniny a prázdninové aktivity • Vyjádření názoru, pocitu, žádosti 	<p>Ze - státy hovořící daným jazykem, známá města či památky, orientace na mapě</p> <p>Dě - jednoduché základní historické souvislosti</p> <p>ZSV - státní zřízení</p> <p>Hv - poslech známých písní, známí zpěváci</p> <p>Vv - popis výt.děl, památek</p>
Produktivní řečové dovednosti		
<ul style="list-style-type: none"> • správně vyslovuje známá slova, správně čte jednoduché věty, zvládá slovní a větný přízvuk, intonaci • sdělí základní informace o sobě, své rodině, zálibách, denních činnostech, o svém okolí, škole • vlastními slovy dokáže shrnout obsah dialogu či jiného jednoduchého textu • umí si vyžádat jednoduchou informaci, sdělit názor, vyjádřit žádost, přání • napíše krátký dopis na známé téma 		
Interaktivní řečové dovednosti		
<ul style="list-style-type: none"> • dokáže reagovat na jednoduché otázky týkající se běžných témat • dokáže takové otázky sám klást • dokáže vést či zapojit se do jednoduché konverzace • dokáže stručně reagovat na jednoduché písemné sdělení 		

Pozn.: Při volbě dalšího cizího jazyka žáci vybírají z následující nabídky: **francouzský jazyk, německý jazyk, ruský jazyk, španělský jazyk.**

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vyučovací předmět: Matematika

Obsahové vymezení předmětu

Obsah a náplň předmětu Matematika je tvořen obsahem vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace popsaným v RVP ZV, k němuž byla přiřčena jako rozšiřující učivo část obsahu vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace z RVP GV.

Časové vymezení předmětu

Předmět Matematika disponuje úhrnnou týdenní hodinovou dotací 16 hodin.

Ročník	Týdenní hodinová dotace
Prima	4
Sekunda	4
Tercie	4
kvarta	4

Organizace předmětu

Výuka probíhá většinou v běžných školních třídách, je-li to vhodné, se zvláštním vybavením: elektronická tabule, dataprojektor. Pro výuku v tematickém okruhu Závislosti, vztahy a práce s daty se učiteli doporučuje využít, dovoluje-li to rozvrh, počítačovou učebnu.

Metody výuky

Důraz je kladen na následující metody práce:

- **Samostatné řešení problémů a procvičování konkrétních dovedností za supervize učitele.** Učitel rozděluje svou pozornost mezi žáky pružně na základě jejich momentálních potřeb, poskytuje odpovědi na dotazy, vysvětlení, vhodně intervenuje při zpozorování nežádoucích jevů v žákově činnosti. Učitel vyzývá žáky, aby spolupracovali při kontrole výsledků práce, kriticky posoudili dosažená řešení u spolužáků, srovnávali je s vlastními řešeními, poskytovali pomoc a reflexi svým spolužákům.
- **Společná diskuse o tématu (učivu, problému), které se má v hodině probrat, řízená učitelem.** Učitel vhodným způsobem nastolí téma hodiny, přičemž klade důraz na úzkou spojitost s již osvojenými poznatky a s praktickými problémy. Učitel povzbuzuje žáky k vlastním vstupům, přesvědčuje je, že v předešlých hodinách osvojené poznatky vyvolávají potřebu zodpovídat nové otázky, řešit nové problémy. Učitel ukazuje ve svých vstupech žákům, jak se na známé poznatky dá nahlížet novým způsobem, reaguje na jejich návrhy kriticky a vyzdvihuje hodnotné žákovské postřehy. Učitel vyzývá žáky k pozornému zvážení i ke kritickým reakcím na vstupy učitele i na vstupy spolužáků. Učitel směřuje diskusi ke konkrétním výstupům a uzavře ji po dosažení cíle zejména funkční (dostatečně přesnou a srozumitelnou) formulací cílových tvrzení nebo funkčním popisem algoritmu, který si žáci mají osvojit.

Další metody vyučující volí s ohledem na konkrétní učivo a měly by sloužit k narušení monotónnosti, případně k metodickým experimentům odhalujícím nové možnosti a nová pojetí.

Klíčové kompetence v předmětu:

Kompetence k učení

Vhodné způsoby učení si žák osvojuje při kontaktu s učitelem, který je navrhuje s ohledem na individualitu žáka. Učitel požaduje po žákovi zápisy do sešitu v kvalitě dostatečné pro pozdější nahlížení. Učitel v osobním kontaktu se žákem poskytuje vlastní reflexi žakovských pozorování, zodpovídá dotazy, upozorňuje na další souvislosti a možné problémy. Vyzdvihuje pokroky žáka.

Kompetence k řešení problémů

Učitel žádá, aby žák směřoval k přesné formulaci problému, nastínil vlastní představu o strategii řešení a vypracoval řešení. Učitel povzbuzuje žáka k hledání vlastního řešení, poskytuje mu potřebné informace, vysvětlí případně důvody nezdaru a dále trvá na tom, aby žák pokračoval v hledání řešení. Učitel vyzývá žáka k ověřování závěrů.

Kompetence komunikativní

Učitel předvádí žákům přesné formulace argumentů, řádné užívání vymezených pojmů, upozorňuje na kauzální souvislosti argumentů. Po žácích žádá přiměřeně jejich věku a schopnostem totéž, kriticky reaguje na nedostatky a na případnou lhostejnost k jasnému a výstižnému vyjadřování. V tomto smyslu řídí komunikaci a diskusi ve třídě (viz výše).

Kompetence sociální a personální

Učitel žádá, aby žáci spolupracovali při řešení problémů, ozřejmuje jim pravidla práce v týmu. Dbá na to, aby ve třídě vznikala atmosféra volné výměny ideí a nápadů a jejich svobodného kritického posuzování. Po žácích požaduje kritiku zásadně věcnou, zamezuje osobním výpadům. Vyzdvihuje hodnotné žakovské vstupy do diskuse, všímá si každého žáka individuálně a rozpozná a oceňuje u něj nadprůměrný výkon (nad běžnou úroveň výkonů u daného žáka).

Kompetence občanské

Učitel poukazuje na širší souvislosti probíraného učiva, metod a výsledků: jejich význam filosofický, kulturní, estetický, etický, ekonomický a historický. Zdůrazňuje osobní a společenské motivace pro objevování matematických pravd, pro hledání efektivních postupů a řešení problémů, pro objevování problémů nových.

Kompetence pracovní

Učitel svým vystupováním podporuje v žácích vědomí úzké souvislosti mezi úspěchem (při řešení problému) a osobní disciplínou, vybaveností teoretickými poznatky, praktickými zkušenostmi z předchozích problémů, vytrvalostí, ochotou komunikovat a kriticky myslet.

Koncepce volitelných předmětů:

Pro žáky všech ročníků škola každý školní rok nabízí předmět **Seminář a cvičení z matematiky** v dotaci alespoň 2 vyučovací hodiny týdně. Žáci mohou být (na základě zájmu) podle věku rozděleni do několika skupin. Tematický plán předmětu obsahuje seznámení s učivem matematiky vyšších ročníků, rozšiřující učivo z oblasti algebry, planimetrie, teorie čísel a kombinatoriky (vždy přizpůsobeno věkové a znalostní úrovni skupiny).

Po metodické stránce je největší důraz kladen na problémové vyučování, žákům se předkládají problémové úlohy i k domácí práci, která má v hodnocení velkou váhu. Žáci jsou povzbuzováni k účasti v matematických soutěžích a učitel je podporuje po odborné stránce (např. zajišťuje studijní materiály).

Hodnocení žáků v předmětu Matematika

Slovní a bodové hodnocení se řídí obecnými pravidly pro hodnocení uvedenými v úvodní části ŠVP. Slovní hodnocení učitel užívá také jako nástroj k dalšímu působení na žáka směrem k rozvoji jeho kompetencí způsoby uvedenými výše.

Matematika - prima

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Dělitelnost přirozených čísel	modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti	prvočíslo číslo složené násobek dělitel NSN NSD kritéria dělitelnosti	
Desetinná čísla	zaokrouhuje a provádí odhady s danou přesností provádí početní operace s desetinnými čísly zaokrouhuje a provádí odhady s danou přesností	zkrácený a rozvinutý zápis čísla v desítkové soustavě desetinná čísla na číselné ose sčítání a odčítání desetinných čísel násobení a dělení desetinných čísel	
Celá čísla	provádí početní operace	opačné číslo záporná čísla na číselné ose sčítání a odčítání záporných čísel násobení a dělení záporných čísel číselné výrazy se zápornými čísly	
Zlomky	užívá kvantitativní vyjádření vztahu celek-část zlomkem provádí početní operace se zlomky určí hodnotu výrazu analyzuje a řeší jednoduché problémy s využitím matematického aparátu v oboru racionálních čísel	zlomek jako vyjádření části z celku zlomek jako podíl čísel, převod na desetinné či periodické číslo a zpět porovnávání zlomků smíšené číslo rozšiřování, krácení, sčítání, odčítání, násobení, dělení složené zlomky číselné výrazy obsahující 4 základní početní operace a racionální čísla v různé podobě: zlomek jednoduchý, složený, desetinné číslo, smíšené číslo pojem racionálního čísla	
Procenta	užívá kvantitativní vyjádření vztahu celek-část počtem procent modeluje konkrétní situace s využitím matematického aparátu v oboru racionálních čísel řeší aplikační úlohy s procenty	procento (promile) jako vyjádření části z celku určování části podle počtu procent; jednoduché úrokování určování celku pomocí části určování počtu procent	

Úhel	užívá potřebnou symboliku určuje velikost úhlu měřením a výpočtem načrtne a sestrojí úhel dané velikosti charakterizuje a třídí úhly podle velikosti	pojem úhlu porovnávání, přenášení, měření úhlu význačné úhly ostré, tupé a nekonvexní úhly dvojice úhlů vrcholových, souhlasných, střídavých	
Shodnost geometrických útvarů	prakticky ověřuje shodnost útvarů zapisuje shodnost užitím potřebné symboliky graficky sčítá a odčítá úsečky a úhly	pojem shodnosti zápis shodnosti mnohoúhelníků sčítání a odčítání úseček a úhlů	
Osová souměrnost	určí osově souměrný útvar vznačí osy souměrnosti sestrojí osu úsečky a osu úhlu načrtne a sestrojí obraz útvaru v osově souměrnosti rozlišuje osovou a středovou souměrnost	osově souměrné útvary osová souměrnost jako zobrazení	
Středová souměrnost	určí středově souměrný útvar vznačí střed souměrnosti načrtne a sestrojí obraz útvaru v středové souměrnosti rozlišuje osovou a středovou souměrnost	středově souměrné útvary středová souměrnost jako zobrazení	
Trojúhelník	charakterizuje a třídí trojúhelníky podle velikosti vnitřních úhlů užívá součet vnitřních úhlů při řešení úloh určí shodné trojúhelníky sestrojí trojúhelník se zadanými stranami a vnitřními úhly sestrojí výšky, těžnice, těžiště, kružnici opsanou a kružnici vepsanou trojúhelníku využívá polohové a metrické vlastnosti rovnoramenných (rovnostanných) trojúhelníků aplikuje na pravidelné mnohoúhelníky	ostroúhlý, pravouhlý, tupouhlý trojúhelník věty sss, sus, usu, Ssu o shodnosti prvky trojúhelníku, jejich základní polohové a metrické vlastnosti osově souměrné trojúhelníky pravidelné mnohoúhelníky	

Matematika - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Mocniny a odmocniny	užívá ve výpočtech druhou a třetí mocninu a odmocninu zaokrouhuje a provádí odhady s danou přesností zaokrouhuje a provádí odhady s danou přesností provádí početní operace s velkými čísly určí hodnotu výrazu	druhá mocnina druhá odmocnina třetí mocnina třetí odmocnina vyšší mocniny velká a malá čísla číselné výrazy obsahující racionální čísla, jejich druhé a třetí mocniny a odmocniny	
Výrazy	sčítá mnohočleny násobí mnohočleny	proměnná výrazy s proměnnými sčítání a odčítání mnohočlenů násobení mnohočlenů dělení mnohočlenu jednočlenem	
Rovnice	rozdlišuje mezi rovností a rovníci ověřuje pravdivost rovnosti či nerovnosti charakterizuje interval pomocí nerovnosti zobrazí interval na číselné ose řeší rovnici či nerovnici pomocí ekvivalentních úprav stanoví množinu řešení rovnice či nerovnice matematizuje jednoduché situace s využitím proměnných formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnice	pojmy rovnost a rovnice nerovnosti intervaly ekvivalentní úpravy rovnic a nerovnic slovní úlohy řešené rovnicemi výpočet neznámé ze vzorce	
Poměr	užívá kvant. vyjádření vztahu celek-část poměrem pracuje s měřítky map a plánů	poměr úměra postupný poměr trojčlenka měřítko	
Čtyřúhelníky	třídí čtyřúhelníky podle rovnoběžnosti stran aplikuje vlastnosti stran a vnitřních úhlů pravouhelníků, rovnoběžníků a lichoběžníků při řešení početních úloh a při konstrukci vypočítá obvod a obsah trojúhelníku, rovnoběžníku a lichoběžníku aplikuje v úlohách z praxe	součet vnitřních úhlů konvexního čtyřúhelníku lichoběžník rovnoběžník obdélník a čtverec odvození vzorců pro obsah využívajících délky stran a výšky	
Hranoly	určí a charakterizuje hranol, kvádr, krychli, pravidelný hranol načrtne a sestrojí obraz hranolu v rovině načrtne a sestrojí síť hranolu	charakteristické vlastnosti kolmého hranolu, kvádru, krychle, pravidelného hranolu volné rovnoběžné promítání síť, povrch jako	

	odhaduje a vypočítá povrch hranolu odhaduje a vypočítá objem hranolu	sjednocení stěn, plášť povrch krychle, kvádrů, obecného kolmého hranolu objem krychle, kvádrů, obecného kolmého hranolu	
Mocniny v geometrii	vypočítá délku strany čtverce ze zadaného obsahu vypočítá délku hrany krychle či kvádrů ze zadaného povrchu či objemu užívá Pythagorovu větu při výpočtech délek úseček v různých situacích při výpočtech odhaduje hodnoty odmocnin	Pythagorova věta	

Matematika - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Mnohočleny	provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním	umocňování mnohočlenů rozklad na součin	
Lomené výrazy	sčítá lomené výrazy násobí a dělí lomené výrazy	sčítání a odčítání lomených výrazů násobení a dělení lomených výrazů	
Rovnice	stanoví množinu řešení rovnice řeší soustavu rovnic matematizuje jednoduché situace s využitím proměnných formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnice nebo soustavy rovnic účelně využívá kalkulátor	rovnice s neznámou ve jmenovateli kvadratické rovnice soustavy rovnic s více neznámými: metoda dosazovací, sčítací, srovnávací slovní úlohy úlohy o směsích úlohy o společné práci	
Kružnice a kruh, válec	rozlišuje kruh a kružnici pomocí vzdálenosti bodu kruhu/kružnice od středu rozlišuje tečnu, sečnu a vnější přímku kružnice pomocí společných bodů i pomocí vzdálenosti přímky od středu určí jednotlivé vzájemné polohy dvou kružnic pomocí středné určí kružnici jako množinu vrcholů jistých pravých úhlů sestrojí tečnu kružnice vedenou daným bodem vypočítá obvod kruhu či délku oblouku v situacích z praxe vypočítá obsah kruhu a jednoduchých částí kruhu vypočítá povrch a objem válce načrtne a sestrojí síť válce načrtne obraz válce v rovině	definice kružnice a kruhu, poloměr, průměr, části kružnice a kruhu vzájemná poloha kružnice a přímky vzájemná poloha dvou kružnic Thaletova kružnice délka kružnice a oblouku kružnice obsah kruhu a kruhové výseče povrch a objem válce	
Konstrukční úlohy	načrtne a sestrojí trojúhelník, čtyřúhelník či kružnici vyhovující podmínkám zadání v rozboru úlohy určí polohu hledaných bodů a potřebné parametry využívá při tom polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů užívá vhodnou symboliku	konstrukce trojúhelníků konstrukce čtyřúhelníků konstrukce kružnic	
Závislosti a data	vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data	příklady závislosti z praktického života a jejich vlastnosti pravoúhlá soustava	

	porovnává soubory dat vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data	souřadnic, nákresy, schémata, diagramy, grafy, tabulky nákresy, schémata, diagramy (sloupcové a kruhové), grafy, tabulky; znak, jednotka, četnost (i v procentech), statistický soubor, aritmetický průměr, vážený průměr, modus, medián, statistické šetření	
Funkce	vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů	proměnná, závislá proměnná, zápis do tabulky, zápis předpisu lineární funkce, sestrojení grafu definiční obor, obor hodnot, základní vlastnosti funkce předpis a graf přímé i nepřímé úměrnosti zápis slovních úloh a příkladů z praxe s užitím lineárních funkcí	

Matematika - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Výroky	rozliší výrok od projevu, který nemá pravdivostní hodnotu určí pravdivostní hodnotu výroku pomocí negace, konjunkce, disjunkce, implikace, ekvivalence rozlišuje kvantifikované výroky zformuluje negaci kvantifikovaného výroku čte a zapisuje tvrzení v symbolickém jazyce matematiky užívá přitom správně logické spojky a kvantifikátory	výrok, pravdivostní hodnota výroku složené výroky a jejich negace kvantifikované výroky a jejich negace	
Základní poznatky z matematiky	rozliší definici a větu rozliší předpoklad a závěr věty vytváří hypotézy vyvrací nepravdivou hypotézu ověří správnost řešení problému v jednoduchých případech zformuluje důkaz věty vhodnou metodou rozlišuje přitom správný a nesprávný úsudek	definice, věta, důkaz logická výstavba matematiky důkaz přímý, nepřímý, sporem	
Množiny	sestrojí výsledek množinové operace užívá ve vhodných případech Vennův diagram rozliší, zda dvě množiny jsou v relaci "býti podmnožinou" aplikuje obecné poznatky na číselnou osu	průnik, sjednocení, rozdíl, doplněk podmnožina intervaly	
Číselné obory	zařadí číslo do správného oboru při výpočtech užívá základních vlastností početních operací užívá vhodný způsob zápisu racionálního či reálného čísla a převádí podle potřeby mezi jednotlivými reprezentacemi aproximuje s požadovanou přesností paměti či s kalkulaátorem	přirozená, celá, racionální, reálná čísla komutativnost, asociativnost, distributivnost absolutní hodnota reálného čísla operace se zlomky, desetinnými čísly, zápornými čísly druhá odmocnina a usměrňování zlomků semilogaritmický tvar čísla	
Mocniny	určí hodnotu číselného výrazu obsahujícího mocniny s celočíselným exponentem	definice mocniny s celočíselným exponentem základní pravidla pro počítání s mocninami	

Výrazy s proměnnými	používá konstanty a proměnné k zápisu vztahů veličin určí koeficienty mnohočlenu, stupeň mnohočlenu sečte, odečte, vynásobí mnohočleny dělí mnohočlenem o jedné proměnné určí druhou a třetí mocninu dvočlenu rozloží mnohočlen na součin vytýkáním, vzorcem pro rozdíl čtverců, vzorci pro součet a rozdíl třetích mocnin rozloží v jednoduchých případech kvadratický trojčlen na součin kořenových činitelů určí definiční obor racionálního lomeného výrazu upravuje racionální lomené výrazy	mnohočleny - základní pojmy operace s mnohočleny	
Algebraické rovnice s jednou neznámou	stanoví množinu řešení rovnice o jedné neznámé bere přitom v úvahu definiční obor rovnice a druh použitých úprav (ekvivalentní/důsledkové) ve vhodných případech užije substituci ve vhodných případech užije grafického řešení aplikuje v jednodušších problémech Vietovy vzorce pro kvadratický trojčlen	rovnice v součinném a podílovém tvaru rovnice s absolutní hodnotou iracionální rovnice algebraické rovnice vyššího stupně vztahy mezi kořeny a koeficienty kvadratické rovnice	
Algebraické nerovnice s jednou neznámou	stanoví množinu řešení nerovnice či soustavy nerovnic o jedné neznámé bere přitom v úvahu definiční obor nerovnice ve vhodných případech užije grafického řešení	nerovnice v součinném a podílovém tvaru nerovnice s absolutní hodnotou iracionální nerovnice soustavy nerovnic o jedné neznámé	
Soustavy rovnic o více neznámých	stanoví množinu řešení nedourčené i přeурčené soustavy lineárních rovnic, soustavy dvou rovnic lineární a kvadratické ve vhodných případech užije substituci graficky znázorní množinu řešení soustavy rovnic o dvou neznámých	soustavy rovnic s více neznámými Gaussova eliminační metoda	
Soustavy nerovnic o více neznámých	graficky znázorní množinu řešení soustavy nerovnic o dvou neznámých	soustavy nerovnic se dvěma neznámými	

Rovnice s parametrem	v jednoduchých případech stanoví množinu řešení rovnice v závislosti na hodnotě parametru	lineární rovnice s parametrem	
Podobnost geometrických útvarů	určí podle obrázku dvojici podobných útvarů zdůvodní na základě vět sss, sus, uu podobnost dvou trojúhelníků užívá podobnost trojúhelníků při řešení geometrických úloh a v jednoduchých úlohách z praxe	pojem podobnosti rovinných útvarů věty o podobnosti trojúhelníků užití podobnosti	
Goniometrické funkce	určí délky stran a velikosti vnitřních úhlů pravoúhlého trojúhelníku užívá goniometrické funkce v jednoduchých situacích z praxe	definice funkcí sinus, kosinus, tangens řešení úloh o trojúhelníku	

INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Vyučovací předmět: Informatika a výpočetní technika - IVT

Obsahové vymezení předmětu

Předmět Informatika a výpočetní technika je součástí vzdělávací oblasti ICT podrobně charakterizované v RVP pro základní vzdělávání.

Formy realizace předmětu

Základní formou realizace předmětu je vyučovací hodina (45 minut). Vyučovací hodiny jsou spojeny do devadesátiminutových bloků, uvnitř kterých vyučující poskytuje studentům přestávku (toto vychází ze specifických potřeb školy a především studentů).

Časové vymezení předmětu

Předmět Informatika a výpočetní technika disponuje úhrnnou týdenní hodinovou dotací 1 hodina pro ročníky nižšího stupně osmiletého gymnázia, která je realizována v rámci výuky prvního ročníku. V prvním a druhém ročníku je navíc do tohoto předmětu integrována vzdělávací náplň oblasti Člověk a svět práce (dotace 2 hod. pro první dva ročníky). Celková týdenní hodinová dotace tedy činí pro první ročník 2 hodiny, pro druhý ročník 1 hodinu (realizovanou jako dvouhodinový blok jednou za dva týdny). Obecně můžeme počítat v prvním ročníku s přibližně 64 vyučovacími hodinami, ve druhém ročníku s 32 vyučovacími hodinami. Další rozšíření učiva nabízejí volitelné předměty.

Organizace předmětu

Výuka předmětu v prvním i druhém ročníku probíhá v učebně informatiky. Vybavení učebny je průběžně inovováno jejím správcem po dohodě předmětové komise IVT a vedení školy. Další postup ve výuce nad rámec základního učiva zajišťují jednotlivé rozšiřující semináře IVT.

Metody výuky

Nejčastěji užívané metody jsou: výkladové metody, metoda problémového výkladu (cíl: osvojení algoritmu řešení problému), problémové metody, skupinové metody, práce s odborným textem (po stránce obsahové i “technické”), seminární práce zadávané jako dlouhodobé samostatné práce studentů.

Klíčové kompetence

Viz úvod ŠVP.

Evaluace předmětu

Evaluace předmětu vychází z kritérií obecně platných na úrovni školy. Studenti jsou dále hodnoceni podle aktivity a spolupráce v hodinách, podle výsledků testů, podle vlastní (domácí) práce a podle samostatné iniciativy při zpracování případných vlastních (seminárních) projektů dle zájmu.

Koncepce volitelných seminářů IVT

Rozšiřující semináře jsou dle koncepce školy vypsány jako volitelné, pro zájemce o rozšiřující učivo a dělí se podle zaměření činnosti (užtiný software, programování a hw) a převažujícího softwaru, který je k výuce využíván. Patří sem především pokročilé užívání internetových aplikací a komunikačního softwaru, dále programování (Java, C#, a další dle možností vyučujících) a výhledově i seminář hardwarový. Práce s nadanými studenty probíhá formou individuálních konzultací.

Specifické cíle

Cílem předmětu Informatika a výpočetní technika je prohloubení teoretických i praktických znalostí žáků v ovládnání výpočetní techniky a zvýšení jejich schopnosti orientace ve světě informací.

Žáci by se měli naučit pracovat s Internetem a dalšími informačními a komunikačními technologiemi jako zdrojem informací a také prostředkem pro prezentaci výsledků své činnosti.

Žáci by se měli naučit pracovat s operačním systémem, základním aplikačním softwarem (kancelářský, grafický, multimediální) a měli by si vyzkoušet práci s moderním externí zařízením.

Žáci by měli mít možnost využívat výpočetní techniku v jednotlivých vyučovacích předmětech. Výuka by měla mít nejen charakter výuky o počítačích, ale i výuky s pomocí počítačů.

Žáci by měli dále rozvíjet algoritmické myšlení a využívat dovednosti manipulace s výpočetní technikou při řešení praktických úkolů a problémů. Měli by si na základě získaných poznatků a dovedností uvědomovat možnosti informatiky a výpočetní techniky při vlastním celoživotním vzdělávání a těchto možností cílevědomě využívat.

IVT

Tematický celek /téma	Výstupy Žák	Doporučené metody a aktivity
1. Základní pojmy z informatiky informace a informační činnost informační zdroje a informační instituce. informační etika	chápe význam informační činnosti v současné společnosti je seznámen s faktem, že informační média mohou obsahovat i eticky závadné informace má představu o procesu vzniku, přenosu, ukládání a distribuce informačních zdrojů ve společnosti ví, kde jsou uloženy zdroje informací v klasické i digitální podobě a zná způsob, jak se dají obstarat respektuje zásady intelektuálního vlastnictví a autorského práva	
2. Základy práce s počítačem základní uživatelské dovednosti základní znalosti o struktuře a ovládnání počítače a jeho přídatných zařízení péče o počítač, zásady hygieny práce s počítačem operační systém, manager OS organizace informací na paměťovém médiu víry a antivirové programy historie výpočetní techniky	ovládá základní obsluhu PC (spuštění a zavření PC, ovládnání myši a klávesnice), dokáže obsluhovat výukové programy zná rizika práce s počítačem, ví na koho se obrátit, v případě závady počítače dovede založit vlastní adresář dovede charakterizovat funkci základních součástí počítače a jeho přídatných zařízení ovládá obsluhu počítače a jeho přídatných zařízení zná pojem operační systém a základy práce s ním dovede užívat antivirové programy dovede užívat systém helpů rozumí organizaci informací na paměťovém médiu zná jednotky paměti a jejich hodnoty	
3. Vytváření a zpracování informací pomocí počítačových aplikací základní funkce grafického editoru bitmapové a vektorové editory	umí použít k malování jednoduchý grafický editor (malování) dovede v grafickém režimu vytvořit a upravit obrázek dovede použít textový editor k napsání jednoduché školní úlohy, popisu školního výletu apod., dovede ho zařadit do svého adresáře a znovu vyhledat	

<p>tvorba a zpracování obrázku standardní funkce textového editoru zápis a úprava a tisk jednoduchého dokumentu prezentace výsledků své činnosti standardní funkce tabulkového kalkulátoru vkládání dat, editace buňky úprava tabulky tvorba grafu využití multimédií základní typografická pravidla</p>	<p>dovede s pomocí textového editoru vytvořit, modifikovat, uložit a znovu vyhledat textový dokument dovede využívat textový editor k napsání životopisu a obsáhlejší prezentace - dovede vytvořit tabulku i graf v tabulkovém kalkulátoru a provádět v něm jednoduché matematicko - statistické výpočty dovede využívat aplikační, výukové a multimediální programy je obeznámen se širokým rejstříkem možností dostupných počítačových aplikací a dovede je využívat při řešení svých problémů a úkolů - respektuje při psaní textů základní typografická pravidla</p>	
<p>4. Počítačové sítě a internet základy práce v síti vyhledávání informací na Internetu elektronická pošta, elektronický podpis</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dovede vysvětlit funkci a úlohu počítačové sítě - orientuje se na WWW stránce a dovede získat z jejího menu nabízené informace - dovede využívat Internet k vyhledávání informačních zdrojů v knihovnách - umí vyhledat informační zdroj na Internetu a zvolit k tomu vhodný vyhledávací stroj - využívá elektronickou poštu - využívá ICT k samostudiu - má představu o způsobu počítačového řešení jednoduchého praktického problému 	

V primě a sekundě je do výuky předmětu IVT integrován vzdělávací obsah tematického celku Využití digitálních technologií ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (viz dále).

IVT - rozšiřující učivo

Tematický celek /téma	Výstupy Žák	Doporučené metody a aktivity
<p>5. Algoritmizace a programování struktura programovacích jazyků základní programové konstrukce programovacích jazyků IRC, ICQ, videokonference, netmetting publikování na internetu, WEB editory HTML, Java a další programové vybavení pro tvorbu www stránek práce na vzdáleném počítači, Telnet propojování aplikací při práci na projektu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dovede aplikovat zásady algoritmizace při řešení konkrétních problémů - zvládá práci na projektu ve spolupráci se spolužáky - zná základní příkazy společné všem programovacím jazykům 	

Vyučovací předměty: **Dějepis, ZSV (Základy společenských věd)**

Dějepis

Obsahové vymezení předmětu

Předmět Dějepis je součástí vzdělávací oblasti “Člověk a společnost” podrobně charakterizované v RVP pro základní vzdělávání a RVP GV (pro vyšší stupeň gymnázia). Dějepis v mnoha ohledech úzce souvisí s druhým předmětem této vzdělávací oblasti - se Základy společenských věd (ZSV), je též výrazně provázán s dalšími předměty (Český jazyk a literatura, Zeměpis, Estetická výchova aj.), je rozvíjen řadou volitelných předmětů a významně se podílí na integraci průřezových témat (Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Mediální výchova a Výchova demokratického občana) podrobněji vymezených v RVP a začleněných do jednotlivých předmětů.

Časové vymezení předmětu

Předmět Dějepis disponuje úhrnnou týdenní hodinovou dotací 7 hodin (45 min.) pro čtyři ročníky nižšího stupně gymnázia, která je jednotlivým ročníkům stanovena podle následující tabulky:

ročník	týdenní hodinová dotace
prima	2
sekunda	1
tercie	2
kvarta	2

Obecně můžeme počítat v každém ročníku nižšího stupně gymnázia (kromě sekundy) s přibližně 64 vyučovacími hodinami (či 32 dvouhodinovými bloky, v nichž výuka probíhá), v sekundě pak s 32 vyučovacími hodinami (či 16 dvouhodinovými bloky, v nichž výuka probíhá) - to vše s přihlédnutím ke školním prázdninám, mimořádným situacím aj.

Organizace výuky předmětu

Předmět je vyučován od primy do kvarty jako uzavřený celek zahrnující dějiny lidské civilizace od pravěku až po současnost s důrazem kladeným na problematiku moderních dějin (u “starších” dějin se klade důraz - spíše než na čistě politické dějiny - na poznání struktury společnosti, pochopení základních principů jejího fungování, stejně jako poznání a pochopení základních principů vývoje kulturního a sledování kontinuity dějinného vývoje, významu jeho jednotlivých etap, problémů, trendů i událostí pro další vývoj i pro současnost).

Pro organizaci vyučovacích hodin se využívají běžné školní třídy, v některých případech učebny vybavené multimediální technikou.

Vyučující mohou využít i doplňkové formy organizace výuky, což jsou především: výuka v učebně informatiky (případně v knihovně), přednášky odborníků či pamětníků (resp. besedy), exkurze (úkolů zadané vyučujícím, připravená prezentace žáků - jednotlivců či skupin aj.).

Nedílnou součástí předmětu je samostatná práce žáků - nebo pracovních žakovských týmů - na projektech (či seminárních a ročníkových pracích) mimo výuku, či možné zapojení do

vědeckých odborných projektů a výzkumů (to se týká spíše až žáků vyššího stupně gymnázia).

Významnou složkou samostatné práce žáků je četba a studium populárně naučné a odborné historické literatury (potřebná mimo jiné pro úspěšné splnění výše uvedených pracovních úkolů).

Metody výuky

Pro naplňování konkrétních vzdělávacích záměrů a cílů mohou jednotliví vyučující využít řadu konkrétních metod práce (v hodinách možno použít jednu, ale i využít kombinaci několika metod práce). Předmětová komise nepokládá za nutné některé metody upřednostňovat či považovat za závazné pro všechny vyučující, pouze nabízí a doporučuje určitou škálu dobře fungujících a již osvědčených metod práce, jichž se vyučující může držet, avšak je na jeho rozhodnutí, jakých využije (případně: jaké další doplní). Každý vyučující předmětu by však měl dbát některých zásad: Při výuce budou převažovat problémové úlohy, jejichž značná část bude zpracovávána v týmech, výklad bude užíván jako doplňková metoda. Důležitým kritériem pro aplikaci jednotlivých metod práce je přiměřenost metod věku žáků. Je nutné se snažit žáky aktivně zapojit do průběhu hodin (“žák hledá informace”, “žák řeší problémové zadání”, “žák učí žáky”, “žák spolupracuje ve skupině”, “žák prezentuje výsledky své činnosti”, “žák hodnotí svou práci i práci spolužáků” aj.). Vyučující bere v úvahu specifické studijní dispozice (někdy i problémy) některých žáků. Vyučující umožňují (často už i na nižším stupni gymnázia vyhraněným) žákům využívat více “studijních rychlostí” - náročnější cíle klást humanitně zaměřeným žákům, méně náročné žákům s jiným zaměřením, to vše však při jasně daném kompetenčním a vědomostním “základu” vyžadovaném po všech žácích. Vyučující kombinuje více různých způsobů prověřování kompetencí a znalostí.

Metody (jedná se o nejčastěji využívané metody):

metoda problémového výkladu (cíl: osvojení algoritmu řešení problému)

problémové metody, osvojení učiva skrz řešení problémů

rozsáhlejší problémové úlohy zpracováváné v několikačlenných týmech

seminární práce zadávané jako dlouhodobé problémové samostatné písemné práce žáků

metoda reproduktivní (procvičování, aplikace učiva)

vysvětlování

přednáška

beseda, diskuse (různé formy)

heuristická metoda (práce s historickými prameny, vyhledávání informací, jejich

zpracování interpretace)

”hraní rolí”

práce s odbornou publikací (po stránce obsahové i “technické”)

práce s uměleckým textem

práce s mapou (především historickou, příp. se “slepou” mapou)

využití filmového (či zvukového) dokumentu

využití uměleckého filmového díla

vlastní dramatizace (často součástí prezentace skupinové práce)

skupinová práce (skupiny mohou být proměnlivé i stálé, skupiny - různě početné, možnost kombinace skupin a individuálních zadání)

brainstorming

myšlenková mapa

metoda expertních skupin (“pětílístek”)

kmen a kořeny

průzkum “veřejného” mínění (ankety s historickou tematikou)

metoda výkladová (informační)

Klíčové kompetence

Předmět rozvíjí významnou měrou klíčové kompetence základního i gymnaziálního vzdělávání.

ROZVOJ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ	
Kompetence k učení	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující seznamuje žáky se základní faktografií a základní (přiměřenou věku) odbornou terminologií, přičemž je významná vzájemná spolupráce. - Vyučující se žáky procvičuje techniky využívání informačních zdrojů a získávání informací. Žáci jsou vedeni k jejich využívání: k jejich utřídění, kritice a ověřování a dalšímu zpracování z hlediska stanovených úkolů. S postupem času se v oblasti vyhledávání, zpracování a interpretace informací výrazně zvyšuje samostatnost žáků. - Vyučující zadává žákům úkoly podporující rozvoj dovednosti pracovat s textem (současným i dobovým) a porozumět mu (vyhledávání podstatných informací, klíčových slov, tvorba výpisků, výtahu z textu, samostatná reprodukce). - Vyučující žáky hodnotí, poskytuje však též prostor jejich vlastnímu hodnocení, které vede k zamyšlení se nad vlastními nedostatky a způsobem jejich nápravy. S prohlubujícími se dovednostmi a socializací vyučující žáky nabádá k vzájemnému kolegiálnímu hodnocení vybraných aktivit. Vyučující však musí brát v úvahu vztahy v kolektivu i specifické studijní potřeby jednotlivých žáků.
Kompetence k řešení problémů	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující poskytuje žákům dostatek námětů k samostatnému uvažování a řešení problémů v průběhu výuky, zadává problémové úkoly (jednotlivcům i pracovním skupinám různé velikosti i složení). K rozvoji kritického myšlení žáků využívá např. aktivity zaměřené na práci s historickým dobovým materiálem různého původu, podoby a zaměření, aktivity zabývajícími se rozdílným hodnocením jednotlivých historických jevů a problémů v různých obdobích a mnohé další. - Vyučující zadává problémové úkoly vyžadující velkou míru domácí (mimovýukové) aktivity. - Vyučující sleduje u žáků rozvoj jejich dovedností a znalostí (a také specializaci), přičemž humanitně zaměřené vede ke schopnosti některé problémové úkoly si formulovat samostatně.
Kompetence komunikativní	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující vyžaduje u žáků kultivovaný ústní i písemný projev za využití základní odborné historické terminologie (přiměřené věku) a základní oborové faktografie. - Vyučující podporuje vzájemnou komunikaci žáků (častým využíváním metody diskuse, zapojováním žáků do pracovních skupin, začleňováním interaktivních her a aktivit aj.), společně se žáky stanovuje zásady komunikace s vyučujícími a ostatními dospělými. - Vyučující je s žáky v kontaktu též elektronickou formou. - Vyučující žáky učí formulovat a obhajovat svůj názor, vhodně argumentovat, ale též respektovat názor ostatních.
Kompetence sociální a personální	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující na jedné straně zapojují žáky do skupinových úkolů a projektů, a tím podporují jejich schopnost spolupracovat a začlenit se do kolektivu, na druhé straně respektují individualitu žáka a poskytují mu dostatek příležitostí ji v průběhu plnění samostatných úkolů projevit a rozvíjet.
Kompetence občanské	<ul style="list-style-type: none"> - Žáci se ve spolupráci s vyučujícími seznamují s historickými formami uspořádání a fungování společnosti. Dokážou je (v komplexnosti a náročnosti přiměřené věku) popsat a charakterizovat. S využitím mezipředmětových vztahů žáci srovnávají tyto historické formy se současnou podobou občanské společnosti a objasňují rozdíly mezi nimi. Zamýšlí se nad výhodami i slabiny různých forem uspořádání společnosti. - Vyučující vedou žáky k otevřenému vyjadřování vlastních názorů, snaží se, aby poznatky osvojené během hodin dějepisu vedly žáky k přesvědčení o nutnosti aktivně se účastnit života naší společnosti (v rámci bydliště, regionu, státu i Evropy). Poznatky a dovednosti osvojené během hodin dějepisu by měly žáky též vést k vybudování tolerantního postoje vůči jiným kulturám, civilizacím.
Kompetence pracovní	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující vede žáky k důslednému plnění povinností a závazků, přičemž např. skupinová práce umožňuje žákům ověřit si, že nedostatek pracovního nasazení některého člena skupiny může ohrozit výsledek práce všech - snažíme se vést žáky k uvědomění si zodpovědnosti za svěřené úkoly. - Vyučující se žáky spolupracují při zadaných úkolech na stanovení optimálního pracovního postupu. - Vyučující vedou žáky k úctě k práci předchozích generací - ochraně kulturních hodnot - s využitím historické tematiky. - Vyučující důsledně kontrolují a hodnotí plnění zadaných úkolů.

Koncepce volitelných předmětů

V předmětu dějepis by měly mezi základní volitelné předměty patřit takové, ...

- a) ...které prohlubují (v rovině kompetencí i znalostí) schopnost žáků reagovat a zaujímat postoj k základním otázkám a problémům moderních dějin (světových i našeho státu - např. "Obecné moderní dějiny", "Problémy vývoje střední Evropy a našeho státu ve 20. století" aj.).
- b) ...které se zabývají vývojem historických mentalit a každodennosti.
- c) ...které se soustřeďují na integraci problematiky více oborů (např. historie a umění, historie a jiné společenské vědy...).

*Stálým volitelným předmětem je pak **Maturitní dějepis** pro studenty 7. a 8. ročníku gymnázia, který si klade za cíl rozšířit kompetence i faktografické znalosti především těch žáků, kteří se orientují na společenskovědní obory. Důležitou součástí předmětu je příprava žáků na maturitní zkoušku a vytvoření dobrých předpokladů pro bezproblémovou návaznost vysokoškolského studia. Dalším trvale nabízeným volitelným předmět je předmět **Moderní dějiny**, jehož koncepce však počítá s již rozsáhlými osvojenými znalostmi a dovednostmi žáků v této oblasti, takže je v rámci nižšího stupně gymnázia určen pouze pro žáky výrazně se profilující na studium historie.*

Pozn. k metodám využívaným v rámci volitelných předmětů:

U volitelných předmětů je přípustné, aby po dohodě se žáky (a především u starších žáků) měla při výuce větší podíl metoda výkladu (neměla by však rozhodně být metodou jedinou).

Evaluace v předmětu dějepis

Slovní a bodové hodnocení se řídí obecnými pravidly pro hodnocení uvedenými v obecné části ŠVP. Slovní hodnocení obsahující některá závazná kritéria (taktéž uvedená v úvodní části ŠVP) učitel užívá také jako nástroj k dalšímu působení na žáka směrem k rozvoji jeho kompetencí. Každý vyučující si z důvodu dosažení co největší komplexnosti hodnocení může (vedle závazných) stanovit další - doplňující - kritéria.

DĚJEPIS - prima

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Člověk v dějinách	Žák uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků. Žák uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány. Žák se orientuje na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu.	Úvod do dějepisu (Jaký význam má základní historické poznání? Historický pramen, historická odborná literatura; periodizace dějin, orientace na časové ose; spolupráce historické vědy s dalšími obory)	metoda problémového výkladu, metoda reproduktivní, vysvětlování, přednáška, beseda, diskuse (různé formy), heuristická metoda, "hraní rolí", práce s odbornou publikací (po stránce obsahové i "technické"), práce s uměleckým textem, práce s mapou, využití filmového (či zvukového) dokumentu, využití uměleckého filmového díla, vlastní dramatizace, skupinová práce, brainstorming, myšlenková mapa, metoda expertních skupin ("pěttilístek"), kmen a kořeny, průzkum "veřejného" mínění (ankety s historickou tematikou), metoda výkladová (informační)
Počátky lidské společnosti	Žák charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu. Žák objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost. Žák uvede příklady archeologických kultur na našem území	Pravěk - úvod Významné mezníky v nejstarším období dějin lidské civilizace (jejich význam, doba kamenná) Doby kovů a raná doba dějinná (včetně opakování tem. celku)	
Nejstarší civilizace. Kořeny evropské kultury	Žák rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací. Žák uvede nejvýznamnější typy starověkých památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví. Žák demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky významné pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem. Žák je schopen porovnat formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlit podstatu antické demokracie. Žák je schopen popsat hlavní momenty vývoje řeckých a římských dějin (obecný přehled). Žák ilustruje vybrané rysy každodennosti starověku a porovnává je se současností.	Staroorientální civilizace - první státy (oblast Mezopotámie, Egypt) - přírodní podmínky, charakteristika těchto civilizací z hlediska sociálního, hospodářského a politického. Kulturní přínos staroorientálních států (i některých "sekundárních civilizací" - Izrael, Fénicičané, Lýdové...) Vývoj Egejské oblasti ve starověku - politický vývoj. Starověký Řím ve fázích svého vývoje - síla organizace. Zrod antické kultury a její význam pro další vývoj "evropské" civilizace. Křesťanství Život za hranicemi impéria Mimoevropské civilizace ve starověku (průřez) Každodenní život (starověk) Opakování	
Křesťanství a středověká Evropa	Žák popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik,	Obecná charakteristika fází středověku	

	<p>christianizace a vzniku nových států. Žák je schopen porovnat základní rysy latinské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti, dokáže je porovnávat se základními rysy vyspělých kultur a států mimoevropských. Žák objasní počáteční stádium procesu formování státnosti na našem území (situaci moravského státu a souběžný vývoj v českých zemích), charakterizuje místo tohoto státního útvaru v evropských souvislostech. Žák charakterizuje změny “každodennosti” v době po rozpadu antického světa</p>	<p>Stěhování národů</p> <p>Období velkých říší</p> <p>(Francská, Byzanc, Arabská ř. a islám)</p> <p>Mimoevropský svět v 5.- 9. století (stručný přehled, především kulturní hledisko)</p> <p>Velká Morava v evropských dějinách</p> <p>Civilizace raného středověku (křesťanství a křesťanská církev, utváření feudální společnosti, každodenní život)</p> <p>Opakování</p>	
--	---	---	--

DĚJEPIS - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Křesťanství a středověká Evropa	<p>Žák objasní proces formování státnosti na našem území (vývoj českého státu), charakterizuje místo tohoto státního útvaru v evropských souvislostech. Žák vymezení úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám. Žák ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, charakterizuje vybrané rysy každodenního života společnosti vrcholného a pozdního středověku a porovnává je s předchozími obdobími a se současností, uvede základní znaky románské a gotické kultury i některé jejich konkrétní projevy. Žák popíše krizové jevy pozdního středověku. Žák vymezení základní chronologii vývoje středověké Evropy.</p>	<p>Formování středověkých států (všeobecný přehled+stručná charakteristika středověkých států, poněkud podrobněji: Sv. říše římská + možnost - zájemci - další státy). Počátky českého státu (+ jeho vývoj v 11. - 12. století) v evropském kontextu. Společnost evropského středověku (vrstvy společnosti, skupiny "na okraji", fenomén středověkého města, fenomén kolonizace a prolínání etnik, kultur, zvyklostí...). Každodenní život Nová dimenze víry na prahu vrcholného středověku (boj o investuru, reconquista, křížové výpravy, "kacířská" hnutí a reakce katolické církve). Vývoj evropských středověkých států (stručný přehled, podle zájmu: individuální možnost zaměřit se na některé podrobněji) Románská a gotická kultura, vzdělanost Český stát v období vrcholného středověku Krizové jevy pozdního středověku (v obecné rovině, zájemci mohou individuálně sledovat konkrétní události, problémy k pozdnímu středověku se pojící) Mimoevropský svět v 9. - 13. století (stručný přehled, především kulturní hledisko Opakování</p>	<p>metoda problémového výkladu, metoda reproduktivní, vysvětlování, přednáška, beseda, diskuse (různé formy), heuristická metoda, "hraní rolí", práce s odbornou publikací (po stránce obsahové i "technické"), práce s uměleckým textem, práce s mapou, využití filmového (či zvukového) dokumentu, využití uměleckého filmového díla, vlastní dramatizace, skupinová práce, brainstorming, myšlenková mapa, metoda expertních skupin ("pětilístek"), kmen a kořeny, průzkum "veřejného" mínění (ankety s historickou tematikou), metoda výkladová (informační)</p>
Objevy a dobývání. Počátky nové doby.	<p>Žák vysvětlí znovuobjevení antického ideálu člověka. Dále vysvětlí původ požadavků na reformu církve včetně její reakce na tyto požadavky</p> <p>Žák vymezení význam husitské tradice pro český kulturní i politický život. Žák popíše příčiny,</p>	<p>Český stát za vlády Lucemburků, Evropa pozdního středověku (charakteristika) Renesance a humanismus Kritika církve a požadavky na její reformu: dějství první: husitství dějství druhé: "německá" reformace dějství třetí: katolická reakce, konflikty, konec náboženské jednoty</p>	

	<p>průběh a důsledky zámořských plaveb a objevů 15. a 16. století. Žák se orientuje v chronologii mezinárodního vývoje (15. - 18. stol.). Žák objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie.</p> <p>Žák objasní okolnosti vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky. Žák na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, systém konstituční monarchie, parlamentarismus.</p> <p>Žák uvede základní znaky jednotlivých kulturních slohů, uvede hlavní představitele a jejich stěžejní projevy.</p>	<p>evropského Západu</p> <p>Mimoevropský svět ve 13. - 15./16. století, kontakty s Evropou</p> <p>Příčiny, průběh, výsledky a důsledky velkých zámořských objevů. Hospodářské a sociální změny v období raného novověku, rozmach obchodu</p> <p>Kapitoly z mezinárodního vývoje 15.-16. století (stručný přehled; dle individuálního zájmu lze prohlubovat)</p> <p>Český stavovský stát (2. polovina 15. a 16. století)</p> <p>Vznik habsburské říše</p> <p>Třicetiletá válka a její vliv na mezinárodní vývoj</p> <p>Třicetiletá válka a její vliv na vývoj českého státu</p> <p>Kulturní vývoj (baroko, rokoko)</p> <p>Anglie - král proti parlamentu, experimentování s republikou, parlamentní monarchie.</p> <p>Charakteristika novověkého absolutismu - Francie Ludvíka XIV., habsburské snahy.</p> <p>Peripetie evropské politiky v 17. a první polovině 18. století - Evropa "dravců" a "nemocných mužů"</p> <p>Každodenní život</p> <p>Opakování</p>	
--	--	---	--

DĚJEPIS - tercie

V průběhu třetího ročníku nižšího stupně gymnázia je možné uskutečnit dlouhodobé tematické projekty (o jejich provedení rozhoduje vyučující: rozhodnutí provádí na základě analýzy skladby třídního kolektivu daného ročníku a svých plánů a konkrétních cílů pro daný ročník); **Návrhy možných témat projektů: Průmyslová revoluce a její vliv na vývoj lidské civilizace a životního prostředí, Velké politické ideologie 19. století, Mimoevropský svět a Evropa v dějinách (do začátku 20. století) aj.**

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Modernizace společnosti	<p>Podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny, které charakterizují modernizaci lidské společnosti, vysvětlí žák obecně a ve vybraných zemích a v českých zemích.</p> <p>Žák objasní souvislost mezi událostmi VFR a napoleonských válek na straně jedné a rozbitím starých společenských struktur na straně druhé.</p> <p>Žák porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů.</p> <p>Žák charakterizuje úsilí některých významných sociálních skupin o zrovnoprávnění. Uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích.</p> <p>Žák charakterizuje a na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy.</p> <p>Žák vysvětlí příčiny rozdílného tempa modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým nerovnoměrnost vedla; dále charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií</p> <p>Žák se orientuje v chronologii a hlavních trendech vývoje na konci 18. a v 19. století.</p>	<p>Hospodářský a sociální vývoj v 17. a 18. století</p> <p>Starý a nový svět: fáze první: příprava - Osvícenství - myšlenky a uvedení do praxe (osvícenský absolutismus, vznik USA, vliv na VFR - obecně)</p> <p>fáze druhá: destrukce starého světa I: VFR a napoleonské období;</p> <p>Průmyslová revoluce a její sociální důsledky;</p> <p>Národní hnutí</p> <p>mezičas: pokus o návrat - vídeňský kongres a období restaurace a rovnováhy</p> <p>fáze třetí: destrukce starého světa II: období 1848/49</p> <p>České národní hnutí (NO) - na cestě k modernímu českému národu</p> <p>Hlavní politické proudy 19. (přesah do 20.) století</p> <p>Mimoevropský svět 17. - polovina 19. století</p> <p>Mezinárodní vývoj 1850 - 1914 - koncert velmocí (přehled, hlavní rysy).</p> <p>Velmoci 1850 - 1914 (především podle zájmu žáků).</p> <p>Hospodářský a sociální vývoj 1850 - 1914.</p> <p>Různorodé úsilí o emancipaci. Kapitalismus. Urbanizace.</p> <p>Vědecký a technický pokrok na přelomu 19./20. století.</p> <p>Kultura a umění měšťanské společnosti.</p> <p>Kolonialismus a věk koloniálních impérií.</p> <p>České země - formování občanské společnosti, politické i národnostní požadavky, vývoj česko-německého poměru</p> <p>Proměny každodennosti.</p>	<p>metoda problémového výkladu, metoda reproduktivní, vysvětlování, přednáška, beseda, diskuse (různé formy), heuristická metoda, "hraní rolí", práce s odbornou publikací (po stránce obsahové i "technické"), práce s uměleckým textem, práce s mapou, využití filmového (či zvukového) dokumentu, využití uměleckého filmového díla, vlastní dramatizace, skupinová práce, brainstorming, myšlenková mapa, metoda expertních skupin ("pětilístek"), kmen a kořeny, průzkum "veřejného" mínění (ankety s historickou tematikou), metoda výkladová (informační)</p>

		Trendy kulturního vývoje v 19. století Opakování	
Moderní doba	<p>Žák na příkladech přiblíží zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky.</p> <p>Žák vysvětlí vliv prvního světového válečného konfliktu na další vývoj evropských a světových dějin.</p> <p>Žák vysvětlí vliv prvního světového válečného konfliktu na další vývoj českých zemí (Slovenska).</p>	<p>První světová válka (příčiny, charakteristika, stěžejní události, ruské události, výsledky a důsledky); prohloubení - podle zájmu</p> <p>Poválečné uspořádání světa</p> <p>Vznik a charakteristika ČSR</p> <p>Opakování</p>	

DĚJEPIS - kvarta

V průběhu čtvrtého ročníku nižšího stupně gymnázia je možné uskutečnit dlouhodobý tematický projekt (o jejich provedení rozhoduje vyučující: rozhodnutí provádí na základě analýzy skladby třídního kolektivu daného ročníku a svých plánů a konkrétních cílů pro daný ročník); **téma: Vývoj lidské společnosti v pravěku.**

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Moderní doba	<p>Žák se orientuje v chronologii a hlavních trendech vývoje ve 20. století (v jeho první polovině). Žák rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů. Žák charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, jejich kořeny, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu. Žák na příkladech vyloží podstatu antisemitismu (zamyslí se nad jeho historickými kořeny), rasismu a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv. Žák zhodnotí postavení ČSR v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí. Orientuje se v chronologii událostí týkajících se vývoje ČSR. Žák na příkladech přiblíží zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky Žák vysvětlí vliv druhého světového válečného konfliktu na další vývoj. Porovná základní znaky obou světových válek.</p>	<p>Hlavní mezníky meziválečného vývoje (mezinárodního i ČSR) - přehled Meziválečný mezinárodní vývoj: 1.:Poválečná krize. Totalitarismus - Komunismus a fašismus 2.: VSHK a její důsledky (nástup nacismu) 3.: Destrukce versailleského systému 4. Období usmiřování a cesta k nové světové válce ČSR v meziválečném období: 1. 20. léta 2. Dopady VSHK 3. Ohrožení státu nacismem, Mnichov 4. Druhá republika Hospodářství, věda a technika v meziválečném období, sociální vývoj Kultura a umění v meziválečném období Druhá světová válka (příčiny, charakteristika, její fáze a hlavní události, výsledky a důsledky), prohloubení - podle zájmu České země v období 2. světové války (Protektorát , netečnost, odboj i kolaborace), zahraniční odboj, Slovensko, plány na obnovení čs. státu Každodenní život</p>	<p>metoda problémového výkladu, metoda reproduktivní, vysvětlování, přednáška, beseda, diskuse (různé formy), heuristická metoda, "hraní rolí", práce s odbornou publikací (po stránce obsahové i "technické"), práce s uměleckým textem, práce s mapou, využití filmového (či zvukového) dokumentu, využití uměleckého filmového díla, vlastní dramaturgie, skupinová práce, brainstorming, myšlenková mapa, metoda expertních skupin ("pětilístek"), kmen a kořeny, průzkum "veřejného" mínění (ankety s historickou tematikou), metoda výkladová (informační)</p>
Rozdělený a integrující se svět	<p>Žák vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků Žák vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce Žák se orientuje v</p>	<p>Obecné rysy mezinárodního vývoje po druhé světové válce (charakteristiky, přehled Obecné rysy vývoje našeho státu v poválečném období - přehled Hospodářský, vědecký a technický vývoj po válce - přehled Složitost sociálního</p>	

	<p>základní problematice týkající se integrace Evropy. Žák uvede základní mezníky poválečného procesu (po 2. sv. v.), vysvětlí podstatu a obecně popíše průběh dekolonizace a charakterizuje postavení rozvojových zemí. Žák prokáže základní orientaci v problémech současného světa. Orientuje se v chronologii a hlavních trendech vývoje ve 20. století (v jeho druhé polovině). Žák uvede hlavní mezníky a vysvětlí hlavní trendy vývoje Československa (ČR) po roce 1945.</p>	<p>vývoje v globalizujícím se světě - přehled Počátky studené války, vznik bipolárního uspořádání, německá otázka ČSR po válce - období "omezené" demokracie Vznik a upevnění sovětského bloku Nástup komunismu v ČSR Vývoj Západu a atlantické spojení Proces dekolonizace, problémy zemí třetího světa Ohniska konfliktů (mezi oběma systémy, v rámci třetího světa...) První krize sovětského bloku Západ a Východ - mezi uvolněním a napětím ČSR (ČSSR) - vývoj ve druhé polovině 50. a v 60. letech</p> <p>Pokus o reformu systému v Československu a jeho neúspěch</p> <p>Normalizace</p> <p>Svět demokracie a tržních ekonomik</p> <p>Problémy sovětského bloku a jeho zánik</p> <p>Československo a ČR v a po roce 1989</p> <p>Svět na přelomu 20. a 21. století</p> <p>Každodenní život</p>	
--	---	--	--

Dle specifických potřeb jednotlivých tříd jako celku s přihlédnutím na individuální specifické potřeby jednotlivých studentů lze uzpůsobit „tempo“ edukačního procesu. Poslední tematické okruhy lze přesunout v odůvodněných případech do rámce výuky dějepisu v následujícím ročníku, je však nutné, aby výuka byla v těchto případech uzpůsobena tak, aby byl učební plán dějepisu v rámci nižšího stupně gymnázia splněn.

Základy společenských věd

Časové, obsahové a organizační vymezení předmětu

V předmětu se realizuje obsah vzdělávacího oboru Výchova k občanství (definovaný v RVP ZV). Předmět má významný podíl na integraci všech průřezových témat, především se realizují tematické okruhy témat Osobnostní a sociální výchova a Výchova demokratického občana. Na předmět navazuje na vyšším stupni gymnázia předmět Základy společenských věd.

Předmět "Základy společenských věd" přináší informace z řady společenskovědních oborů, které umožní žákům kriticky reflektovat společenskou skutečnost a posuzovat různé přístupy k řešení každodenních situací a problémů, zároveň však uvažovat v celkových souvislostech. Tak připravuje žáky na odpovědný občanský život v demokratické společnosti.

Část vzdělávacího obsahu oboru je integrováno do oboru Člověk svět práce (především z tematického celku Člověk, stát a hospodářství) a v rámci částečné integrace předmětu s výukovým obsahem vzdělávací oblasti umění a kultura jsou do předmětu základy společenských věd zahrnuta témata týkající širších aspektů vztahů člověka v rámci kultury (v širším i užším slova smyslu), kulturního prostředí a zároveň se v oblasti metodické často využívají metody výtvarného zpracování jednotlivých problémů a úkolů. .

Časové vymezení:

ročník	časová dotace (hod.)
1.	2 (1 integrována s oblastí Umění a kultura)
2.	1
3.	1 (integrováno s oblastí Umění a kultura)
4.	2

Cíle předmětu:

Žák je veden především k tomu, aby:

- uměl sbírat informace z různých zdrojů k vybraným tématům;
- systematicky se učil chápat chování, jednání a reakce lidí v různých situacích;
- sledoval veřejné dění
- získal přehled o možnostech svého budoucího uplatnění;
- ovládl pravidla diskuse nad aktuálními tématy;
- čerpal poučení z názorů a postojů druhých lidí.

Výchovné a vzdělávací strategie učitele pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení + komunikativní

- vede žáky k tomu, aby sbírali informace z nejrůznějších zdrojů (tisk, internet, odborná literatura...), vede je ke správné orientaci ve světě informací a ke kritickému hodnocení informací (se soustředěním na jejich hodnověrnost).

Kompetence k učení + občanské

- klade důraz na mezipředmětové vztahy, zejména se vzdělávací oblastí „Umění a kultura“.

Kompetence komunikativní + občanské + sociální a personální

- podněcuje (a v případě potřeby řídí) diskuse na daná témata, přispívá k formování názorového spektra žáků a k jejich toleranci k názorům druhých;
- dbá na rozvoj žádoucích občanských postojů a sociálních dovedností

Kompetence k řešení problémů

- Vytváří modelově problémové situace, které jsou žákům předkládány k řešení (na hodinách, případně formou domácí práce).

Evaluace v předmětu Základy společenských věd

Slovní a bodové hodnocení se řídí obecnými pravidly pro hodnocení uvedenými v obecné části ŠVP. Slovní hodnocení obsahující některá závazná kritéria (taktéž uvedená v úvodní části ŠVP) učitel užívá také jako nástroj k dalšímu působení na žáka směrem k rozvoji jeho kompetencí. Každý vyučující si z důvodu dosažení co největší komplexnosti hodnocení může kromě kritérií závazných stanovit další doplňující kritéria.

ZSV - prima

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Člověk ve společnosti	<p>Zapojuje se do společných činností v rámci třídy, školy, dětských organizací, chápe fungování školy</p> <p>Vysvětlí role členů komunity a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu</p> <p>Zhodnotí a na příkladech uvede význam solidarity mezi lidmi a přínos spolupráce, např. v nouzi, vyjádří, jak může pomoci v případech ohrožení a obrany státu.</p> <p>Korektně a citlivě řeší problémy založené na mezilidských vztazích</p> <p>Uplatní vhodné způsoby chování a komunikace</p> <p>Objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti a rozpoznává netolerantní, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí</p> <p>Respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky, pěstuje dobré mezilidské vztahy v širším společenství</p> <p>Rozpozná manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt</p> <p>Uplatňuje dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresí</p> <p>Chová se šetrně ke kulturním památkám a přírodním objektům, odmítá vandalské chování</p> <p>Rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>Pozná symboly našeho státu, objasní způsoby jejich používání</p> <p>Aktivně komunikuje</p> <p>Zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně vybírá akce, které ho zajímají</p>	<p>Naše škola</p> <p>Lidská setkání</p> <p>Zásady lidského soužití</p> <p>Bezpečné chování</p> <p>Kulturní život, člověk a kultura</p> <p>Naše vlast, státní symbolika, základy politického zřízení ČR, Ústavnost</p>	<p>Diskuze, výklad, práce s výukovými materiály (individuální, skupinová spolupráce), projektové vyučování</p> <p>metody výtvarně pojatého zpracování problémů a úkolů</p>
Člověk jako jedinec	<p>Posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních a společných cílů, objasní význam sebepoznání</p> <p>Objasní význam vůle, při dosahování cílů a překonávání překážek</p>	<p>Základy osobního a osobnostního rozvoje</p> <p>Základy vhodné životosprávy a ochrana zdraví</p>	<p>Diskuze, výklad, práce s výukovými materiály (individuální, skupinová spolupráce), projektové vyučování</p> <p>metody výtvarně pojatého zpracování problémů a úkolů</p>

	<p>Rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe a u druhých lidí Usměňuje a kultivuje vlastní charakterové a volní vlastnosti Pěstuje zdravou sebedůvěru Vyjádří vlastní názor k problematice zdraví Popíše rizika ohrožující zdraví a uplatňuje jejich prevenci Zná a uvědomuje si rizika spojená s užíváním návykových látek (tabák, drogy, alkohol) Umí vysvětlit zásady zdravé životosprávy Ovládá metody a principy seberegulace a sebeorganizace činností a chování Aplikuje ve svém životě morální hodnoty</p>		
--	--	--	--

ZSV - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Člověk a příroda	Ví, proč je třeba chránit přírodu Zná nevládní organizace zabývající se ochranou ŽP	Životní prostředí Ochrana přírody	Diskuze, výklad, práce s výukovými materiály (individuální, skupinová spolupráce), projektové vyučování metody výtvarně pojatého zpracování problémů a úkolů
Člověk, stát a právo	Popíše typy a formy státu Objasní výhody demokratického řízení státu Vysvětlí funkci ústavy ČR Rozliší a porovná složky státní moci Uvede příklady institucí a orgánů podílejících se na správě obcí a krajů Na příkladech popíše politické spektrum ČR Vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech Vyloží možnosti občana ovlivňovat dění ve své obci a státě	Stát a teorie státu Dělbá a distribuce moci v ČR Občanská společnost a aktivita Právní stát Právo a ústavnost	Diskuze, výklad, práce s výukovými materiály (individuální, skupinová spolupráce), projektové vyučování metody výtvarně pojatého zpracování problémů a úkolů

ZSV - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Člověk, stát a právo	Umí vysvětlit význam právního řádu a dodržování právních norem, diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání Umí uvést příklady uplatnění znalostí práva v každodenním životě, svá práva přiměřeně uplatňuje (včetně práv spotřebitele) Posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu	Právní vztahy a právní ochrana Uplatňování práva v každodenním životě Lidská práva	Diskuze, výklad, práce s výukovými materiály (individuální, skupinová spolupráce), projektové vyučování metody výtvarně pojatého zpracování problémů a úkolů
Člověk, stát a hospodářství	Popíše pracovní činnosti u vybraných profesí Umí využít profesní informace a poradenské služby pro výběr budoucí pracovní organizace Prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce Vysvětlí základní formy podnikání Rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady Objasní potřebu dodržování zásad ochrany duševního vlastnictví	Trh práce Kvalifikace a rekvalifikace Duševní vlastnictví a jeho ochrana	Diskuze, výklad, práce s výukovými materiály (individuální, skupinová spolupráce), projektové vyučování metody výtvarně pojatého zpracování problémů a úkolů

ZSV - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Člověk, stát a hospodářství	<p>Dodržuje zásady hospodárnosti</p> <p>Objasní způsoby zacházení s penězi</p> <p>Vysvětlí funkci bank a bankovníctví</p> <p>Rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb</p> <p>Vyloží podstatu fungování trhu</p> <p>Popíše zdroje příjmů státu, uvede hlavní oblasti výdajů</p> <p>Na příkladech vysvětlí systém sociálních dávek</p>	<p>Peníze</p> <p>Bankovní soustava</p> <p>Principy tržního hospodářství</p> <p>Daně a státní transfery</p>	<p>Diskuze, výklad, práce s výukovými materiály (individuální, skupinová spolupráce), projektové vyučování</p> <p>metody výtvarně pojatého zpracování problémů a úkolů</p>
Mezinárodní vztahy	<p>Historie EU</p> <p>Historie NATO</p> <p>Popíše výhody a nevýhody zapojení ČR do EU</p> <p>Popíše vliv členství ČR v EU na každodenní život občanů, jejich práva</p> <p>Zná významné mezinárodní organizace a společenství</p> <p>Uvede příklady některých projevů globalizace, objasní souvislosti lokálních a globálních problémů</p> <p>Uvede příklady mezinárodního terorismu, zaujímá vlastní postoj ke způsobům jejich potírání</p> <p>Objasní roli ozbrojených sil ČR (pro obranu státu i pro řešení různých nevojenských krizí).</p> <p>Uvede významné mezinárodní organizace, k nimž má ČR vztah (popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích)</p>	<p>Integrace do Euroatlantických vazeb</p> <p>Evropská integrace</p> <p>Mezinárodní spolupráce</p> <p>Globalizace a fenomény s ní spojené</p> <p>Evropský a mimoevropský terorismus</p>	<p>Diskuze, výklad, práce s výukovými materiály (individuální, skupinová spolupráce), projektové vyučování</p> <p>metody výtvarně pojatého zpracování problémů a úkolů</p>

ČLOVĚK A PŘÍRODA

Vyučovací předměty: **Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis**

Koncepce volitelných předmětů vzdělávací oblasti “Člověk a příroda”

Laboratorní práce - rozvíjení psychomotorických dovedností studentů a jejich schopnost aplikovat teoretické znalosti z výuky při praktické práci v laboratoři i v přírodě (ve třetím ročníku nižšího stupně gymnázia integrace se vzdělávací oblastí Člověk a svět práce, v ostatních ročnících v rámci základních předmětů)

V rámci oblasti člověk a příroda budou nabízeny na nižším i vyšším stupni gymnázia volitelné předměty na základě těchto pedagogických přístupů:

specializační volitelný seminář - zaměřuje se na vybrané kapitoly z daného předmětu a snaží se rozšířit znalosti studentů ve vybrané oblasti a studenty profilovat dle jejich zájmu;

průřezový volitelný seminář - tento druh volitelného předmětu se snaží studentům propojit znalosti z různých předmětů do mezioborových vazeb, jak mezi předměty v rámci oblasti člověk a příroda tak mezi různými jinými předměty, které jsou vyučovány na Mensa gymnáziu.

Fyzika

Charakteristika vyučovacího předmětu:

V rámci vzdělávací oblasti Člověk a příroda má fyzika velmi důležitou roli. Jako předmět, který je základem pro další předměty této oblasti, se snaží žáky vést k poznání základních přírodních jevů a k jejich možnému využití. Cílem výuky fyziky by měla být schopnost žáků zkoumat svět kolem sebe, pokoušet se ho různými způsoby popsat a získané poznatky využívat k řešení každodenních problémů. Získané informace by měly studentům pomoci pochopit okolní svět a utvořit si názor na výhody a úskalí současné civilizace.

Klíčové kompetence: Fyzika je svým zaměřením předurčena k rozvoji žáka ve všech oblastech klíčových kompetencí, přičemž se snaží rozvíjet především následující kompetence:

Kompetence k učení

- Učí žáky pozorovat věci a jevy kolem sebe a ze získaných závěrů předpovídat výsledek fyzikálních situací.
- Rozšiřuje schopnost žáků si získané poznatky systematizovat do vhodných celků.
- Začleňuje do výuky experimenty a pozorování, pomáhá žákům získané výsledky porovnávat, kriticky posuzovat a vyvozovat z nich závěry.

Kompetence k řešení problémů

- Pomáhá zlepšovat schopnost pochopení problému a učí metody systematického postupu k jeho řešení.
- Pomáhá žákovi kriticky zhodnotit podávané informace a porovnat je s realitou světa kolem něj.
- Učí samostatnosti a zlepšuje schopnost používat při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy.

Kompetence komunikativní

- Kontroluje správnost a faktickou přesnost žákova verbálního projevu.
- Klade důraz na pochopení dějů ve světě kolem nás a na schopnost vhodně popsat pozorovaný jev.
- Podněcuje žáky k aktivnímu získávání informací z informačních materiálů nebo z pozorování.

Kompetence sociální a personální

- Pomáhá žákům uvědomit si své přednosti a dovednosti a zároveň mít úctu k druhým, efektivně své specifické schopnosti využívat při diferencované práci v týmu.
- Při skupinovém řešení odborných problémů pomáhá žákům zjistit jejich přínos pro tým a posiluje vědomí užitečnosti pro týmovou práci.

Kompetence občanské

- Dává studentům potřebná data pro informované rozhodnutí při otázkách ochrany životního prostředí.
- Rozvíjí schopnost racionálního posouzení situace a racionálního rozhodnutí v krizových situacích.
- Zlepšuje informovanost žáků o výhodách a nevýhodách současných moderních technologií a nabízí jim možnost vytvoření vlastního názoru s cílem dosáhnout podpory trvale udržitelného rozvoje společnosti.
- Posiluje víru ve schopnost člověka dosáhnout stanovených cílů.

Kompetence pracovní

- Učí žáky dodržovat bezpečnostní pravidla při práci s elektrickým proudem.
- Rozšiřuje znalosti, které je možné využít k jednoduchým opravám přístrojů a zařízení.
- Pomáhá žákům rozvrhnout si jednotlivé fáze práce tak, aby úkol zvládli v požadovaném čase.
- Zlepšuje schopnost využití jednoduchých strojů pomocí znalosti principu, na kterém fungují.

Časové rozvržení předmětu:

Výuka fyziky je na našem gymnáziu v prvních 4 letech dotována 6 hodinami, které jsou rozděleny po 2 hodinách v ročnících sekunda až kvarta.

Na základě usnesení kabinetu matematiky a fyziky bylo zvolen posun středoškolské fyziky zpět do pátého ročníku gymnázia (tedy do prvního ročníku gymnázia vyššího).

Důvodem byla zejména lepší návaznost na matematiku, která poskytuje aparát pro početní úlohy. Od školního roku 2013/2014 je změna zapracována v rámci několika dalších úprav ŠVP. Od roku 2013/2014 tedy budou žáci nižšího stupně gymnázia absolvovat povinnou výuku fyziky od druhého do čtvrtého ročníku a na konci kvarty tak budou žáci připraveni pro studium na střední škole zvládnutím všech výstupů předepsaných RVP.

Navazovat se bude na vyšším stupni povinnou výukou v prvních třech ročnících, po jejichž absolvování zvládnou výstupy předepsané RVP pro gymnázia.

K dosažení vytyčených cílů je používáno široké spektrum vyučovacích metod a organizačních forem. Mezi používané způsoby výuky patří výuka:

- týmová;
- individuální;
- frontální;
- kooperativní;
- projektová;
- heuristická.

Výuka je často spojována se zajímavými experimenty a počítačovými animacemi, které dokážou žákům pomoci pochopit probírané jevy.

Hodnocení žáků

Kritéria a hodnotící postupy vycházejí z obecné části ŠVP.

FYZIKA - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Fyzikální měření	Změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa	Fyzikální veličina Délka, objem, čas	
Zvuk	Rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku Posoudí možnosti zmenšování nadměrného hluku na životní prostředí	Co je to zvuk (délka, výška, hlasitost tónu)? Hlas a sluch Rychlost šíření zvuku	Výroba a demonstrace jednoduchého telefonu (s kelímky spojené provázkem)
Síla		Síly kolem nás Vektor Sečítání, odčítání a rozkládání sil (práce s vektory)	Individuální vyučování s pomocí učitele (práce s vektory) (záv.) Demonstrace rozkladu pomocí siloměru (dop.)
Gravitace, tření	Využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů	Gravitace Hmotnost Hustota Tření	Výroba různých typů vah (dop.)
Kapaliny a plyny		Těleso, látka, skupenství Tlak, Archimédův zákon Kde voda pomáhá Tlak vzduchu, počasí	Diskuse na téma voda a její využití (elektrárny, přehrady, povodně...)
Teplo a teplota		Teplota, různé teplotní stupnice Měření teploty Získávání tepla	
Magnetismus		Magnety Magnetické pole Země (kompas)	Zobrazení magnetických indukčních čar pomocí železných pilin (dop.) Demonstrace magnetizace drobných kovových předmětů (dop.)
Elektřina		Elektrický náboj Elektrický proud Elektrárny	Konstrukce jednoduchých obvodů (dop.) Pitvání ploché baterie (dop.)
Optika		Co je to světlo? Čočky, hranoly, zrcadla	Ukázka zobrazení pomocí dalekohledu, mikroskopu, lupy (dop.)

FYZIKA - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Fyzikální veličiny	Změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látku a tělesa Využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů	Měření fyzikálních veličin, chyby měření, převody jednotek	Samostatná práce s různými měřidly, odhalování možných chyb měření, převody jednotek běžných jednotek (dop.)
Kinematika	Rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu Využívá s porozuměním při řešení problému a úlohu vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles	Relativita pohybu a klidu, souřadnice, trajektorie, dráha, rychlost, druhy pohybu, čtení a tvorba grafu, vztah mezi rychlostí, časem a dráhou, fyzikální výpočty	Simulace různých druhů pohybu na modelu, fyzikální výpočty - vhodná struktura řešení problému (dop.)
Základy dynamiky	Změří velikost působící síly Určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti směry a výslednici Využívá Newtonovy zákony pro objasnění či předvídání změn pohybů těles při působení stále výsledné síly v jednoduchých situacích	Síly působící na těleso, skládání a rozkládání sil; výpočet výslednice, tři Newtonovy pohybové zákony	Předvedení Newtonových pohybových zákonů na příkladech (nakloněná rovina, roztlačování na bruslích, magnet a závaží) (dop.)
Optika	Využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problému a úlohu Rozhodne ze znalosti rychlosti světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami	Přímocharé šíření světla, opticky různá prostředí, průchod světla čočkami, odraz od zrcadel	Zobrazování skutečného obrazu čočkou a zrcadlem, měření závislosti vzdálenosti obrazu od čočky v závislosti na pozici předmětu před čočkou, příčné zvětšení (dop.)
Tlak	Využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů Předpoví z analýzy sil působících na těleso v klidné tekutině chování tělesa v ní	Tlak Pascalův Archimédův zákon Obecné řešení fyzikální úlohy	Přečerpávání vody z výše položeného místa do níže položeného přes terénní nerovnost bez pomoci čerpadla (vypouštění akvária) (dop.)

FYZIKA - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Tuhé těleso, jednoduché stroje	Aplikuje poznatky o otáčivých účincích síly při řešení praktických problémů	Páka Nakloněná rovina Kladka Šroub	Experimentální ukázka postupu určení těžiště (dop.)
Teplo, teplota	Určí v jednoduchých případech teplo přijaté či odevzdané tělesem Zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí Uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí Předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně teploty	Teplo, teplota, měrná tepelná kapacita Kalorimetrická rovnice Přenosy tepla a fázové přechody Teplotní roztažnost	Počítačová animace pohybu částic při různých teplotách (dop.)
Energie, práce, motory	Určí v jednoduchých případech práci vykonanou a z ní určí změnu energie tělesa Využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem Využívá poznatky o vzájemných přeměnách různých forem energie a jejich přenosu při řešení konkrétních problémů a úloh	Tepelné motory, energie tělesa, mechanická práce a výkon, fyzikální výpočty	Model parního stroje (dop.)
Kmitání a vlnění		Pružina Kyvadlo Vlna	Skupinová práce zaměřená na možnosti měření času pomocí kyvadlových a jiných hodin (dop.).
Elektřina a magnetismus	Sestaví podle schématu elektrický obvod a analyzuje schéma reálného obvodu Rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí	Obvody - elektrický proud Měření elektřiny Sériové a paralelní zapojení rezistorů (Ohmův zákon) Vedení proudu v kovech, kapalinách, plynech	Diskuse na téma výroby elektrické energie a jejím dopadu na životní prostředí (dop.) Animace vysvětlující princip základních elektrických přístrojů, se kterými se žák setkává ve světě kolem sebe (televize, monitor, rádio)

	<p>Rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností</p> <p>Využívá Ohmův zákon pro část obvodu při řešení praktických problémů</p> <p>Využívá prakticky poznámky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní</p> <p>Zapojí správně polovodičovou diodu</p>	<p>Zásuvka</p> <p>Elektromagnetická indukce</p> <p>Transformátor</p> <p>Mikrofon a reproduktor</p> <p>Výroba elektřiny</p> <p>Elektrické motory</p> <p>Moderní přístroje</p>	(dop.)
Atomová a jaderná fyzika		<p>Složení atomu, modely</p> <p>Jádro</p> <p>Energie z jádra</p>	<p>Diskuse - jaderná energie ano či ne; po diskusi se může konat hlasování, které studenty může učit principům demokracie (dop.)</p>
Astrofyzika kolem nás	<p>Objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců kolem planet</p> <p>Odliší hvězdu od planety na základě jejich vlastností</p>	<p>Země ve Sluneční soustavě a ve vesmíru</p> <p>Měsíc a planety</p> <p>Slunce</p>	<p>Návštěva hvězdárny ve večerních hodinách spojená s pozorováním noční oblohy (dop.)</p> <p>Počítačové simulace pohybu planet (dop.)</p>

Chemie

Charakteristika a časové vymezení předmětu:

Předmět chemie je vyučován jako samostatný předmět v sekundě až kvartě po dvou hodinách týdně. V sekundě se žáci seznámí se základními chemickými pojmy a základy laboratorní techniky. V tercii žáci poznají souvislosti mezi teoretickým studiem chemie a praxí, především v kapitolách zdroje energie a organické látky. V kvartě si žáci prohloubí znalosti studiem obecné chemie (stavba atomu, typy reakcí). Nedílnou součástí jsou laboratorní cvičení, v kterých se žáci v praktické rovině seznámí s vlastnostmi chemických látek a průběhem chemických reakcí.

Cíle vzdělávání v předmětu chemie

- Nabízí způsoby zkoumání a pochopení přírodních zákonitostí světa, v kterém žijeme.
- Směřuje k osvojení, upevnění a rozšíření poznatků o živé i neživé přírodě.
- Poskytuje žákům dostatečné množství informací k tomu, aby si mohli vytvořit názor na aktuální společenská témata (globální oteplování, čerpání přírodních zdrojů, znečišťování životního prostředí emisemi ze spalovacích procesů, řešení trvale udržitelného rozvoje lidské společnosti atd.).
- Vychovává žáky k respektu vůči přírodním dějům a zákonitostem.

Časové rozvržení předmětu:

Výuka chemie je na nižším stupni gymnázia dotována 6 hodinami, které jsou rozděleny po 2 hodinách do ročníků - sekunda až kvarta.

Formy a metody práce:

výklad k osvojení si základních pojmů

samostatná práce k procvičení daného tématu (např. tvorba názvosloví, vyčíslování chemických rovnic)

demonstrační pokusy k seznámení s vlastnostmi látek či průběhem chemické reakce

skupinová práce založená na spolupráci a rozdělení úkolů (laboratorní pokusy)

problémové vyučování

tvorba projektů zaměřených na aplikaci učiva do praxe

seminář počítající s aktivní účastí žáků na organizaci vyučovací jednotky

laboratorní cvičení k osvojení laboratorních technik

exkurze k seznámení s praktickým použitím chemie

Předmět chemie úzce souvisí i se vzdělávacími oblastmi Člověk a společnost, Člověk a zdraví.

Předmětem prolínají průřezová témata Environmentální výchova (zejm. oblast ekologie - ENV, resp. EV), Osobnostní a sociální výchova (OSV), Multikulturní výchova (MKV), Výchova demokratického občana (VDO).

Hodnocení předmětu

Kriteria hodnocení vycházejí z obecné části ŠVP. Specifická kritéria hodnocení si mohou stanovovat jednotliví učitelé.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- Zadává úkoly, při kterých se pracuje s odbornou literaturou k získání nových informací.
- Motivuje žáky k aplikování získaných poznatků na dílčí problémy.

- Začleňuje do výuky demonstrační a žákovské experimenty, pomáhá žákům získané výsledky porovnávat, kriticky posuzovat a vyvozovat z nich závěry pro využití v budoucnosti.
- Podněcuje žáky k aktivnímu vyhledávání informací.

Kompetence k řešení problémů

- Formuluje problémy, pro jejichž řešení nemají žáci dostačující informace, jsou nuceni si je dále dohledat.
- Vede žáky k aplikaci získaných návyků a dovedností v každodenním životě.
- Pomáhá žákům zvolit vhodný postup k identifikaci problémů a jeho řešení.

Kompetence komunikativní

- Kontroluje správnost a přesnost žákových verbálních projevů.
- Klade důraz na porozumění předloženého textu, jeho sumarizaci a reprodukci vlastními slovy.

Kompetence sociální a personální

- Zprostředkovává přenos znalostí směrem k žákům, které jsou potřebné k vytváření názorů, jejich obhájení při konfrontaci.
- Pomáhá žákům uvědomit si své přednosti a dovednosti a zároveň mít úctu k druhým, efektivně své specifické schopnosti využívat při diferencované práci v týmu.
- Pomáhá žákům překonat zklamání z dílčích neúspěchů, pomáhá vytvářet atmosféru porozumění a důvěry.

Kompetence občanské

- Jde příkladem v ochraně životního prostředí, aktivně se podílet na trvale udržitelném rozvoji.
- Vede žáky k ochraně zdraví svého i svých blízkých.

Kompetence pracovní

- Dbá na dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel při práci s chemickými látkami a vede k tomu též studenty.
- Vyžaduje plnění povinností a závazků.
- Pomáhá žákům rozvrhnout si jednotlivé fáze práce tak, aby úkol zvládli v požadovaném čase.

Specifické přístupy:

Žákům se zájmem o přírodní vědy (a chemii zvláště) bude dán prostor pro využití jejich nadstandardních schopností a velké motivace v tomto předmětu. Při vypracování skupinových projektů budou zastávat významné pozice v týmech. Ve vzdělávacím procesu mohou pomáhat ostatním spolužákům. Jako součást zadaných prací i evaluačních testů zařazujeme nadstandardně obtížné úkoly jako dobrovolnou nadstavbu.

Integrovaným žákům se bude učitel v rámci možností daných organizační formou výuky věnovat a vést je k udržení tempa se zbytkem třídy. Při klasifikaci bude přihlédnuto spíše k jejich osobnímu pokroku než k plnění výstupů daných vzdělávacím programem. Učitel jim též poskytne možnost zlepšit si klasifikaci, a to plněním dobrovolných úkolů (obrázky, referáty, pracovní listy atd.).

CHEMIE - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
ÚVOD do studia chemie	<p>Určí společné a rozdílné vlastnosti látek</p> <p>Pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí.</p>	<p>Význam chemie; bezpečnost práce. Zjišťování vlastností látek; pozorování, měření, pokus. Základní veličiny na rozlišení látek; výpočet hustoty, objemu.</p>	
Směsi	<p>Rozlišuje směsi a chemické látky. Vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení. Vysvětlí základní faktory ovlivňující rozpouštění pevných látek. Navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi</p>	<p>Typy směsí; roztoky; hmotn. zlomek; oddělování složek.</p>	
Voda	<p>Rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití</p>	<p>Koloběh vody. Úprava pitné vody, čištění odpadní vody.</p>	<p>Exkurze do Muzea pražského vodárenství.</p>
Vzduch	<p>Uvede příklady znečišťování vody a vzduchu v pracovním prostředí a domácnosti, navrhne nejvhodnější preventivní opatření a způsoby likvidace znečištění.</p>	<p>Složení vzduchu. Zdroje znečištění.</p> <p>Plamen, hoření.</p>	
Názvosloví prvků		<p>Značky a názvy prvků</p>	<p>Postupné přidávání prvků; zařadit od složení vody.</p>
Periodická tabulka prvků Složení látek a chemická vazba		<p>Periody, skupiny; periodický zákon. Stavba atomu. Protonové a nukleonové číslo. Molekula, ionty. Elektronegativita; typy vazeb.</p>	
Chemické sloučeniny		<p>Názvosloví halogenidů, oxidů a sulfidů.</p>	<p>PC program Anorganická chemie</p>
Chemické prvky		<p>Nekovy - H, O, N, S, C, P, halogeny, vzácné plyny. Kovy - Fe, Al, Cu, Zn, Ag, Au, Li, K, Na, Pb, Sn, Hg; slitiny. Polokovy - Si, Ge.</p>	
Chemické reakce	<p>Rozliší výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí, provede jejich klasifikaci a zhodnotí jejich využívání</p>	<p>Zápis chemické rovnice; reaktanty a produkty. Zákon zachování hmotnosti</p>	<p>Divadelní zpracování průběhu chem. reakce.</p>

Klasifikace chemických reakcí.	Přečte chemické rovnice a s užitím zákona zachování hmotnosti vypočítá hmotnost výchozí látky nebo produktu	Molární hmotnost, látkové množství, látková koncentrace. Výpočty z chem. rovnic.	
Faktory ovlivňující rychlost chemických reakcí	Aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu	Katalyzátory; aktivační energie.	
Dvouprvkové sloučeniny	Porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, sulfidů a halogenidů a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí.	Halogenidy, halogenvodíky, oxidy, sulfidy. Vlastnosti vybraných sloučenin.	
Kyseliny a hydroxidy	Vysvětlí vznik kyselých dešťů, uvede jejich vliv na životní prostředí a uvede opatření, kterými jim lze předcházet. Orientuje se na stupnici pH, změní reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem.	Názvosloví (kyseliny kyslíkaté a bezkyslíkaté; hydroxidy). Vlastnosti a výroba vybraných sloučenin. Měření pH roztoku. Disociace ve vodném roztoku. Kyselinotvorné a zásadotvorné oxidy. První pomoc při zasažení.	

CHEMIE - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Opakování učiva sekundy		Typy, vlastnosti a názvosloví sloučenin.	
Soli	Porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí Uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi.	Neutralizace. Názvosloví solí, hydrogensolí. Příprava solí dalšími reakcemi. Vlastnosti a využití vybraných sloučenin.	PC program Chemie I
Redoxní reakce	Uvede příklady uplatňování redoxních dějů v praxi.	Oxidace, redukce. Výroba železa. Korozie. Elektrolýza. Řada reaktivity kovů. Výroba vybraných prvků a sloučenin.	
Chemie a elektřina	Uvede způsoby výroby elektrické energie, úpravu paliv pro automobily. Zná význam pojmu radioaktivita.	Redoxní činidla. Paliva (uhlí, ropa, zemní plyn); radioaktivita a výroba jaderné energie.	
Klasifikace chemických reakcí	Na základě termochemických dat umí určit energetickou náročnost chemické reakce.	Porovnání reakcí dle průběhu. Termochemické rovnice; molární teplo reakce.	
Uhlovodíky	Rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití. Zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy.	Uhlovodíky - vlastnosti, využití a názvosloví. Typy vazeb. Zdroje uhlovodíků. Výroba benzinů; oktanové číslo.	PC program Chemie II
Deriváty uhlovodíků	Rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití.	Alkoholy, halogenderiváty kyseliny, aldehydy, ketony, estery (esterifikace).	
Přírodní látky	Orientuje se ve výchozích látkách a produktech fotosyntézy a koncových produktů biochemického zpracování, především bílkovin, tuků, sacharidů. Určí podmínky postačující pro aktivní fotosyntézu. Uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů.	Fotosyntéza. Lipidy, bílkoviny, sacharidy. Biokatalyzátory. Biotechnologie.	

<p>Chemie ve společnosti</p>	<p>Zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi. Aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe. Orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka.</p>	<p>Chemická výroba; suroviny, druhotné suroviny, odpady. Průmyslová hnojiva. Plasty, jedovaté látky, léčiva, pesticidy, detergenty, syntetická vlákna. Hořlaviny a návykové látky.</p>	
------------------------------	---	--	--

CHEMIE - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Opakování učiva tercie		Názvosloví anorganických a organických sloučenin.	
Opakování stavba atomu	Na základě postavení prvku v periodické tabulce prvků dokáže určit stavbu atomu daného prvku.	Stavba atomu. Molekula, ionty. Elektronové vrstvy, valenční elektrony	
Stavba jádra atomu	Umí rozlišit pojmy izotop a nuklid. Znalosti o radioaktivitě prvků aplikuje na praktické využití (jaderné elektrárny, rentgenové záření, jaderné zbraně)	Složení a struktura jádra; protonové, neutronové a nukleonové číslo; izotopy, nuklidy. Radioaktivita.	
Stavba elektronového obalu	Zhodnotí typ vazby a předpokládané umístění elektronů v molekule sloučeniny.	Orbitaly - typy a prostorová orientace. Kvantová čísla, zaplňování orbitalů. Elektronová konfigurace a vlastnosti prvků (postavení prvků v periodické tabulce prvků).	
Hmotnost atomu Látkové množství	Orientuje se v základních chemických veličinách, umí vyhledat data v MFCH tabulkách. Znalost veličin aplikuje ve výpočtech	Molární a relativní hmotnost; výpočet látkového množství; práce s chemickými tabulkami.	
Chemická vazba	Aplikuje obecná kritéria k určení typu vazeb na jednotlivé chemické sloučeniny.	Vaznost, typy vazeb: nepolární, polární, iontová, kovová, koordinačně kovalentní. Struktura a vlastnosti kovalentních a iontových sloučenin.	
Slabé vazebné interakce		Van der Waalovy síly, vodíkové můstky.	
Chemické rovnice	Znalost vyčíslování rovnic aplikuje do výpočtů z chemických rovnic.	Vyčíslování rovnic. Výpočty z chemických rovnic.	
Periodická tabulka prvků	Periodický zákon aplikuje na obecné vlastnosti prvků. Pro dané prvky se seznámí s vlastnostmi a s praktickým využitím.	Periodický zákon. Vodík, kyslík. I.A: Li, Na, K II.A: Be, Mg, Ca III.A: B, Al IV.A: C, Si V.A: N, P VI.A: S (Se, Te) VII.A: F, Cl, Br, I VIII.A: vzácné plyny	

Voda - ochrana životního prostředí	Orientuje se v problematice ochrany vodních zdrojů, výroby pitné vody a čištění odpadních vod.	Projekt o jednotlivých oblastech využití vody člověkem	Exkurze do Ekotechnického muzea
------------------------------------	--	--	---------------------------------

Přírodopis

Organizace a časová dotace předmětu

Předmět přírodopis je vyučován jako samostatný předmět v primě až kvartě (časová dotace - 2 hodiny týdně) - celková hodinová dotace pro nižší stupeň gymnázia je 8 vyučovacích hodin.

Poznámka - vzhledem k vysoké profilaci studentů může být již v kvartě zařazována jako „nadstandard“ středoškolská látka (konkrétně se jedná o mineralogii, petrografii, geologii a paleontologii).

Vzdělávání v předmětu přírodopis

- Směřuje k osvojení, upevnění a rozšíření poznatků o živé i neživé přírodě.
- Klade důraz na chápání přírody jako funkčního celku, jehož každá část je neopakovatelná a klíčová pro fungování celého ekosystému.
- Seznamuje žáky s rozmanitostí a bohatstvím forem života, stejně jako s vnitřní stavbou organismů.
- Poskytuje žákům dostatečné množství informací k tomu, aby si mohli vytvořit názor na aktuální společenská témata, jakými jsou globální oteplování, pokles biodiverzity, čerpání přírodních zdrojů atd.
- Vychovává žáky k ochraně živé i neživé přírody.
- Klade důraz na vytvoření pozitivního vztahu k živé i neživé přírodě.

Formy a metody práce

skupinová i individuální práce (s přírodninami, mapami, literaturou, určovacími klíči, multiplikáty, mikroskopem atd.);

problémové vyučování;

frontální výuka (PPT prezentace, DVD); výklad, vyprávění, popis posterů;

projektové vyučování (krátkodobé a dlouhodobé projekty);

seminář počítající s aktivní účastí žáků na organizaci vyučovací jednotky (vyučování učním - vrstevnické vyučování);

laboratorní práce;

tvorba posterů;

vycházky (přírodní podmínky v okolí školy, lokality zajímavé ochránářsky, botanicky, zoologicky, geologicky a paleontologicky), výlety;

exkurze a besedy (Národní muzeum, regionální muzea, zahrada botanická a zoologická, polytematické exkurze).

Mezipředmětové vztahy

Předmět přírodopis úzce souvisí s dalšími obory v rámci oblasti Člověk a příroda, jakož i s dalšími vzdělávacími oblastmi (především Člověk a společnost, Člověk a zdraví) a s průřezovými tématy.

Přírodopis a průřezová témata

Předmětem prolínají průřezová témata, především se jedná o téma environmentální výchova (zejm. oblast ekologie - ENV, resp. EV; výchova k trvale udržitelnému rozvoji), dále je to osobnostní a sociální výchova (OSV), multikulturní výchova (MKV) a výchova demokratického občana (VDO).

Výchovné a vzdělávací strategie učitele pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- zadává úkoly při kterých se pracuje s určovacími klíči, mapami, základní optickou technikou (lupa, mikroskop, dalekohled), materiálem k tvorbě dočasných nebo trvalých preparátů;
- motivuje žáky k aplikování získaných poznatků na dílčí problémy;
- vede žáky k samostatné práci se zdroji informací (učebnice, atlasy, mapy, populárně naučná a odborná literatura, internetové odkazy);
- začleňuje do výuky experimenty a pozorování, pomáhá žákům získané výsledky porovnávat, kriticky posuzovat a vyvozovat z nich závěry pro využití v budoucnosti.

Kompetence k řešení problémů

- pomáhá žákům zvolit vhodný postup k identifikaci problémů a jeho řešení;
- formuluje problémy, pro jejichž řešení nemají žáci dostačující informace, jsou nuceni si je tím dohledat;
- vede žáky k aplikaci získaných návyků a dovedností v každodenním životě.

Kompetence komunikativní

- kontroluje správnost a přesnost verbálních i neverbálních projevů žáka;
- klade důraz na porozumění předloženému textu, jeho sumarizaci a reprodukci vlastními slovy;
- podněcuje žáky k aktivnímu vyhledávání validních informací;
- vede žáky ke správnému provedení jejich prezentací v PPT.

Kompetence sociální a personální

- zprostředkovává znalosti potřebné k vytváření názorů, jejich obhájení a konfrontaci s názory jinými;
- pomáhá žákům uvědomit si vlastní přednosti a dovednosti a zároveň mít úctu k druhým, efektivně své specifické schopnosti využívat při diferencované práci v týmu;
- pomáhá žákům překonat zklamání a neúspěch, vytváří atmosféru porozumění a důvěry.

Kompetence občanské

- jde příkladem v ochraně životního prostředí, aktivně se podílí na propagaci trvale udržitelného rozvoje;
- vede žáky k ochraně zdraví svého i svých blízkých;
- vede žáky k respektu a ke kladnému vztahu k živé i neživé přírodě.

Kompetence pracovní

- dbá na dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel při práci s mikroskopickými preparáty a s přírodninami;
- vyžaduje plnění povinností a závazků;
- seznamuje žáky se základními pravidly pro péči o domácí zvířata i rostliny;
- pomáhá žákům rozvrhnout si jednotlivé fáze práce tak, aby úkol zvládli v požadovaném termínu.

Specifika individuálního přístupu

Žákům je dán prostor pro využití a rozvinutí případných nadprůměrných schopností v tomto předmětu. V rámci skupinových projektů budou zastávat v týmech pozice odpovídající jejich profilaci. Ve vzdělávacím procesu mohou (metoda žák učí žáky) prezentovat své znalosti a výsledky své nadstandardní práce spolužákům, kteří se na daný předmět v takové míře nezaměřují, v rámci některých skupinových prací se vytváří skupiny žáků zaměřených na přírodní vědy, jejichž pracovní úkol odpovídá rozsáhlejší úrovni jejich znalostí i jejich větší motivaci v předmětu. Též součástí zadaných individuálních prací i evaluačních testů jsou dobrovolné nadstandardně obtížné úkoly.

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami se učitel věnuje v rámci možností daných organizační formou výuky a vede je (pokud to je možné) k udržení pracovního tempa se zbytkem třídy. Při klasifikaci je přihlédnuto spíše k osobnímu pokroku než k plnění výstupů daných vzdělávacím programem. Také jim učitel poskytuje možnost zlepšit si hodnocení, a to plněním jednotlivých, jim přiměřeně náročných úkolů (obrázky, referáty, uzpůsobené pracovní listy atd.).

Evaluace

Kritéria a hodnotící postupy vycházejí z obecné části ŠVP.

PŘÍRODOPIS - prima

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Obecná biologie a genetika I. (akcentující botaniku)	Rozliší základní podmínky existence živých soustav	Vznik a vývoj života <i>vznik Vesmíru, Sluneční soustavy, Země (dop.)</i> vliv a důsledky pohybů Země vzhledem ke Slunci na vznik života na Zemi	frontální výuka skupinová i individuální práce (s přírodninami, mapami, literaturou, mikroskopem, stereolupou, lupou atd.) problémové vyučování projektové vyučování tvorba posterů seminář počítající s aktivní účastí žáků na organizaci vyučovací jednotky vycházky exkurze
	Rozliší základní vlastnosti a projevy existence živých soustav	Živé soustavy rozmanitost, projevy života a jeho význam základní znaky živých soustav: výživa, dýchání, růst, rozmnožování, vývin, reakce na podněty typy organismů dle stupně organizace	
	Orientuje se v daném přehledu vývoje organismů	Fylogeneze	
	Popíše základní rozdíly mezi buňkou bakterií, sinic, rostlin vysvětlí, čím se liší buňka rostlinná od živočišné	Buňky - základní struktury života chemické složení virové jednotky buňka bakterií, sinic, rostlin buňka živočišná (orientačně)	
	Popíše stavbu a základní funkce rostlinných organel	organely rostlinné buňky dělení buněk autotrofie a heterotrofie princip mnohobuněčnosti	
	Rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů (orgánových soustav) rostlin	Organologie rostlin pletiva, orgány, orgánové soustavy v rostlinném těle princip diferenciacce buněk rostlinné organismy jednobuněčné a mnohobuněčné	
	Vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jejich význam z hlediska genetiky uvede příklady aplikuje znalosti o	Rozmnožování rostlin rozmnožování pohlavní a nepohlavní chromozom, gen pylové zrno, vajíčko opylení, oplození křížení	

	nepohlavním rozmnožování rostlin do praxe	klonování	
	Uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů vysvětlí principy dědičnosti aplikuje základní znalosti genetiky do praktického života a uvede příklady dědičnosti u rostlin uvádí příklady přizpůsobení rostlin vnějším podmínkám a změnám	Dědičnost a proměnlivost organismů - genetika rostlin podstata dědičnosti a přenos dědičných informací - chromozom, DNA, gen pohlavní a nepohlavní rozmnožování rostlin z hlediska dědičnosti (křížení, klonování) adaptace a fylogeneze	
	Třídí organismy a zařadí vybrané organismy do říší a nižších taxonomických jednotek	Taxonomie význam a zásady třídění organismů taxonomické pojmy určovací klíče	
	Uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka	Viry, bakterie a sinice stavba těla virů, bakterií a sinic výskyt a význam virózy a bakteriální infekce a praktické využití bakterií význam symbiotických bakterií	
Biologie rostlin	Odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům chápe vztah pojmů: buňka, pletivo, orgán vyjmenuje základní typy pletiv a orgánů a vysvětlí jejich funkci	Anatomie a morfologie rostlin buňka, pletivo, orgán (typy a funkce) kořen, stonek, list, květ, semeno, plod	
	Porovná vnější a vnitřní stavbu jednotlivých orgánů a uvede praktické příklady jejich funkcí a vztahů v rostlině jako celku vysvětlí funkci a význam jednotlivých orgánů pro celou rostlinu		
	Vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin objasní podmínky účelného pěstování rostlin	Fyziologie rostlin základní principy fyziologie rostlin fotosyntéza a dýchání růst rozmnožování pohyb	

	Rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich významné zástupce pomocí klíčů a atlasů významné zástupce určí a zařadí do taxonomických skupin	Taxonomie - systém rostlin poznávání a zařazování běžných zástupců (řasy, mechorosty, kaprad'orosty, nahosemenné, krytosemenné) hospodářsky významní zástupci rostlin a jejich šlechtění	
	Odvodí na základě pozorování přírody závislost a přizpůsobení některých rostlin podmínkám prostředí definuje základní přizpůsobení rostlin životu na souši uvádí příklady přizpůsobení rostlin vnějším podmínkám a jejich změnám	Význam rostlin a jejich ochrana adaptace rostlin variabilita rostlinných orgánů	
Základy ekologie (akcentující botaniku)	Uvede příklady kladných a záporných vlivů člověka na životní prostředí uvede příklady výskytu rostlin v určitém prostředí diskutuje o významu rostlin v potravních řetězcích vysvětlí důvody a zásady ochrany rostlin a pozná chráněné rostliny a uvede příklady ohrožených druhů uvede příklady nevhodných zásahů člověka	Základy ekologie - rostliny populace, společenstvo, ekosystém potravní řetězce význam rostlin a jejich ochrana vliv člověka na vegetaci	
Praktické poznávání přírody	Aplikuje praktické metody poznávání přírody připraví jednoduchý mikroskopický preparát správně kreslí mikroskopické preparáty a pracuje s optikou používá určovací klíče	Laboratorní práce: pozorování kvasinek, řas, mechů, nahosemenných a krytosemenných rostlin pravidla zkoumání přírody a práce s přírodninami a pravidla bezpečnosti práce	pozorování, lupa, mikroskop, dalekohled, zjednodušené určovací klíče a atlasy, založení herbáře a sbírek, ukázky odchyty některých živočichů
	Dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody		

PŘÍRODOPIS - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Obecná biologie II. a genetika II. (akcentující zoologii)	Popíše základní rozdíly mezi buňkou rostlin, živočichů a bakterií vysvětlí rozdíl mezi jednotkami nebuněčnými (viry) a buněčnými (buňky bakterií, sinic, rostlin a živočichů)	Základní struktury života biologie živočišné buňky chemické složení virové jednotky opakování - buňka bakterií, sinic, rostlin	frontální výuka skupinová i individuální práce (s přírodninami, mapami, literaturou, mikroskopem, stereolupou, lupou atd.) problémové vyučování projektové vyučování tvorba posterů seminář počítající s aktivní účastí žáků na organizaci vyučovací jednotky vycházky exkurze
	Objasní funkci základních organel popíše základní funkce organel živočišných buněk vysvětlí způsoby výživy živočišných buněk vysvětlí princip mnohobuněčnosti Rozpozná, porovná a objasní funkci základních orgánů a orgánových soustav živočichů vysvětlí princip diferenciacie buněk uvede příklady mnohobuněčných struktur v živočišném organismu	organely živočišných buněk autotrofie a heterotrofie dělení buněk Organologie živočichů tkáně, orgány, orgánové soustavy živočišné organismy jednobuněčné a mnohobuněčné	
	Vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jejich význam z hlediska genetiky uvede příklady nepohlavního a pohlavního rozmnožování živočichů aplikuje znalosti o nepohlavním rozmnožování živočichů do praxe vysvětlí princip vnějšího a vnitřního pohlavního rozmnožování u živočichů objasní pojmy: pohlavní buňka (spermie, vajíčko), oplození, oplodnění, gen, chromozom, křížení	Rozmnožování živočichů rozmnožování pohlavní a nepohlavní spermie, vajíčko oplození, oplodnění křížení klonování	
	Uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismu organismů	Dědičnost a proměnlivost organismů - genetika živočichů podstata dědičnosti a přenos dědičných	

	vysvětlí principy dědičnosti a uvede její příklady u živočichů vysvětlí teorii přirozeného výběru uvádí příklady přizpůsobení živočichů vnějším podmínkám a změnám	informací - chromozom, DNA, gen pohlavní a nepohlavní rozmnožování živočichů z hlediska dědičnosti (křížení, klonování)	
	Porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů popíše vnější a vnitřní stavbu živočichů a jejich orgánů (orgánových soustav) vysvětlí jejich význam a funkci	Morfologie, anatomie a fyziologie živočichů živočišná buňka tkáně orgány orgánové soustavy organismy jednobuněčné organismy mnohobuněčné stavba těla a funkce jeho částí	
Biologie živočichů	Rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin orientuje se v základních taxonomických skupinách bezobratlých a obratlovců, vymezí jejich charakteristické rysy pracuje s klíči a atlasy živočichů, význačné zástupce určí a zařadí do taxonomických skupin	Vývoj, vývin a systém živočichů taxonomie živočichů významní zástupci jednotlivých skupin živočichů (prvoci, bezobratlí, strunatci)	
	Odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě zná a umí v praxi použít principy správné komunikace se zvířaty a zásady bezpečnosti chování ve styku s nimi porovnává různé prvky chování živočichů vysvětlí základní etologické pojmy na příkladech objasní způsob života živočichů a jejich přizpůsobení danému prostředí	Etologie - projevy chování živočichů základní prvky chování živočichů komunikace živočichů migrace způsob života živočichů v různém prostředí	
Základy ekologie II. (akcentující zoologii)	Uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi orientuje se v zoogeografii hodnotí význam živočichů v přírodě z hlediska zachování biodiverzity a i z hlediska významu pro člověka.	Základy ekologie - živočišné populace, společenstvo, ekosystém potravní řetězce význam živočichů a jejich ochrana (zoologické zahrady, chovné a záchranné stanice, farmy)	

	Rozlišuje a uvede příklady systémů organismů; populace, společenstva, ekosystémy vysvětlí základní principy ochrany živočichů pozná chráněné živočichy uvádí příklady ohrožených druhů	Vliv člověka a jeho činnosti na život živočichů	
	Zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka vytvoří a popíše potravní řetězec zhodnotí parazity a užitková zvířata, riziko nebezpečných nebo jedovatých živočichů	Rozšíření, význam a ochrana živočichů domestikace, hospodářsky významné druhy péče o vybrané domácí živočichy chov domestikovaných živočichů epidemiologicky významné druhy	
	Uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy	Zásady bezpečného chování ve styku se živočichy	
	Vyjmenuje některé již ohrožené druhy obratlovců, navrhuje způsoby jejich ochrany	Ochrana živočichů, chráněné druhy	
Praktické poznávání přírody	Aplikuje praktické metody poznávání přírody připraví jednoduchý mikroskopický preparát správně kreslí mikroskopické preparáty a pracuje s optikou správně kreslí pozorované objekty a jejich části používá určovací klíče	Laboratorní práce pozorování jednobuněčných a mnohobuněčných živočichů a jejich částí	Pozorování, lupa, mikroskop, dalekohled, zjednodušené určovací klíče a atlasy, založení herbáře a sbírek, ukázky odchyty některých živočichů
	Dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody aplikuje pravidla bezpečnosti práce dodržuje základní pravidla při poznávání živé a neživé přírody	Pravidla zkoumání přírody a práce s přírodninami a pravidla bezpečnosti práce	

PŘÍRODOPIS - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Biologie člověka	<p>Určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy pojmenuje části lidské kostry objasní stavbu kosti, spojení kostí vyjmenuje hlavní druhy a skupiny kosterních svalů popíše složení krve, funkci krevních tělísek, je seznámen s krevními skupinami popíše stavbu a funkci soustavy oběhové a dýchací vysvětlí mechanismus přenosu kyslíku do krve a zpětné vyloučení oxidu uhličitého objasní složení trávicí soustavy, popíše funkce jednotlivých orgánů popíše stavbu a funkci vylučovací soustavy a kůže popíše žlázy s vnitřním vyměšováním, základní hormony, zdůrazní jejich podíl na řízení lidského těla popíše nervovou soustavu a vysvětlí rozhodující význam centrální nervové soustavy pro řízení lidského těla vysvětlí princip a význam smyslů pro lidské tělo objasní význam kůže</p>	<p>Anatomie a fyziologie člověka orgánové soustavy a jejich funkce (soustava opěrná, pohybová, oběhová, dýchací, trávicí, vylučovací, nervová, rozmnožovací; žlázy s vnitřním vyměšováním a smyslové orgány)</p>	<p>frontální výuka skupinová i individuální práce (s přírodninami, mapami, literaturou, mikroskopem, stereolupou, lupou atd.) problémové vyučování projektové vyučování tvorba posterů seminář počítající s aktivní účastí žáků na organizaci vyučovací jednotky vycházky exkurze</p>
	<p>Orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka vysvětlí fylogenetický vývoj člověka vyloží teorii o vzniku člověka orientuje se ve vývojových stupních člověka a popíše je</p>	<p>Fylogeneze člověka Australopitecus Homo habilis Homo erectus, Homo sapiens</p>	
	<p>Objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří - vysvětlí vznik a nitroděložní vývoj nového jedince až po narození - varuje před nebezpečím pohlavně přenosných nemocí a vysvětlí, jak se před nimi chránit - popíše ontogenezi člověka a uvede, k jakým</p>	<p>Ontogeneze člověka rozmnožování (pohlavní dvojtvarnost, pohlavní buňky, primární a sekundární pohlavní znaky, pohlavní styk) vývin nového jedince nitroděložní vývoj, porod) průběh života (novorozenec, kojeneček,</p>	

	změnám v jejím průběhu dochází	batole, období předškolní, školní, puberta, dospívání, dospělost, stáří, smrt)	
	Rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby je seznámen se zdravým životním stylem jako prevencí před některými nemocemi, uvědomuje si důsledky nezdravého životního stylu a vlivu nepříznivého životního prostředí popíše a rozliší příznaky běžných nemocí je seznámen se zásadami prevence a léčby a aplikuje je v praktickém životě	Životní styl a prevence poškození těla pozitivní a negativní dopad na zdraví člověka alkohol, drogy a návykové látky hygiena hygiena duševní činnosti zdraví a nemoc (běžné nemoci) prevence a léčba	
	Aplikuje předlékařskou první pomoc při poranění a jiném poškození těla rozpozná základní typy poranění umí poskytnout první pomoc	úrazy a jiné život ohrožující stavy příčiny příznaky praktické zásady a postupy při léčení běžných nemocí závažná poranění a život ohrožující stavy zásady první pomoci	
Praktické poznávání přírody	Aplikuje praktické metody poznávání přírody připraví jednoduchý mikroskopický preparát správně kreslí mikroskopické preparáty a pracuje s optikou měří, provádí pokusy, pozorování	Laboratorní práce pozorování vybraných složek lidského těla, jejich skladby a fyziologických parametrů	
	Dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody poskytne první pomoc dodržuje základní pravidla při poznávání živé a neživé přírody	Pravidla zkoumání přírody a práce s přírodninami a pravidla bezpečnosti práce první pomoc	

PŘÍRODOPIS - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Neživá příroda	Objasní vliv jednotlivých sfér Země na vznik a trvání života popíše vznik a vývoj Země rozliší jednotlivé sféry Země a zhodnotí jejich vztah ke vzniku a trvání života objasní vztah mezi geologickým a biologickým vývojem Země	Země - planeta vznik a vývoj stavba jádro, plášť, kůra (litosféra, astenosféra) atmosféra, hydrosféra, pedosféra, biosféra	Frontální výuka; skupinová i individuální práce (s přírodninami, mapami, literaturou, speciálními mapami, internetem, určovacími klíči, mikroskopem, stereolupou, lupou, geologickým kladivem atd.) problémové vyučování projektové vyučování tvorba referátů, posterů modelů zkamenělin atd. seminář počítající s aktivní účastí žáků na organizaci vyučovací jednotky vycházky exkurze
	Rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody rozlišuje vnitřní a vnější geologické děje vysvětlí pohyb kontinentů vyjmenuje horotvorné činitele a objasní jejich účinky objasní vulkanismus a zemětřesení, uvede příklady lokalit s výraznou tektonickou aktivitou objasní horninový cyklus popíše koloběh vody	Vnější a vnitřní geologické procesy příčiny a důsledky pohyb kontinentů tektonika a její základní pojmy vulkanismus, zemětřesení eroze, denudace koloběh vody	
	Rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek rozpozná základní fyzikální a chemické vlastnosti nerostů a hornin a objasní jejich vznik pozná a pojmenuje nejběžnější minerály a horniny vyjmenuje fosilní paliva, objasní jejich vznik, popíše jejich využití a zdůrazní ekologické hledisko	Nerosty a horniny vznik a vlastnosti minerálů a hornin taxonomie minerály horniny (vyvřelé a magma, usazené, přeměněné) určování vzorků minerálů a hornin ložiska a jejich vznik suroviny - praktický význam a využití	
	Porovná význam půdotvorných činitelů pro vznik půdy, rozlišuje hlavní půdní typy a půdní	Půda význam půdy vznik, typy půd a jejich složení	

	druhy v naší přírodě odliší jednotlivé typy půd a vysvětlí jejich vznik zhodnotí typy půd z hlediska využitelnosti pro člověka objasní význam půdy a zdůvodní nutnost ochrany půdy	význam půdy pro výživu rostlin hospodářský význam pro společnost ochrana půdy a příklady její devastace	
	Rozlišuje jednotlivá geologická období podle charakteristických znaků zemské kůry a organismů na Zemi - vyjmenuje jednotlivá geologická období - rozlišuje jednotlivá geologická období z hlediska podstatných geologických změn a jejich rozčlenění do útvarů - vysvětlí principy teorie vzniku a vývoje života - orientuje se poznávacích znacích zkamenělin	Vývoj zemské kůry a organismů na Zemi geologická období (prahory, starohory, prvohory, druhohory, třetihory, čtvrtohory) teorie vzniku života, evoluce výskyt vymřelých organismů geologická budoucnost Země	
	Uvede na základě pozorování význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi správně používá a vysvětlí pojmy atmosféra, počasí a podnebí	Podnebí a počasí ve vztahu k životu atmosféra, počasí, podnebí	
	Orientuje se v geologické mapě České republiky a ukáže základní geologické jednotky - Český masiv a Západní Karpaty - popíše klima ČR - orientuje se na speciálních mapách ČR	Geologický vývoj a stavba území ČR Český masiv a Západní Karpaty geologické oblasti Českého masivu a Západních Karpat klima ČR typy půd, významná naleziště v ČR	
Základy ekologie IV. (souhrn) (úzké propojení s enviroment. výchovou)	Uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi chápe vztahy jak mezi organismy navzájem a tak vztahy mezi organismy a prostředím	Organismus a prostředí vzájemné vztahy mezi organismy vztahy mezi organismy a prostředím	
	Rozlišuje a uvede příklady systémů organismů (populace, společenstva, ekosystémy) a objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému orientuje se v základních ekologických pojmech vysvětlí složitost a	Základní ekologické pojmy populace společenstva přirozené a umělé ekosystémy	

	komplexnost ekosystémů		
	<p>Vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam</p> <p>aplikuje znalosti o potravních řetězcích na konkrétním ekosystému</p> <p>Uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí a příklady narušení rovnováhy ekosystému</p> <p>zdůvodní bezpodmínečnou závislost člověka na přírodě</p> <p>uvede příklady kladného a záporného vlivu člověka na životní prostředí</p> <p>vysvětlí důsledky masivního čerpání přírodních zdrojů</p> <p>objasní problematiku utváření krajiny a její funkce</p>	<p>Potravní řetězce</p> <p>rovnováha v ekosystému</p> <p>rozmanitost potravních řetězců (vodní, terestrické)</p> <p>Ochrana přírody a životního prostředí</p>	
Praktické poznávání přírody	<p>Aplikuje praktické metody poznávání přírody</p> <p>správně kreslí a pracuje s optikou</p> <p>používá určovací klíče</p> <p>orientuje se a vyhledává informace v základní populárně naučné i odborné biologické a geologické literatuře</p> <p>uvede metody sběru a preparace nerostů</p> <p>zkamenělin</p>	<p>Exkurze do lomu</p> <p>Určování minerálů a hornin</p>	<p>Pozorování, lupa, mikroskop, dalekohled, zjednodušené určovací klíče a atlasy, založení sbírek, pravidla při sběru fosilií a jejich úpravy, práce s paleontologickým kladivem</p>
	<p>Dodržuje základní pravidla bezpečnosti práce a chování při poznávání živé a neživé přírody</p> <p>aplikuje pravidla bezpečnosti práce</p>	<p>Bezpečnost práce</p>	

Zeměpis

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Obsahové vymezení:

Samostatný vyučovací předmět Zeměpis vychází obsahově ze vzdělávací oblasti “Člověk a příroda” a ze vzdělávacího oboru Zeměpis (Geografie). Předmět slouží studentům k nabývání klíčových kompetencí vymezených RVP prostřednictvím geograficky tematizovaného vyučovacího procesu. Jedná se o nabývání nejen kompetencí ryze geografických, ale také např. pochopení komplexity přírodních a společenských jevů na Zemi, hledání a zaujímání určitých etických postojů k problémovým tématům v rámci prostoru na Zemi. Kromě přírodních a společenských věd předmět integruje znalosti a dovednosti získané v jiných předmětech. Tímto způsobem přispívá k dosažení kompetencí vymezených v průřezových tématech RVP, tzn. Environmentální výchova, Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. V rámci předmětu je nutné osvojit si i určité faktografické penzum, tímto způsobem dochází nejen k nabývání vědomostí a nových dovedností, ale žák zároveň poznává a osvojuje si tzv. geografický pohled na svět.

Časové a organizační vymezení:

Ročník	Hodin v týdnu
Prima	2
Sekunda	2
Tercie	2
Kvarta	2

Výchovné a vzdělávací strategie:

Předmět slouží žákům k dosažení klíčových kompetencí:

Volba metod a forem vyučování s použitím vhodně volených vyučovacích prostředků pomáhá žákovi k dosažení očekávaných klíčových kompetencí, jedná se především o cíle výchovně-vzdělávací, osobnostně formační.

K dosažení klíčové kompetence napomáhá naplňování cílů (resp. očekávaných výstupů) vzdělávacích oborů RVP ZV do předmětu zahrnutých. Volené metody, formy a prostředky vyučování mají funkci podpůrnou. Tímto způsobem se dosahují cíle vzdělávací.

Učitel ve své práci musí brát v úvahu rámec RVP, ŠVP, jednotlivé třídy (pedagogicko-psychologická charakteristika) jako celek i specifické potřeby jejich konkrétních žáků.

Metody, kompetence

Lze uplatnit široké spektrum tradičních, méně tradičních i inovativních metod, forem, technik a postupů ve výuce: přes frontální výuku s tradičními pomůckami (buzola, mapa, atlas, katalog, počítačová animace apod.), kooperační formy (partnerská, týmová činnost), různé individuální formy k integrované výuce, problémovému pojetí výuky, kolegiím, plánovacím hrám, modelování, projektům, vyučujícím expertům, apod.

V předmětu geografie se většinou používají tyto metody, formy a prostředky výuky (uvedené ve vztahu ke klíčovým kompetencím RVPZV):

Pro nabývání kompetencí k učení:

- Žák si vyvíjí dovednosti k osvojování poznatků předávaných učitelem. K předání učitel využívá výklad v hromadném frontálním vyučování, metody názorně demonstrační s pomocí audiovizuálních prostředků
- Žák samostatně zpracovává geografická témata a samostatně je prezentuje formou písemných prací nebo referátů s použitím audiovizuálních prostředků, ke zpracování se žák učí využívat informačních zdrojů (různé prameny a literatura, populárně vědecké geografické časopisy, webové stránky vědeckých institucí, kartografické zdroje na papírových i elektronických médiích, fotografie, statistické zdroje, apod.).
- Žák se učí vytvářet poznámkový aparát, citace, rozhoduje o věrohodnosti pramenů.
- Výběr témat ovlivňuje motivaci žáka, jedná se o témata aktuální, problematická, praktická.

Pro nabývání kompetencí k řešení problémů:

- Učitel s žáky na základě pozorování, osvojených znalostí a dosavadních zkušeností vytváří určitou hypotézu k úkolu či problému, žáci je ověřují praktickou činností, ověřují správnost řešení problémů a odpovídají na geografické otázky. Vhodnou formou mohou být projekty menšího či většího rozsahu. Výstupem může být studie či návrh řešení problematiky konkrétní prostorové situace či geografického problému. Srovnáváním geografických jevů a jejich analýzou žák poznává, že uspořádání přírodních a společenských jevů může být uspořádáno jiným způsobem, než jak zná a prožívá.

Pro získávání kompetencí komunikativních:

- Žák používá geografické terminologie i pojmy z jiných vědních oborů. Argumentace tedy vychází z jasně definovaných pojmů, čehož žák dosahuje vlastním studiem, skrze osobu učitele (výklad, diskuse) či diskusí s kolegy, vědeckými odborníky při besedách a exkurzích.
- Žák využívá dostupné informační a komunikační prostředky.

Pro získávání kompetencí sociálních, personálních a občanských:

- Učitel vytváří ve vyučování atmosféru společného zájmu na stavu životního prostředí Země, zodpovědnosti za své jednání. Jsou tedy upřednostňovány metody kooperace, individuální rozvoj směřuje k obecnému prospěchu. Prezentuje fakta a argumenty pro utváření postojů a hodnot, které respektují rovnoprávnost všech lidí, vyjadřují demokratické přístupy v řešení společenských problémů. Geografické poznatky a vědomosti jsou prostředkem jak porozumět politickému, ekonomickému, společenskému dění, čehož učitel dosahuje i pomocí simulace (hry, apod.).

Pro získávání kompetencí pracovních:

- Učitel informuje, učí a vede žáka k využívání geografického softwaru a k aplikaci geografických informací v orientaci v profesním životě i volném čase.

ZEMĚPIS - prima

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Země jako vesmírné těleso	Teorie velkého třesku, elementární planetologie, Keplerovy zákony. Tělesa sluneční soustavy - Měsíc, satelity, planety, komety, meteority.	Teorie velkého třesku, elementární planetologie, Keplerovy zákony. Tělesa sluneční soustavy - Měsíc, satelity, planety, komety, meteority.	Práce se zeměpisnými atlasy, mapou hvězdné oblohy, zemským globem, modely sluneční soustavy a stavby Země, buzolou Exkurze - planetárium
Základy geografické kartografie a topografie	Používá atlasy, topografické mapy (zejména turistické a autoatlasy) a mapy s tematickým obsahem. Pracuje s elektronickými mapami dostupnými na www. Využívá jejich doplňkového aparátu (legenda, zoom, rejstřík atp.). Určí základní kartografická zobrazení, dbá zkreslení vyplývající z jejich použití - u map, snímků DPZ a ortofotomap. Převádí vzdálenosti podle měřítka. Čte obecně geografické a topografické mapy s použitím znalostí metod zobrazování polohopisu, výškopisu a popisu. Při pohybu v krajině dodržuje zásady bezpečnosti (uplatňuje tyto zásady i v modelových situacích simulujících mimořádné události).	Mapa. Měřítka mapy. Kartografická zobrazení. Druhy map podle měřitek, obsahu, počtu mapových listů, hodnověrnosti. Zobrazovací metody polohopisu, výškopisu a popisu, konstrukční prvky map. Generalizace na mapách, mentální mapa.	Práce s mapami (topografické, tematické - katastrální), leteckými a družicovými snímky, různými typy atlasů Zhotovení vlastní mapy (náčrtek, schéma, nákres) Exkurze do mapové sbírky PŘF Terénní geografická výuka
Přírodní obraz Země	Porovná na příkladech mechanismy působení endogenních a exogenních procesů a jejich vliv na utváření zemského povrchu a na život lidí.	Geosféry, složky fyzickogeografické sféry a jejich rozložení na zemi.	
Litosféra	Porovná složení a strukturu jednotlivých zemských sfér. Objasní vliv jednotlivých zemských sfér na vznik a trvání života. Terminologicky správně popíše jednotlivé sféry a	Seismický model Země, geomagnetismus. Složení Země. Desková tektonika, konvergentní (subdukce) a divergentní rozhraní. Vulkanismus a plutonismus. Zemětřesení a tsunami.	

	<p>diskontinuity vnitřního složení Země. Popíše princip tvorby zemského magnetismu, vyjmenuje jeho důsledky. Se znalostí mechanismu deskové tektoniky lokalizuje a vysvětlí jevy na rozhraní litosférických desek. Uplatňuje principy deskové tektoniky při vysvětlení zemětřesení a vulkanismu. Rozpozná a správně pojmenuje tvary vulkanického reliéfu. Lokalizuje nejvýraznější vulkanické jevy světa. Popíše a načrtne mechanismus vrásnění, zlomové činnosti. Vyvodí důsledky přírodních katastrof (zemětřesení, tsunami, exploze vulkánů) pro život lidí. Zvládá způsoby chování při těchto katastrofách.</p>	<p>Richterova stupnice. Tvary oceánského dna. Mechanismy orogeneze. Vrásnění, zlomová činnost, sopečná pohoří.</p>	
Atmosféra	<p>Objasní mechanismy globální cirkulace atmosféry a její důsledky pro vytváření klimatických pásů. Popíše procesy v atmosféře tak, aby mohl vysvětlit jevy každodenního počasí. Používá meteorologickou terminologii předpovědi počasí. Interpretuje synoptickou situaci podle synoptické mapy. Rozlišuje úroveň makroklima-mezoklima-místní klima-mikroklima. Uvede příčiny a důsledky globálního oteplování, mechanismus teplotních inverzí a vznik kyselých dešťů. Vymezí podle charakteristik uváděných v klimatodiagramech základní klimatické pásy na zemi a jejich genezi podle Aloisova</p>	<p>Meteorologické prvky a jevy, globální cirkulace, atmosférické fronty. Složení atmosféry, ozónová vrstva. Znečištění ovzduší, teplotní inverze, kouřové vlnky lokálních zdrojů. Globální oteplování Klimadiagram Alisovova klimatická klasifikace.</p>	<p>Vlastní experiment - měření teploty - znázornění grafem</p>

	Objasní velký a malý oběh vody.		
Hydrosféra	Lokalizuje hlavní oceánské proudy, jmenuje příčiny znečištění oceánů a jejich význam pro život lidí. Přiřadí jezera ke genetickému typu. Popíše mechanismus působení řek jako geomorfologického činitele a jejich roli v horninovém i hydrologickém cyklu. Zhodnotí jednotlivé typy antropogenních zásahů do říčního koryta a jejich funkci v krajině a ve vodním hospodářství. Rozlišuje podzemní prosté a minerální vody.	Světový oceán, chemické a fyzikální vlastnosti mořské vody, znečištění světového oceánu, vzestup hladiny světovým oteplováním. Dopravní a ekonomický význam oceánu. El Niño. Geneze jezer a jejich funkce v krajině, rybníky. Řeky, znečištění řek, odpadní vody, regulace řek, revitalizace říčních toků. Přehrad, jezy, zdymadla, regulace a revitalizace vodních toků. Hydrogeologická klasifikace pramenů, podzemní vody prosté a minerální. Zásobování obyvatelstva pitnou vodou.	Možnost exkurze do ČHMÚ
Pedosféra	Rozliší hlavní půdní typy a půdní druhy. Porovná význam půdotvorných činitelů pro znik půdy. Rozliší půdní profily příslušných půdních typů, stanoví rizika ohrožení půd - eroze a degradace.	Půdní druhy a typy, pedogeneze, změna půdního profilu s nadmořskou výškou a zem. šířkou. Ohrožení půdy - eroze a degradace půd.	
Biosféra	Rozliší hlavní biomy světa. Vysvětlí vzájemnou závislost klimatu a biotické složky, vlivy klimatu na hydrosféru a odtokové režimy řek.	Tropické deštné lesy - biom, půda, zmenšování rozlohy vlivem zemědělství. Savany Pouště Mediteránní vegetace Lesy mírného pásu, mimotropické stepi Kras - azonální ekosystém - vzájemná interakce všech složek ekosystému. Velehorská vegetace - glaciální reliéf, výšková stupňovitost. Tajga - periglaciální reliéf Polární oblasti	
Krajinná ekologie	Používá a rozlišuje termíny ekosystém, krajina, biom, biocenóza, společenstvo, populace. Popisuje vzájemné vazby	Základní pojmy ekologie a krajinné ekologie. Právní zajištění ochrany životního prostředí. Mozaikovitá struktura	

	<p>v toku látek a energií mezi biotickým a abiotickým prostředím. Posoudí činnost člověka na krajinu.</p>	<p>krajiny, významný krajinný prvek, územní systém ekologické stability. Zdroje poškozování životního prostředí, limity využití krajiny.</p>	
Obyvatelstvo světa	<p>Rozliší přírodní faktory příznivé a nepříznivé pro osídlení. Lokalizuje na mapách vhodné oblasti pro vyšší koncentraci obyvatelstva.</p> <p>Graficky znázorní vývoj počtu lidstva, kvalifikovaně vysloví prognózu vývoje počtu obyvatel do budoucna.</p> <p>Analyzuje demografická data. Porovná demografické charakteristiky různých skupin obyvatelstva na Zemi.</p> <p>Z demografických ukazatelů určuje fázi demografické revoluce u různých skupin obyvatelstva Země.</p> <p>Rozliší a pojmenuje hlavní rasové, jazykové a náboženské skupiny obyvatelstva.</p> <p>Zařazuje významné světové a evropské jazyky do jazykových rodin.</p> <p>Rozlišuje náboženství na monoteistická a polyteistická. Vymezí směry jejich šíření a oblasti jejich rozšíření. Uvede základní prvky příznačné pro jejich vyznavače.</p> <p>Objasní příčiny rozdílného vývoje sídelní sítě i vnitřní struktury sídel v různých částech světa, dokáže zobecnit jejich základní charakteristiky.</p>	<p>Hustota zalidnění Struktura obyvatelstva v různých částech světa. Reprodukční chování obyvatelstva a jeho vyjádření pomocí základních demografických dat - ukazatele, hrubé míry a indexy. Klasifikace demografického chování skupin obyvatelstva - zobrazení věkovými pyramidami. Demografická revoluce, její fáze, odlišnost průběhu v různých částech světa, nerovnoměrnost jejího průběhu. Hlavní rasové skupiny, míšenci. Vymezení národů, etnik, etnických skupin a nářečí. Jazyky, jazykové rodiny a skupiny. Nejrozšířenější jazyky světa. Systémy písma - problémy s překladem a přepisem geografických názvů. Náboženské systémy, jejich klasifikace oblasti vlivu. Proces urbanizace, suburbanizace, deurbanizace, další urbanizační procesy, nejdůležitější teoretické modely sídelní sítě (Christallerova teorie).</p>	

<p>Světové hospodářství - zemědělství, průmysl, doprava, služby</p>	<p>Rozlišuje rozdílné faktory ovlivňující vývoj světového hospodářství v minulosti a v současnosti, proměny ve struktuře. Identifikuje základní kvalitativní a kvantitativní rozdíly mezi jádrem a periférií. S pomocí map a dalších datových zdrojů určí nejdůležitější jádrové a periferní oblasti současnosti. Rozlišuje jednotlivé typy zemědělství. Dokáže vysvětlit tzv. bludný kruh podvýživy. Objasní sektorovou a odvětvovou strukturu hospodářství. Lokalizuje nejdůležitější surovinové oblasti světa. Kvalifikovaně předpovídá možnosti využití energetických zdrojů do budoucna a nutné změny ve struktuře využívání.</p>	<p>Charakteristika historického vývoje světového hospodářství, základní tendence vývoje.</p> <p>Struktura hospodářství, rozdíly mezi jednotlivými makroregiony. Jádro a periferie. Světová spotřeba potravin, typy zemědělství v různých částech světa, problém hladu a podvýživy. Lokalizační faktory průmyslu. Nejdůležitější průmyslové oblasti světa, jejich charakteristika, struktura průmyslové výroby, rozdíly v podílu jednotlivých průmyslových odvětví v různých částech světa. Nejdůležitější surovinové a energetické zdroje současného světa, oblasti jejich těžby, možnosti využití. Obnovitelné zdroje - různé podoby, možnosti využití v různých částech světa, ekonomické klady i zápory využívání obnovitelných zdrojů.</p>	
---	--	--	--

ZEMĚPIS - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Česká republika Geografická poloha, hranice Česka	Hodnotí a porovnává polohu Česka. Rozlišuje a popisuje matematickou, fyzickogeografickou a socioekonomickou polohu Česka. Vyvodí z ní přednosti v souvislosti s členstvím v EU. Popíše průběh hranic Česka ve vztahu k přírodním celkům a okolním státům.	Geografická poloha, hranice Česka	metoda výkladová (informační) práce s mapou (topografické i tematické), slepou mapou, globem problémové metody, osvojení učiva skrz řešení problémů seminární práce zadávané jako dlouhodobé problémové samostatné písemné práce, nebo ppt prezentace žáků skupinová práce (skupiny mohou být proměnlivé i stálé, skupiny - různé početné, možnost kombinace skupin a individuálních zadání) využití filmového (či zvukového) dokumentu metoda reproduktivní (procvičování, aplikace učiva) vysvětlování přednáška beseda, diskuse (různé formy) "hraní rolí"
Územní vývoj Česka	Popisuje základní historické	Územní vývoj Česka	
Vývoj krajiny Česka	Rozlišuje základní krajinné typy v Česku. Na mapách	Geomorfologické členění	
Klima Česka	Charakterizuje podnebné oblasti Česka v závislosti na reliéfu. Z této znalosti	Podnebí Česka	
Hydrologické poměry Česka	Na slepé mapě identifikuje významné české řeky, popíše jejich tok ve vztahu k největším městům a horopisným celkům na jejich toku.	Vodstvo Česka	
Půdy a biosféra Česka	Rozlišuje základní půdní typy a půdní druhy.	Půdy Česka, půdní typy a půdní druhy.	práce s odbornou publikací (po stránce obsahové i "technické") brainstorming „pětílístek“ a „diamant“ myšlenková mapa
Ochrana životního	Rozlišuje stupeň ekologické záchovalosti běžných	Ochrana životního prostředí v Česku.	metoda expertních skupin kmen a kořeny průzkum "veřejného" mínění (ankety s historickou tematikou) esejistická metoda - úvaha I. N. S. E. R. T.
Obyvatelstvo Česka	Posoudí aktuální trendy demografického vývoje obyvatelstva v Česku, zhodnotí rozmístění obyvatelstva ČR v souvislosti s přírodními podmínkami a historickým vývojem. Uvede příklady sociálních vlivů tvořících problematiku jednotlivých menšin na našem území. Zhodnotí míru religionizity obyvatelstva a její rozdíly podle regionů Česka.	Vývoj počtu obyvatel Česka. Demografická charakteristika obyvatelstva, minority, religiozita v Česku	
Urbanizace, sídelní struktura v Česku	Klasifikuje sídla v Česku podle velikosti. Vysvětlí pojmy	Vývoj osídlení na území Česka, procesy urbanizace a	

	urbanizace, suburbanizace a jejich historické a hospodářské pozadí v Česku. Rozlišuje jádrové a periferní oblasti v Česku, vyjmenuje některé důležité podmínky regionálního rozvoje.	suburbanizace. Jádrové a periferní oblasti.
Hospodářství Česka - vývoj a problémy, zemědělství, průmysl, doprava, služby a cestovní ruch	Popíše vývoj českého hospodářství v průběhu 20. století, vysvětlí pojmy znárodnění, restituce, privatizace. Posuzuje a odvozuje vhodnost zemědělské výroby vzhledem k fyzickogeografickým podmínkám.	Vývoj a problémy českého hospodářství Zemědělství Česka Vývoj a současný stav českého průmyslu a energetiky
Územněsprávní členění Česka	Rozlišuje základní kategorie územněsprávního členění Česka.	Státní správa, samospráva a jejich úrovně v Česku
Hlavní město Praha	Odlišuje výjimečné postavení Prahy vůči ostatním sídlům regionům - správní úřady, kultura, doprava, hospodářský význam metropole. Orientuje se ve správním členění města.	Hl. m. Praha - historické, kulturní, hospodářské, správní centrum Česka. Administrativní členění, magistrát, daná městská část.
Regiony Česka	Komplexně srovná jednotlivé regiony Česka. Charakterizuje přírodní a hospodářské poměry jednotlivých krajů Česka, uvede významná města a cíle cestovního ruchu v regionech. Objasní rozdíly mezi správním regionem, kulturním regionem a historickou oblastí.	Středočeský kraj Jihočeský kraj Plzeňský kraj Karlovarský kraj Ústecký kraj Liberecký kraj Královéhradecký kraj Pardubický kraj Kraj Vysočina
Mezinárodní integrace a zahraniční vztahy ČR	Uvede příklady účasti a působnosti Česka v mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států, zhodnotí jejich zaměření a význam.	Mezinárodní integrace a zahraniční vztahy ČR

ZEMĚPIS - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
-----------------	----------------	------	---------------------------------

<p>Regiony světa - Evropa</p> <p>Střední Evropa Severní Evropa Západní Evropa Jižní Evropa Jihovýchodní Evropa (Balkán) Pobaltské státy Východní Evropa</p> <p>Regiony světa Severní Amerika</p> <p>Latinská Amerika</p>	<p>Určí hranici mezi Evropou a Asií. Srovná Evropu s ostatními světadíly a vyvodí historické, náboženské, kulturní a sociální odlišnosti. Podle mapy vyhodnotí členitost pobřeží, rozliší významné prvky pobřeží. Rozliší hlavní tvary povrchu, objasní vznik nejvyššího pohoří Evropy. Dokáže rozlišit základní podnebné oblasti. Zná příklady místních větrů. Vysvětlí, co ovlivňuje počasí v Evropě během roku. Uvádí příklady využití vodních toků. Zná původ většiny jezer v Evropě. Dokáže odůvodnit výskyt přírodních krajín. Uvede typické zástupce fauny a flóry. Vysvětlí současné rozmístění obyvatelstva, Na mapě umí vyhledat oblasti s největšími koncentracemi obyvatel a uvést důvody proč tomu tak je. Umí vysvětlit tvrzení, že „Evropa stárne“ a přitom jako důkazy použít některé demografické ukazatele celé Evropy, případně vybraných států. Rozlišuje jednotlivé směry v křesťanství. Umí jmenovat hlavní orgány Evropské unie a jejich funkci. Ukázat na mapě členské státy. Dokáže formulovat základní principy sjednocování Evropy. Dokáže formulovat hlavní význam sjednocování Evropy. Formuluje základní geografické rysy regionu. Za pomoci map v atlase popíše přírodní podmínky, rozmístění obyvatelstva i zaměření hospodářství států v regionu. Ukáže na mapě a charakterizuje vybrané objekty.</p>	<p>Fyzická geografie Evropy -vymezení, hranice, povrch, vodstvo, klima, biota</p> <p>Obyvatelstvo Evropy</p> <p>Politická mapa Evropy</p> <p>Evropská unie</p> <p>Jednotlivé regiony a státy Evropy</p> <p>FG Severní Ameriky; Kanada, USA</p> <p>FG Jižní Ameriky</p> <p>Střední Amerika - Mexiko, Panamská oblast, Karibik</p> <p>Jižní Amerika - Brazílie, Laplatské státy, Andské státy</p>	
--	--	---	--

	Přiměřeně hodnotí kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti. Umí na mapě ukázat významné objekty a turistické cíle.		
--	--	--	--

ZEMĚPIS - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
<p>Regiony světa</p> <p>Asie</p> <p>Afrika</p> <p>Austrálie a Oceánie</p> <p>Polární oblasti</p> <p>Světový oceán</p>	<p>Rozlišuje přírodní a socioekonomické atributy jako kritéria pro vymezení a ohraničení jednotlivých makroregionů.</p> <p>Umí vyjmenovat, ukázat na mapě a porovnat základní prvky horizontální a vertikální členitosti, vodstva, klimatu a biomů daného makroregionu.</p> <p>Hodnotí polohu a členění makroregionu z hlediska fyzikogeografického, socioekonomického, politického a náboženského.</p> <p>Pomocí geografické terminologie popíše na příkladu vybraných modelových států specifické znaky daných regionů.</p> <p>Zhodnotí hospodářskou vyspělost makroregionu, lokalizuje hlavní surovinové a energetické zdroje.</p> <p>Srovná vzájemné postavení světových makroregionů a určí jejich rozvojová jádra a periferní oblasti.</p> <p>Na základě znalosti přírodních podmínek vysvětlí nerovnoměrné rozmístění obyvatelstva.</p> <p>Označí kolébky světových civilizací, uvede jejich přínos a zhodnotí jejich současné postavení.</p> <p>Uvede potenciální ohniska napětí ve světě a vysvětlí příčiny jejich nestability.</p> <p>Lokalizuje na mapě oceány, jejich okrajová moře. Posoudí obecný význam a hospodářské využití oceánů, stav a aktuální problémy životního prostředí světových oceánů.</p>	<p>Asijské Rusko</p> <p>Střední Asie</p> <p>Jihozápadní Asie</p> <p>Jižní Asie</p> <p>Jihovýchodní Asie</p> <p>Východní Asie</p> <p>Severní Afrika</p> <p>Subsaharská Afrika, JAR</p> <p>Australský svaz, Nový Zéland</p> <p>Antarktida, Arktida</p> <p>Problematika světových oceánů a moří</p>	

UMĚNÍ A KULTURA

Vyučovací předměty: **Hudební výchova, Výtvarná výchova**

Hudební výchova

Obsahové vymezení a cíle předmětu:

Předmět Hudební výchova je součástí vzdělávací oblasti UMĚNÍ A KULTURA podrobně charakterizované v RVP ZV. V mnoha ohledech úzce souvisí s dalšími předměty - Výtvarná výchova, Dějepis a Literatura. Předmět má několik vzájemně se doplňujících a prolínajících hlavních cílů:

- Probudit v žácích radost z aktivního provozování hudby, zapojit je aktivně do interpretace hudby (zpěv, hra na nástroj) a podle úrovně jejich předpokladů je vybavit i dovednostmi, které jim umožní provozovat ji s osobním uspokojením.
- Naučit žáky vnímat hudbu, prožívat její poslech, být poučeným posluchačem a divákem, který vnímá základní estetické kategorie.
- Naučit žáky vnímat hudbu jako elementární prostředek duševní hygieny, jednu z forem relaxace.
- Přiblížit žákům historický vývoj hudby a pomoci jim pochopit, že hudba je nedílnou součástí kulturně-historického vývoje.

Formy realizace předmětu:

Základní formy realizace předmětu jsou:

Vyučovací hodina (45 minut). Vyučovací hodiny jsou spojeny do devadesátiminutových bloků, uvnitř kterých vyučující poskytuje žákům přestávku (toto vychází ze specifických potřeb školy a především žáků).

Projektové aktivity (přípravy vystoupení atd.)

Časové vymezení předmětu:

Předmět Hudební výchova disponuje úhrnnou týdenní hodinovou dotací 4 hodiny pro první čtyři ročníky osmiletého gymnázia (prima - kvarta):

ročník	týdenní hodinová dotace
prima	2
sekunda	0
tercie	2
kvarta	0

Obecně můžeme počítat v primě a tercii s přibližně 64 vyučovacími hodinami (32 dvouhodinových bloků) - s přihlédnutím k různým školním prázdninám, svátkům a mimořádným situacím.

Organizace předmětu:

Výuka předmětu hudební výchova probíhá ve dvou liniích. První je teoretická (hudební historie, hudební nauka, hudební akustika) a druhá je praktická (hlasová hygiena, zpěv, hra na nástroje). Důraz je kladen na to, aby se žáci orientovali v historickém hudebním vývoji, a mohli si tak rozšířit historické znalosti z dějepisu o další (umělecký) rozměr. V praktické

části je třeba brát ohled na individuální hudební nadání žáků. Pro organizaci vyučovacích hodin se využívá učebna s klavírem, vybavená také CD přehrávačem potřebným pro poslech.

Doplňkovou formou organizace výuky jsou exkurze a případné návštěvy koncertů.

Metody práce:

metoda umělecké reprodukce (především instrumentace písní a jejich provedení) poslech hudebních ukázek metody skupinové a týmové práce diskuse dramatizace, hraní rolí
Výkladová metoda diskuse řízený dialog prezentace

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení - učitel nacvičuje písně u klavíru nebo s kytarou, zprostředkovává žákům informace z dějin hudby, seznamuje je s pohybovým ztvárněním hudby

Kompetence k řešení problémů - učitel se snaží, aby žáci chápali odlišnosti jednotlivých uměleckých slohů, aby dovedli zařadit slyšenou hudbu do správného období, příprava referátu

Kompetence komunikativní - učitel vede žáky k tomu, aby dovedli spolužákům formou referátu přiblížit svou oblíbenou hudbu, aby dovedli popsat jednotlivé hudební slohy a dovedli zdůraznit rozdíly mezi nimi

Kompetence sociální a personální - učitel se snaží zapojit všechny žáky do kolektivu zpěváků, aby mohli spolupracovat při hudebním doprovodu písní

Kompetence občanské - učitel nejdříve přiblíží žákům vývoj hudebního umění v českých zemích a v ostatních zemích Evropy a poté se snaží na toto téma navázat diskusi

Kompetence pracovní - učitel při zpěvu se skupinou žáků využívá hudební nástroje

Evaluace v předmětu:

Základní kritéria pro evaluaci vychází z obecných celoškolských zásad. Žáci jsou dále hodnoceni podle aktivity v hodinách (což zahrnuje zapojování se do hudebních aktivit i zapojování se do diskusí na probírané téma), podle výsledků testů a podle připravených referátů.

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Poslech hudby různých uměleckých slohů, její vnímání v historických souvislostech	Žák se orientuje v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně-výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku	Poslech skladeb nejznámějších skladatelů (případně anonymních skladeb) daných uměleckých slohů	Poslech hudby, diskuse
Nácvik lidových i umělých písní, hlasová průprava, jednohlasý i vícehlasý zpěv, deklamace, orientace v notách	Žák uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i v mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého	Písně lidové i umělé z učebnice a zpěvníků	Nácvik písní
Vytváření jednoduchých doprovodů k písním, vlastní improvizace	Žák reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace	Hra na nástroje (Orffovy nástroje, klavír, kytara, flétna)	Hra na nástroje, zpěv, využití vlastních schopností a talentu jednotlivých studentů
Intonace, rytmus, hra na hudební nástroje	Žák realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů		
	Žák využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách		
Seznámení s lidovými i umělými tanci, pohybový doprovod hudby	Žák rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně-pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu	Tance starší i moderní	Poslech, pohybové aktivity

Orientace v uměleckých slozích, hudební žánry, skladatelé	Žák zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovná ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami	Poslech známých skladeb a jejich zařazení do patřičného uměleckého slohu	Poslech, diskuse
Spojivosti mezi hudbou a jinými druhy umění	Žák vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění	Souvislosti mezi různými druhy umění - hudba, výtvarné umění, architektura	Výklad, diskuse, vyhledávání informací
Hudební historie - umělecké slohy	Žák dovede časově zařadit a popsat jednotlivé hudební slohy	Základní orientace v uměleckých slozích: počátky hudby, starověk, jednohlas, renesance, baroko, klasicismus, romantismus, impresionismus, směry 20. století	Výklad, diskuse
Referát na oblíbený druh hudby - žánr, skladatel, zpěvák, skupina...	Žák dovede ostatním studentům přiblížit svou oblíbenou hudbu	Výběr referátu závisí pouze na studentech	Samostatná práce

Výtvarná výchova

Charakteristika, obsahové vymezení a cíle předmětu

Předmět Výtvarná výchova je součástí vzdělávací oblasti Umění a kultura podrobně charakterizované v RVP ZV. Spolu s Hudební výchovou, Literární výchovou, Dramatickou výchovou, Člověkem a jeho světem a Dějepisem seznamuje žáky s kulturními tradicemi různých kultur a historických epoch. Pomocí výtvarných aktivit, prací s reprodukcemi a literaturou a návštěvami výstav a kulturních památek učí žáky rozumět výtvarnému jazyku, který je nejen součástí umělecké tradice, ale i jakékoli vizuální komunikace člověka se světem.

Vlastní výtvarná činnost není jen prostředkem k tvorbě výtvarných artefaktů (vizuálně obrazných vyjádření), ale především se stává jedním z činitelů v komunikaci mezi žákem-tvůrcem, žákem-partnerem a učitelem; výtvarný artefakt je pak sám způsobem komunikace využívajícím výtvarný jazyk, který je tvorbou žáka rozvíjen a chápán a je ověřován v konfrontaci s jinými výtvarnými artefakty ve třídě, na reprodukcích nebo na výstavách. Poznání výtvarného jazyka, exprese a symboliky se pak stává klíčem k chápání vizuální komunikace žáka-člověka se světem, pomáhá chápat a rozšifrovat podvědomé obsahy viděné přirozené nebo umělé skutečnosti (včetně všudypřítomných manipulativních obrazů produkovaných tržně-ekonomickou kulturou), orientovat se ve vizuální realitě a vytvářet nové esteticky hodnotné skutečnosti.

Předmět Výtvarná výchova se ze své podstaty vztahuje ke světu v jeho celistvosti a tím pádem realizuje tematické okruhy všech průřezových témat s těžištěm v Osobnostní a sociální výchově a Výchově demokratického občana nesené nutností recepce, reflexe, prezentace a komunikace, jejichž témata se stávají okruhy Výchovy k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchovy, Environmentální výchovy a Mediální výchovy.

Kromě zmíněných vzdělávacích oblastí je obsah předmětu Výtvarná výchova rozšířen rozsáhlou nabídkou volitelných předmětů: Výtvarná výchova, Objektová a akční tvorba, Digitální tvorba, Dějiny umění a dalšími volitelnými předměty a kroužky s výtvarným, obecně uměleckým nebo širším humanitním zaměřením, které jsou každoročně vypsány (s přihlédnutím k zájmu žáků a možnostem školy).

Formy realizace předmětu

Předmět je realizován ve vyučovacích hodinách dlouhých 45 minut, které jsou spojovány do devadesátiminutových bloků s vloženou přestávkou.

Převahu v náplni hodin má výtvarná práce žáků motivovaná učitelem a koncipovaná do samostatných námětů, metodických nebo tematických řad nebo projektů, jejichž východiskem jsou společné preference žáků a učitele vedoucí k naplnění vzdělávacích potřeb předmětu. Závěrem každého vyučovacího bloku je společné hodnocení, které je vyvrcholením komunikace během tvorby a krystalizací vlastních vzdělávacích cílů a obsahů předmětu.

Část vyučovacích hodin je věnována multimediální projekci, prezentaci žakovských prací, galerijním animacím nebo exkurzím.

Časové vymezení předmětu

Předmět Výtvarná výchova disponuje úhrnnou hodinovou dotací 4 hodin (nebo 2 devadesátiminutových bloků) pro 4 ročníky nižšího gymnázia, výuka je soustředěna v blocích do ročníků sekunda a kvarta.

ročník	týdenní hodinová dotace
--------	-------------------------

prima	0
sekunda	2
tercie	0
kvarta	2

Vzhledem k různým prázdninám, svátkům a mimořádným situacím je předpokládaný časový rozsah 64 vyučovacích hodin (32 devadesátiminutových bloků) pro jeden ročník nižšího gymnázia.

Organizace předmětu

Ze specifických potřeb předmětu vyplývá, že jsou hodiny realizovány v budově školy ve speciálně zařízené výtvarné dílně vybavené nutnými pomůckami a prostředky pro širokou škálu výtvarných činností, v učebnách vybavených potřebnou multimediální technikou pro digitální projekci nebo výtvarnou práci s digitálními technologiemi, mimo budovu a areál školy v plenéru, v galeriích a na exkurzích v dostupných lokalitách.

Pro samostatnou výtvarnou činnost je nutné, aby žáci byli vybaveni základními výtvarnými pomůckami, jejichž složení a rozsah sdělí žákům učitel podle koncepce předmětu.

V rámci zpracování některých témat a námětů může koncepce předmětu od žáků vyžadovat práci s literaturou, informačními médii a obrazovými reprodukcemi, prezentaci vlastních textů a podobně. Škola disponuje základní literaturou, povaha úkolů ale může vyžadovat vyhledání odborné literatury v knihovnách.

Součástí výstupů předmětu může být instalace výtvarných prací třídy nebo výtvarné ztvárnění interiéru či exteriéru školy a účast na žákovských výstavách nebo výtvarných soutěžích.

Výchovné a vzdělávací strategie

Předmět Výtvarná výchova rozvíjí klíčové kompetence následujícím způsobem:

Kompetence k učení:

Učitel pomáhá žákům poznáváním výtvarného jazyka obohacovat jejich poznání světa a jeho principů. Výtvarný jazyk vztažený na psychologii vnímání odhaluje skryté podstaty přírodních a společenských jevů a otevírá nové škály látky k poznávání. Výtvarná práce v kolektivu vybízí k hledání a nacházení objevných řešení různých výtvarných i duchovních problémů a umožňuje žákům posoudit své přístupy, míru pochopení a zvládnutí řešení problémů, učit se od ostatních a chápat chyby i úspěchy jako nutný předpoklad jakéhokoli pokroku ve vzdělání.

Kompetence k řešení problémů:

Vytvoření výtvarného artefaktu je v každém stádiu problémem, k jehož řešení žák užívá svých schopností a vědomostí, experimentuje a radí se s ostatními žáky i učitelem. V komunikaci jsou nalézány zlepšující alterace díla v každé jeho komunikované fázi, konfrontace vlastního žákovského díla s jinými díly vyžaduje také hledání souvislostí v odborné literatuře a v reprodukcích výtvarných děl. Prezentace hotového výtvarného artefaktu je zkouškou úspěšnosti řešení problémů, dílo se stává předmětem obhajoby a kritiky.

Kompetence komunikativní:

V hodnotící části vyučovacích bloků i v komunikaci během tvorby a v samostatných prezentacích žákovských prací mají žáci možnost ověřovat vlastní komunikační schopnosti, učí se vhodně formulovat své postřehy a pocity a prezentovat vědomosti formou srozumitelnou ostatním. Vlastní výtvarná činnost je svého druhu komunikací, žáci si

osvojují výtvarný jazyk a s jeho pomocí sdělují formou výtvarného artefaktu své prekoncepty, prožitky, informace a podobně.

Kompetence sociální a personální:

Předmět Výtvarná výchova je založen na tvůrčí činnosti v kolektivu, kde je důležitá spolupráce a respekt k práci ostatních. Žák na sebe bere roli tvůrce i roli partnera ostatních žáků v jejich tvorbě, takže se nejen sám stává tvůrčí autoritou, ale také naslouchá názorům ostatních žáků a poskytuje jim zpětně své názory a postřehy. Sám hodnotí a je hodnocen, učí se přijímat názory ostatních, zpětnou vazbu, stejně tak jako citlivě a ohleduplně sdělovat kritiku ostatním.

Kompetence občanské:

Učitel pomáhá žákům seznamovat se s dějinami výtvarné kultury a učit se formulovat estetické soudy prohloubené znalostmi a vlastní výtvarnou zkušeností, tím se seznamovat a učit chápat kulturní projevy jiných národností, seznamovat se s kulturou vlastního národa a rozeznávat estetické kvality přírody a svého životního prostředí. Učitel vede žáky k respektování pravidel výtvarné dílny, odborných tříd, chování v galerii a podobně, kultivovanému projevu a poskytování pomoci těm, kdo ji potřebují, naopak nechávání prostoru těm, kdo potřebují klid a soustředění.

Kompetence pracovní:

Vlastní žákovskou výtvarnou činností vede učitel žáky k seznamování se s pracovními postupy potřebnými pro realizaci plošných i prostorových výtvarných artefaktů, se způsoby jejich adjustace a prezentace, chápání náročnosti tvorby a cenění si fyzické i duchovní práce vložené do každého artefaktu. Při tvorbě žák seznamuje s různými nástroji, vybavením, materiály a postupy, jejich bezpečným, ekologickým a ekonomickým použitím. Pomáhá žákovi chápat vlastní práci jako extenzi jeho osobnosti a jako možnost budoucího uplatnění.

Evaluace v předmětu

Žáci jsou hodnoceni podle zvládnutí učitelem vyžadované přípravy na hodinu a vlastní aktivity v hodinách. Součástí této aktivity je relativní míra a kvalita komunikace (dílem, o díle a nad dílem), relativní míra a snaha najít a zvládnout řešení problému, relativní kvalita a snaha o prezentaci vlastního názoru na problém a jeho řešení. Podrobné informace o způsobu evaluace jsou uvedeny v úvodu ŠVP.

VÝTVARNÁ VÝCHOVA - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Kultura a dějiny umění	prezentuje vlastní práci a konfrontuje ji s ostatními, hodnotí svou práci a práci ostatních a hledá zlepšující alteracenachází analogie ke své práci v dílech jiných umělců a v okolním světě pojmenuje techniky a postupy práce a vysvětlí jejich přednosti v kontextu konkrétního díla zařadí výtvarná díla do kulturních souvislostí	seznamování s analogickými výtvarnými kontexty, principy a postupy v historii lidstva a různých kultur pokrývající dostatečnou časovou i zeměpisnou šíři (pravěk, starověk, středověk, novověk, doba moderní, současnost, zvláštnosti umění různých kontinentů)	diskuze, vysvětlování, výklad projekce, prezentace reprodukcí návštěvy tematicky zaměřených výstav a zajímavých lokalit
Sbírka	vyhledá a vybere vhodné prvky skutečnosti na základě příbuznosti určitých kvalit využije kvalit prvků skutečnosti k jejich přenesení do výtvarné výpovědi a k určení způsobu jejich prezentace hodnotí způsob prezentace vybraných prvků skutečnosti z hlediska subjektivních, sociálních, výtvarných a jiných kontextů	hledání detailů v (městské, přírodní) krajině systematizovaný výběr a sběr rámování, dokumentace analýza předmětů, jejich výtvarných kvalit instalace interpretace vzpomínky	sbírka, dokumentace, adjustace, instalace práce v plenéru vlastní výtvarné činnosti vysvětlování, diskuze
Materiálové experimenty	ověří si možnosti netradičních výtvarných postupů a materiálů ověří si psychologické možnosti výtvarných prostředků v kompozici přenesení haptický vjem do výtvarné výpovědi využije výtvarné prostředky k vyjádření subjektivních vjemů statické a dynamické skutečnosti	otiskování, množení a kontrast v kompozici haptický kontakt, racionální nebo intuitivní materiálová analogie výtvarný přepis skutečnosti materiálovou tvorbou (ztvárnění konceptů) skvrna a linie v analýze pohybu (vyjadřování konceptů)	vlastní výtvarné činnosti vysvětlování, diskuze
Já a lidé	využije netradičních výtvarných postupů ve výtvarné výpovědi ztvárnění pocitové analogie výtvarnou výpovědí konkretizuje abstraktní pojmy zamýšlí se nad svou osobou, hledá metafory a	metaforické zobrazení člověka, metamorfóza otisk těla, malba tělem výtvarný přepis mezilidských vztahů (koncepty komunikace) tajemství, náznak, skrývání a odkrývání (koncept tajemství) ve	vlastní výtvarné činnosti vysvětlování, diskuze práce s reprodukcí, fotografií

	vhodné exprese	výtvarné výpovědi maska, proměna objem a vnitřní prostor (koncepty tělesnosti)	
Příběh a pohyb	vytváří narativní výtvarné výpovědi za použití možností výtvarného jazyka a literárních výtvarných prvků vytváří statické a dynamické kompozice	atributy a symboly princip statickosti a dynamičnosti chronofotografie, film, střih, rytmus ilustrace jako přepis nebo abstrakce děje pásové zobrazení a komiks	přednes, práce s textem, dramaturgie, poslech hudby vlastní výtvarné činnosti vysvětlování, diskuze
Já a příroda	uvědomuje si, vytváří a používá kontrast nachází hranici předmětnosti na hranici lidských měřítek vybírá, dokumentuje a prezentuje konceptuálně vybrané prvky skutečnosti vytváří výtvarný přepis skutečnosti tradičními i netradičními výtvarnými postupy uvědomuje si a ztvárňuje souvstažnost své osoby s přírodou vytváří smysluplný a přehledný návrh pro výtvarnou činnost citlivě zasahuje do přírody, zvýrazňuje nebo potlačuje její výtvarné aspekty	organické a geometrické formy narůstání, opakování, množení dokumentární sbírka, výtvarný a logický kontrast struktury, ztvárnění konceptů materiálovou koláží studie, makrodetail, průřez, analýza konceptů člověk v přírodě, body-art, performance land-art, zásah do přírody, návrhová tvorba a realizace	vlastní výtvarné činnosti práce v plenéru dokumentace, sbírka, instalace vysvětlování, diskuze

VÝTVARNÁ VÝCHOVA - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Kultura a dějiny umění	prezentuje vlastní práci a konfrontuje ji s ostatními, hodnotí svou práci a práci ostatních a hledá zlepšující alteracenyachází analogie ke své práci v dílech jiných umělců a v okolním světě pojmenuje techniky a postupy práce a vysvětlí jejich přednosti v kontextu konkrétního díla zařadí výtvarná díla do kulturních souvislostí	seznamování s analogickými výtvarnými kontexty, principy a postupy v historii lidstva a různých kultur pokrývající dostatečnou časovou i zeměpisnou šíři (pravěk, starověk, středověk, novověk, doba moderní, současnost, zvláštnosti umění různých kontinentů)	diskuze, vysvětlování, výklad projekce, prezentace reprodukcí návštěvy tematicky zaměřených výstav a zajímavých lokalit
Prostor a atmosféra	vytváří iluzi prostoru v ploše pomocí perspektivy a budování prostorových vztahů mezi zobrazenými prvky vytváří iluzi objemu v ploše pomocí barvy, šrafury a geometrie využívá barvu, linii a prostorové vztahy k vyjádření nálady zobrazení	perspektiva (lineární, vzdušná) architektura, tektonika, konstrukce světlo a tma, barva, modelace zátiší, krajina, studie stín (koncepty) iluzorní umění, op-art barva a atmosféra prostoru deformace jako nositel výrazu	vlastní výtvarné činnosti vysvětlování, diskuze práce s obrazovou reprodukcí práce v plenéru práce s textem
Písmo	vybírá podstatné části celku zjednodušuje prvky skutečnosti na jejich holé formy, vytváří znaky vytváří čitelné a účelné typografické kompozice chápe a využívá písmo jako výtvarný prvek s kulturně předurčeným způsobem vnímání	znak, piktogram, logogram kniha, časopis, noviny, plakát, rozdíly v typografii vývoj a podoby písma kaligrafie a konstrukce typografie, kaligram, typogram	vlastní výtvarné činnosti vysvětlování, diskuze práce na počítači práce s textem a písmem
Móda a design	prezentuje vlastní názory na přechodné jevy módy, současnou estetiku a její trvalejší kořeny vytváří dekorativní kompozici vytváří srozumitelný a promyšlený návrh designu	módní trendy a jejich kulturní pozadí ergonomie ornament, dekor a jejich uplatnění interiérový design folklor, design a estetika naší a jiných kultur	vlastní výtvarné činnosti návrhová činnost vysvětlování, diskuze práce s textem, literaturou
Objektová a akční tvorba	vybírá a využívá expresivní působení různých výtvarných postupů a nástrojů a prvků výtvarného jazyka využívá náhodu a nesmysl	plošné objekty, koláže, muchláže, frotáže, dekalky atd. volná a řízená aleatorika kaširování, modelování, plastika	vlastní výtvarné činnosti vysvětlování, diskuze práce s náhodou poslech hudby práce s moderními médii pro dokumentaci a

	<p>ve vlastní tvorbě tvoří prostorové objekty využívá v tvorbě deklasované materiály nechává se inspirovat hudbou, vnímá zvuk vizuálně a obraz pojímá hudebně</p>	<p>skulptura, tesání měkkého materiálu (pórobeton, pískovec aj.) výtvar, výrobek, ready-made, objekt a jejich kulturní pozadí strukturální tvorba, informel a existencialismus akce, rytmus a pohyb v tvorbě výtvarná akce, happening, performance fotografie, manipulovaná fotografie, koláž, video-art, digitální technologie v tvorbě</p>	<p>obrazovou manipulaci</p>
<p>Umění a kýt</p>	<p>uvědomuje si a rozpozná hodnotu výtvarného díla formuluje svůj vztah k lidovému umění, umění ulice a estetikám 20. století vytváří myšlenkově nebo výtvarně hodnotnou parafrázi existujících výtvarných projevů pracuje v kolektivu, efektivně se podílí na společné práci</p>	<p>lidová umění a lidové zvyky povaha kýtce, hranice kýtce a umění umění ulice (streetart, graffiti, reklama), parafráze a reprodukce, velkoformátová tvorba retro-estetika, industriální estetika, funkcionalismus, minimalismus a současné a alternativní trendy</p>	<p>vlastní výtvarné činnosti vysvětlování, diskuze práce s textem a obrazovou reprodukcí dokumentace</p>

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Tělesná výchova

Obsahové, časové a organizační vymezení:

Předmět tělesná výchova je vyučován jako samostatný předmět **v primě čtyři hodiny týdně, v sekundě, tercii a v kvartě po dvou hodinách týdně.**

Vzdělávání v předmětu tělesná výchova

- směřuje k osvojení, upevnění a rozšíření pohybových dovedností a k zlepšení fyzického i psychického stavu organismu žáků;
- klade důraz na chápání lidského organismu jako funkčního celku, jehož každá část je klíčová pro fungování celého těla;
- seznamuje žáky s rozmanitostí a bohatstvím forem pohybových činností, s organizačními zásadami a pravidly, která platí při jejich provozování;
- poskytuje žákům dostatečné množství informací k tomu, aby si mohli vytvořit názor na aktuální společenská témata, jakými jsou: význam aktivního pohybu v oblasti prevence civilizačních chorob, význam pravidelného cvičení pro posílení organismu včetně imunitního systému jako prevence před některými infekčními chorobami, význam přírody jako přirozeného prostředí pro provozování tělesných cvičení atd.;
- vychovává žáky k obdivu a respektu k lidskému organismu, k přirozené snaze o udržování jeho optimální funkce;
- vede žáky k překonání sebe sama, k soutěžení i k vzájemné spolupráci a pomoci.

Formy a metody práce

- frontální výuka (vysvětlení, instruktáž, demonstrace, rozhovor, beseda)
- skupinová práce (kolektivní hry, soutěže);
- individuální nácvik a provádění pohybových činností;
- problémové vyučování;
- aktivní účast žáků na organizaci vyučovací jednotky;

Mezipředmětové vztahy

Předmět tělesná výchova úzce souvisí se vzdělávacími oblastmi Člověk a společnost (dějiny tělesné kultury), Člověk a zdraví a Člověk a příroda (přírodopis).

Průřezová témata

Předmětem prolínají průřezová témata:

- environmentální výchova (ENV, především oblast ekologie);
- osobnostní a sociální výchova (OSV);
- multikulturní výchova (MKV);
- výchova demokratického občana (VDO).

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

V tělesné výchově se snažíme rozvíjet klíčové kompetence následujícími způsoby.

Kompetence k učení:

- poznávání různých metod, způsobů a postupů učení a následné uplatňování;
- využívání teoretických i prakticky zjištěných znalostí o svém těle;
- odhalování chyb a snaha o nápravu.

Kompetence k řešení problémů:

- řešení problémových úkolů, situací a taktiky při pohybových činnostech v roli jednotlivce i člena skupiny;
- využívání schémat při řešení taktiky družstva.

Kompetence komunikativní:

- vytvoření atmosféry pro vyslechnutí, domluvu v družstvu a realizace pokynů;
- umění přizpůsobení komunikace mezi jednotlivými členy družstva podle určené role.

Kompetence sociální a personální:

- rozdělení a přijímání rolí v družstvu;
- uvědomění si svých schopností, dovedností a snaha o pozitivní pohled na sebe i ostatní;
- určení vhodného zapojení do kolektivní hry;
- pochopení a dodržování myšlenky fair play nejen při sportu;
- nacházení optimální cesty ke zdravému životnímu stylu.

Kompetence občanské:

- zapojení do organizace a řízení pohybových činností;
- přebírání dílčí odpovědnosti za své zdraví i za zdraví a bezpečnost spolužáků;
- poskytování první pomoci při lehkých zraněních;
- respektování méně zdatných spolužáků a přizpůsobení některých činností podle nich.

Kompetence pracovní:

- zařazování pravidelné sportovní činnosti jako relaxačního prvku;
- zhodnocení a uvážené jednání podle pokynů (učitele, vedoucího družstva, spolužáka);
- pochopení a dodržování bezpečnostních opatření podle prostředí.

Nadaní žáci

Dáváme prostor pro využití jejich případných nadprůměrných schopností v tomto předmětu. Mohou zastávat vedoucí pozice v týmech. Kromě rozvoje svých pohybových a sportovních dovedností mohou pomáhat spolužákům, kterým osvojení těchto dovedností činí určité problémy. Součástí výuky mohou pro žáky nadané v tomto odvětví být i dobrovolné náročné pohybové a sportovní aktivity.

Integrovaní žáci

Učitel se jim bude věnovat v rámci možností daných organizační formou výuky a povede je k udržení tempa se zbytkem třídy. Také jim učitel poskytne možnost zlepšit si hodnocení, a to plněním jednotlivých přiměřeně náročných úkolů. Větší význam než úroveň sportovních výkonů u těchto žáků má ochota sportovat a radost z pohybu.

Hodnocení

Při hodnocení bude přihlédnuto spíše k osobnímu pokroku jednotlivých žáků než k výkonnostnímu plnění výstupů daných vzdělávacím programem.

Výcvikové kurzy

Jsou součástí výuky předmětu tělesná výchova a jsou pořádány po vzájemné dohodě mezi žáky, rodiči a školou. Jejich uskutečnění závisí na zájmu studentů a na provozních

možnostech školy v jednotlivých školních ročnících. Mezi tyto aktivity patří např. zimní (lyžařský) kurz a letní kurz (může proběhnout v rámci škol v přírodě).

TĚLESNÁ VÝCHOVA - prima

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Zdravý způsob života - hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech	uplatňuje vhodné a bezpečné chování při sportovních aktivitách a činnostech	poučení o bezpečnosti a chování v hodinách TV, při jednotlivých sportech	
	adekvátně reaguje v situaci úrazu sebe i spolužáka	pozor na zneužití síly (skryté násilí, šikana)	
		praktické ukázky první pomoci	
Plavání	uplatňuje vhodné a bezpečné chování v plaveckém areálu	základní plavecká výuka, základní plavecké dovednosti - hygiena plavání, adaptace na vodní prostředí; základy plaveckých způsobů, správné dýchání, dodržování bezpečnosti (prvky sebezáchrany a dopomoci tonoucímu)	
	reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci - podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; projevuje přiměřenou samostatnost		
Pohybové hry	jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví	tradiční i netradiční pohybové hry zařazené do úvodních částí hodin	
Fotbal / Florbal / Basketbal / Přehazovaná		pravidla hry, historie a současnost daného sportu	
	spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích	základní technika - herní činnosti jednotlivce	
		různé formy hry	
	posoudí provedení osvojované pohybové činnosti zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti	dodržování pravidel a bezpečnosti při hře	

Gymnastika		kompenzační cvičení	
Atletika		cvičení prostrná a se švihadly	
Cvičení na hudbu		rozvoj rychlosti a obratnosti	
		základy atletiky (běžecká abeceda)	
		drobná sprinterská cvičení	
		základy aerobiku - zařazení do rozcvičení	
Výchova ke zdraví, význam pohybu pro zdraví	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje při rekreačních činnostech	rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců	
	dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky	výživa a zdraví, tělesná a duševní hygiena	
	projevuje odpovědný vztah k sobě samému	dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví	

TĚLESNÁ VÝCHOVA - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Zdravý způsob života - hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech	uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí adekvátně reaguje v situaci úrazu sebe i spolužáka	poučení o bezpečnosti a chování v hodinách TV, při jednotlivých sportech pozor na zneužití síly (skryté násilí, šikana)	
		praktické ukázky první pomoci	
Plavání	projevuje vůli po zlepšení své tělesné zdatnosti	zdokonalovací plavecká výuka, další plavecké dovednosti - plavání pod vodou, další plavecký styl	
	uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování	dovednosti záchranného a branného plavání, prvky zdravotního plavání a plaveckých sportů, rozvoj plavecké vytrvalosti	
		historie a současnost daného sportu	
Pohybové hry	naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky - čestné soupeření	tradiční i netradiční pohybové hry	
Fotbal / Florbal / Basketbal / Přehazovaná / Volejbal		pravidla hry - opakování, historie a současnost daného sportu	
	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře	herní činnosti jednotlivce	
	dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji	taktika - herní kombinace	
	posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky užívá osvojované názvosloví na úrovni diváka, uživatel internetu sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony aktivně vstupuje do	různé formy hry	

	organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem		
Gymnastika		kompensační cvičení	
Atletika		cvičení prostná a na nářadí	
Cvičení na hudbu		starty a krátké běhy, skoky, hody	
Výchova ke zdraví, význam pohybu pro zdraví		rytmická gymnastika, základy tanců	
		aerobik - zařazení do rozcvičení	
		péče o své zdraví a zdraví ostatních ve škole i mimo ni	
	odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím	aplikace při sportu ve škole i mimo ni	
	upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší		
Pobyt v přírodě a orientace v terénu	rozumí ochraně přírody při sportu	poznávání přírody v okolí školy, bezpečnost silničního provozu	
Prevence a korekce - stres a jeho vztah ke zdraví (civilizační choroby)	zařazuje do svého pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením	jednoduchá cvičení k uvolnění svalových partií	
		kompensační, relaxační a regenerační techniky k překonávání únavy, stresových reakcí a k posilování duševní odolnosti	
	samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím		

		rizika, preventivní a lékařská péče	
zásady jednání a chování při sportu	respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky	vztahy ve dvojici - kamarádství, přátelství	

TĚLESNÁ VÝCHOVA - tercie

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Zdravý způsob života - hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech	uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí adekvátně reaguje v situaci úrazu sebe i spolužáka	poučení o bezpečnosti a chování v hodinách TV, při jednotlivých sportech pozor na zneužití síly (skryté násilí, šikana)	
		praktické ukázky první pomoci	
Plavání	reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci - uplatňuje kondičně zaměřené činnosti	zdokonalovací plavecká výuka, další plavecké dovednosti - třetí plavecký styl	
	usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti	některé dovednosti ze závodního plavání, prvky z netradičních plaveckých sportů	
Fotbal / Florbal / Basketbal / Házená / Volejbal		trénink - individuální, kruhový	
	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře	herní činnosti jednotlivce, herní kombinace - taktika	
	rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího	různé formy hry	
	jedná v duchu fair play: pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje	pravidla hry - opakování, formy a realizace daného sportu	
	zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci		
	uplatňuje zásady čestného soupeření		
Úpoly		průpravné úpoly, přetahovací hry, přetlaky, základní průprava, bezpečnost	

	zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením	historie a současnost daného sportu	
Gymnastika		kompensační cvičení	
	posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny užívá osvojované názvosloví na úrovni čtenáře novin a časopisů	cvičení prostná a na nářadí	
Atletika		běhy, skoky, hody	
Cvičení na hudbu	dokáže evidovat určené prvky pohybové činnosti a výkony	rytmická gymnastika, aerobik - jednoduché choreografie	
Výchova ke zdraví, význam pohybu pro zdraví	uplatňuje vhodné a bezpečné chování v přírodě, silničním provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost	rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců, výcvikové kurzy	
	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje při rekreačních činnostech		
	aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem	péče o své zdraví a zdraví ostatních ve škole i mimo ni	
	projevuje odpovědný vztah k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu	dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví	

TĚLESNÁ VÝCHOVA - kvarta

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Zdravý způsob života - hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech	uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí	poučení o bezpečnosti a chování v hodinách TV, při jednotlivých sportech	
	adekvátně reaguje v situaci úrazu sebe i spolužáka	pozor na zneužití síly (skryté násilí, šikana)	
		praktické ukázky první pomoci	
Fotbal / Florbal / Basketbal / Házená / Volejbal	zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojené pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře	herní činnosti jednotlivce	
	dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje na úrovni školy a spolurozhoduje osvojené hry a soutěže	taktika - herní systémy různé formy hry	
	rozdílňuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role diváka, organizátora	pravidla hry - opakování, formy a realizace daného sportu	
Úpoly	samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností -zatěžovanými svaly	průpravné úpoly, přetahovací hry, přetlaky, základní průprava, bezpečnost	
		posilovací cviky	
Gymnastika	posoudí provedení osvojené pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny užívá osvojené názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího dokáže vyhodnotit určené prvky pohybové činnosti a výkony zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojené	komenzační cvičení cvičení prostná a na náradí	

	pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje při rekreačních činnostech		
Atletika		vytrvalostní běh a běh v terénu, skoky	
Cvičení na hudbu		základy tanců	
Výchova ke zdraví, význam pohybu pro zdraví		rekreační a výkonnostní sport, sport dívek a chlapců	
	aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem	péče o své zdraví a zdraví ostatních ve škole i mimo ni	
	dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy	dodržování pravidel péče o zdraví a zapojení se do preventivních programů	

Rozšiřující učivo:

základy sebeobran - kopy, údery, chvaty;

základy orientace v terénu - práce s mapou, buzolou, orientační běh

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Obsahové vymezení vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce se realizuje ve dvou prvních ročnících nižšího stupně gymnázia.

V prvním a druhém ročníku dochází k integraci s předmětem Informační a výpočetní technika, přičemž vzdělávacím obsahem je ze strany oblasti Člověk a svět práce tematický celek Využití digitálních technologií. V sekundě je zároveň v rámci vzdělávací oblasti Člověk a svět práce vytvořen stejnojmenný samostatný vyučovací předmět (Člověk a svět práce).

Časové vymezení

ročník	hodinová dotace	pozn.
prima	1	integrace s IVT (dohromady 2 hod.)
sekunda	1	integrace s IVT (dohromady 2 hod.)
	1	samostatný předmět ČSP
tercie	-	
kvarta	-	

Formy realizace výuky

Plnění cílů vzdělávací oblasti se odehrává na několika úrovních. Výuka v primě a sekundě je organizována především v odborné učebně informatiky (integrace s IVT), výuka předmětu ČSP v sekundě pak probíhá v běžných učebnách, v případě potřeby v odborné učebně výpočetní techniky.

Klíčové kompetence

Předmět rozvíjí významnou měrou klíčové kompetence základního vzdělávání.

ROZVOJ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ	
Kompetence k učení	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující seznamuje žáky se základními fakty a základní (přiměřenou věku) odbornou terminologií, přičemž je významná vzájemná spolupráce. - Vyučující zadává žákům úkoly podporující dovednost experimentálně pracovat a získávat z těchto činností výsledky a poznatky, dále rozvíjí osvojení technik práce s různými formami informací (s textem, s elektronickými informacemi aj.) - Vyučující žáky hodnotí, poskytuje však též prostor jejich vlastnímu hodnocení, které vede k zamyšlení se nad vlastními nedostatky a způsobem jejich nápravy. S prohlubujícími se dovednostmi a socializací vyučující žáky nabádá k vzájemnému kolegiálnímu hodnocení vybraných aktivit. Vyučující však musí brát v úvahu vztahy v kolektivu i specifické studijní potřeby jednotlivých žáků.
Kompetence k řešení problémů	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující poskytuje žákům dostatek prostoru pro samostatné experimentování, pozorování a porovnávání získaných výsledků. Vede je k tomu, aby zjištěné výsledky kriticky posuzovali a vyvozovali z nich závěry. - Vyučující vede žáky k častému využívání modelových situací. - Vyučující zadává problémové úkoly vyžadující velkou míru domácí (mimovýukové) aktivity. - Vyučující sleduje u žáků rozvoj jejich dovedností a znalostí (a také specializaci), přičemž je vede ke schopnosti některé problémové úkoly si formulovat samostatně.
Kompetence komunikativní	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující vyžaduje u žáků kultivovaný ústní i písemný projev za využití základní odborné terminologie (přiměřené věku). - Vyučující podporuje vzájemnou komunikaci žáků (častým využíváním metody diskuse, zapojováním žáků do pracovních týmů, v nichž je nutné komunikovat různými způsoby (verbálně, písemně, elektronicky aj.). - Vyučující je s žáky v kontaktu též elektronickou formou. - Vyučující žáky vede k efektivnímu využívání informačních a komunikačních prostředků a technologií pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem. - Vyučující žáky učí formulovat a obhajovat výsledky své činnosti, vhodně argumentovat, ale též respektovat názor ostatních.
Kompetence sociální a personální	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující na jedné straně zapojují žáky do skupinových úkolů a projektů, a tím podporují jejich schopnost spolupracovat a začlenit se do kolektivu, na druhé straně respektují individualitu žáka a poskytují mu dostatek příležitostí ji v průběhu plnění samostatných úkolů projevit a rozvíjet. - Vyučující vedou žáky k pochopení základních ekonomických zákonitostí a především k jejich aplikaci do prostředí rodiny a dalších sociálních skupin. - Vyučující napomáhají žákům pochopit význam včasné a důsledné přípravy na budoucí profesní dráhu.
Kompetence občanské	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující vedou žáky k pochopení významu fungujících ekonomických vztahů, sociálních a sociálně-pracovních vztahů pro život a rozvoj "zdravé" občanské společnosti.
Kompetence pracovní	<ul style="list-style-type: none"> - Vyučující vede žáky k důslednému plnění povinností a závazků, přičemž např. skupinová práce umožňuje žákům ověřit si, že nedostatek pracovního nasazení některého člena skupiny může ohrozit výsledek práce všech - snažíme se vést žáky k uvědomění si zodpovědnosti za svěřené úkoly. - Vyučující se žáky spolupracují při zadaných úkolech na stanovení optimálního pracovního postupu. - Vyučující vedou žáky k tomu, aby dbali na zásady bezpečnosti. - Vyučující vedou žáky k úctě k pracovním činnostem ve všech formách (tedy i k uvědomění si významu a náročnosti práce manuální). - Vyučující důsledně kontrolují a hodnotí plnění zadaných úkolů.

Evaluace v rámci vzdělávací oblasti Člověk a svět práce

Slovní a bodové hodnocení se řídí obecnými pravidly pro hodnocení uvedenými v obecné části ŠVP. Slovní hodnocení obsahující určitá závazná kritéria (taktéž uvedená v úvodní části ŠVP) učitel užívá také jako nástroj k dalšímu působení na žáka směrem k rozvoji jeho kompetencí. Každý vyučující si z důvodu dosažení co největší komplexnosti hodnocení stanovuje (vedle závazných) další - doplňující - kritéria. Evaluace v ročnících s integrací bude součástí hodnocení v IVT (prima a sekunda) a přírodovědných oborech (tercie).

Organizace vzdělávací oblasti

V primě a sekundě dochází k integraci tematického okruhu “Využití digitálních technologií” do předmětu IVT.

VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ - prima a sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH TECHNOLOGIÍ	<p>ovládá základní funkce digitální a výpočetní techniky; diagnostikuje a odstraňuje základní problémy při provozu digitální a výpočetní techniky</p> <p>propojuje vzájemně jednotlivá PC a digitální zařízení</p> <p>pracuje uživatelským způsobem s mobilními technologiemi - cestování, obchod, vzdělávání, zábava</p> <p>ošetřuje digitální techniku a chrání ji před poškozením</p> <p>dodržuje základní hygienická a bezpečnostní pravidla a předpisy při práci s digitální technikou a poskytne první pomoc při úrazu</p>	Učební náplň je definována v kapitole předmětu Informatika a výpočetní technika.	

V **sekundě** se vytváří samostatný vyučovací předmět zaměřený na osvojení si kompetencí a znalostí souvisejících s tematickým okruhem člověk a svět práce a získání základní orientace v ekonomické problematice.

Charakteristika vyučovacího předmětu

Člověk a svět práce - finanční gramotnost

Studenti si osvojí základní znalosti a dovednosti, které souvisí s jejich orientací ve světě práce, na pracovním trhu a s tím souvisejícím ekonomickým rozhodováním.

Obsahové vymezení předmětu

Předmět je součástí vzdělávací oblasti *Člověk a svět práce*, do kterého je implementován ve shodě s dokumentem *MŠMT Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách*. Realizován je na nižším stupni gymnázia.

Koncepce volitelných předmětů

Volitelné předměty vycházejí: ze stejného základu jako volitelné předměty pro předmět ZSV - ekonomie, ZSV - psychologie, ZSV - sociologie

z rozšíření témat týkajících se hospodaření domácností
ze základů řízení lidských zdrojů

Formy realizace předmětu

Předmět je dělen v souladu s tematickým plánem pro aktuální školní rok a zahrnuje následující témata ve shodě se standardy FG pro ZV:

vzdělání a rekvalifikace

základy personálního poradenství

angažovanost v osobním rozvoji

nakládání s penězi

tvorba ceny

inflace

rozpočty domácnosti, typy rozpočtu, jejich odlišnosti

základní práva spotřebitelů

služby bank, aktivní a pasivní operace

produkty finančního trhu pro investování a pro získání prostředků

pojištění

úročení

Časové vymezení předmětu

1 rok; 2 vyučovací hodiny/2 týdny

Organizace předmětu

Předmět je vyučován v blocích trvajících dvě vyučovací hodiny

Výchovné a vzdělávací strategie

V hodinách by nemělo chybět mnoho praktických ukázek, příkladů a didaktických her. Jedná se o předmět se značným potenciálem přiblížit výuku praxi v nejvyšší možné míře.

Kompetence k učení - předmět přináší jedinečný soubor učební látky, jejíž osvojení umožní studentovi zvládnout nové sebevzdělávací techniky. Předmět motivuje k poznávání okolního světa a stimuluje celkový zájem o poznávání společenských vztahů.

Kompetence k řešení problémů - Předmět skýtá dost příkladů a problémových situací pramenících z praxe, na kterých studenti mohou vyzkoušet mnoho přístupů a strategií řešení.

Kompetence komunikativní- tato kompetence bude rozvíjena především v diskuzích s vyučujícím i spolužáky o problematických tématech, případně v modelových situacích probíraných na hodinách.

Kompetence sociální a personální - Žáci se připraví na to, že za svá rozhodnutí budou muset nést odpovědnost. Zkusí si, jaké následky mohou nesprávná rozhodnutí mít a snáze si ujasní význam zaměstnání v životě.

Kompetence občanské - v předmětu je budován respekt k soukromému vlastnictví i schopnost aktivně se podílet na ekonomickém (a tedy i politickém) běhu státu. Zároveň je zde probírán význam správných pracovních návyků.

Kompetence pracovní - žáci si uvědomí význam práce jako součásti lidského života, ať už budou později působit jako zaměstnanci či podnikatelé.

Evaluace v předmětu

Vzhledem k tomu, že předmět je vyučován na nižším stupni gymnázia, mělo by být hodnocení především motivující. Hodnotí se testy prověřující zvládnutí látky za dané období, ústní zkoušení lze zařadit po dohodě se studentem. Hodnotí se rovněž aktivita v hodinách, zpracovávání domácích prací, projektů a referátů. V obecné rovině se evaluace v předmětu řídí obecnými kritérii platícími v rámci celé školy.

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE (finanční gramotnost) - sekunda

Tematický celek	Výstupy Žák	Téma	Doporučené metody a aktivity
Člověk a svět práce/ Finanční gramotnost	<p>na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, zná i jiné služby, které poskytují banky běžnému klientovi</p> <p>sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje domácnosti, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů</p> <p>objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu</p> <p>vysvětlí, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele</p> <p>chápe význam vzdělání a rekvalifikace v profesním životě, orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí</p> <p>zná a dokáže seřadit vlastní relevantní kritéria pro volbu povolání</p> <p>teoreticky chápe proces vstupu na trh práce a činnosti s tím spojené, v modelových situacích prokáže schopnost vhodné sebereprezentace</p>	<p>peníze, bankovní služby domácnosti, spotřebitelé</p> <p>základy řízení lidských zdrojů a personálního poradenství</p> <p>trh práce</p> <p>Volba profesní orientace</p> <p>možnosti vzdělávání</p> <p>zaměstnání: pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, psaní životopisu, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, úřady práce; práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů</p>	<p>Výklad, práce ve skupině, diskuse, brainstorming, referáty, projekty, didaktické hry</p>